

Kiadóhivatal:

Budapest, IV. Váci-utca 1.
Aigner Lajos könyvkeres-
kedése.

Előfizetési díj:

Negyedévre 2 frt.
Félévre 4 frt.
Egész évre 8 frt.

Egyes szám 20 kr.

Hirdetések díja: két hasáboz
petit sorért 25 kr.

HERKULES

TESTGYAKORLATI KÖZLÖNY

SZERKESZTIK

PORZSOLT JENŐ PORZSOLT KÁLMÁN

KIADJA AIGNER LAJOS.

Szerkesztőség:

Budapest, VIII. Nagykörút-
utca 13.

Kéziratokat vissza nem
küldünk.

Bérmentetlen leveleket nem
fogadunk el.

Új félév.

Magyarország s különösen a főváros testgyakorlati életéből egy félévét figyeltünk meg a legközvetlenebb környezetből; az egyletek, kisebb társaságok és magánosok testedzését lapunk egy félévi fennállása óta folytonos éber figyelemmel kísértük. Tapasztalataink és az előbbi idők körülményeinek ismerete feljogosítanak, sőt kötelezettségünké teszik, hogy a magyar testedzésről véleményünket őszintén kinyilatkoztassuk.

És mindjárt jelentsük ki, hogy tapasztalataink öröndetesek, hogy a testi épség és erősödés módjai és hivi napról-napra szaporodnak. De mindjárt tegyük egyszersmind utána is, hogy ez öröndetes haladás csak a mult tétlenségével szemben dicsérendő és valóban kielégítő csak a jövőben lehet. A mai fejlődő testedzés csak embriója az óhajtott nemzeti testi erősödésnek.

Különösen ki kell emelni a velocipédezés terjedését és a csónakázás újabb lendületét. A vidéken a testedzési egyletek főleg az athleticismus alapján létesülnek. — Az iskolai tornatanítás javulása az egyletekbe lépő ügyes tornászokban látszik. Minden évben több és több erőket kapnak az egyletek az iskolai növényekből.

De ha minden egyes tagjait összeszámoljuk és ehhez hozzáadjuk kétszerennyinek véve a magánosan tornázókat, még így sem jó ki oly szám, mely csak kielégítőnek is vehető volna. A testi mulatságos munka a magyar természet előtt még ma sem ked-

ves. A mivelt osztálynak elenyésző csekély száma vesz csak részt valamely testgyakorlatban.

Igy lévén a dolog magával a testgyakorlatok űzésével, nem lehet valami öröndetes tapasztalatunk a magyar testgyakorlati irodalom terén sem. Ki maga éppen semmiféle testedzési módot sem űz, vagy űzött, az bizony az efféle munka olvasását igen könnyen nélkülözi.

Hanem még a testgyakorlók nagy része előtt is egészen feleslegesnek látszik az egészen gyakorlatinak vélt erősödésről valamit olvasni. — A magyar nyelven eddig megjelent testedzési munkákat a professzionatus publikumon, tornatanítókon kívül nálunk még ki sem olvassa.

Lapunk félévi folyama az egyedüli kivétel e nemben. Önérettel mondhatjuk, hogy a nagyközönségben olyanokat nyertünk meg a testedzés ügyének, kik eddig mit sem olvastak ily dolgokról. A folyton szaporodó előfizetők mellett még öröndetesebb a munkatársak szaporodása, kiknek támogatása mellett hisszük, hogy mindjobban megfelelünk az egyletek és társulatok részéről belénk helyezett bizalomnak.

Az új félév elején kérjük olvasóinkat lapunk minél szélesebb körben való terjesztésére és áldozatkész kiadónk anyagi támogatására.

A szerkesztőség.

A «HERKULES» TÁRCZÁJA.

Egy hónapi turista-élet.

(1884. augusztus.)

TOLDY GÉZÁ-tól.

(Folytatás.)

Elhagyva Sólomos regényes vidékét, déltájban érkeztünk meg Borzra. A kocsiból kiszállva, egyenesen felmentünk a falu nevezetességének, egy hatalmas sziklafalból előtörő patak forrásának megsejmlésére, mely nagy esésénél s vizének bőségénél fogva, alig pár száz lépésnyire, szorosán egymás alatt fekvő tizenegyz felülesapó malmot hajt.

Visszatérve a korcsmába, valami húsfélét akartunk rendelni.

— Szívesen szolgálnék, kérem, de nagyon vadak a csirkéink; nem bírjuk őket megfogni.

Ilyen kifogást se hallottam még.

— Hanem, ha az uraknak tetszik maguknak megfogni, mi szívesen megsütjük.

Komédiásoknak már néztek bennünket, ezt előre sejtettük; hanem csirkefogónak nézni az embert, ez egy kicsit még is sok.

Beszélgetésünk tárgyai ott kapargáltak az udvaron . . . Egy gondolat s kilencz revolver torka meredezett a szegény csirkékre . . .

A zsidó megszeppent; kezeit tördelve kért mindenre, hogy ne bántsuk csirkéit, neki ma nem szabad húst sütni; azt hitte, hogy nem vállalkozunk a csirkék megfogására, különben nem szólított volna fel rá, hanem azért csinál ő nekünk olyan kóser ebédet, a melyre egész életünkben megemlékezünk.

Nem akarván az antiszemita Pitavalt egy újabb esettel szaporítani, megnyugodtunk az öreg ígéréteben. Csaptunk is olyan lucullusi lakomát, hogy maga a vendéglős is eltátotta a száját. Én még emlékszem menumre; eredetinek elég eredeti: 1. Lait

de buffle (I.). 2. Oeufs durs (3 paires). 3. Gâteau à fromage mou. 4. Fromage mou (sans gâteau). 5. Lait de buffle (II.). Vins: Vin de Borz. — Eau de Souline. — Conto summa summarum: 72 kr. (Pedig Isten látja lelkemet, még csak egy kenyert se blicceltem).

Két kocsinhoz még egyet szerevén, most már urasan folytattuk útunkat. Kitűnő koci volt mind a három. Csodálom gazdáikat, hogy nem kértek még rájuk szabadalmat, mint *digestiv gépekre*.

Délután 4 órakor érkeztünk meg Belényesre. Nem akarván szégyenszemre kocsin bevonulni a városba, még a sorompón kívül hátunkra vettük borjúnkat s így marchiroztunk be a vendéglőbe, honnan csakhamar el lettünk szállásolva.

Én Schlauch Lajossal Szimay ügyvédnél voltam; a többiek Kosztka Géza járásbíró, Nerbst János, Negreanu János és Vas Kati úrhölgy vendégszerető házaiban ütöttek tanyát.

Belényes vidéke egyike a legszebbeknek, a mit valaha láttam. A Fekete-Körösnek tágas, három oldalról sűrű erdővel benőtt hegyek által határolt völgyében fekvő, a háttérben a Bihar és Erdély határát képező Ércz-hegység kopár csúcsai egészítik ki a festői képet.

Szent borzalommal tekintettünk fel e távoli havasokra, melyeknek megmászása útunk legnehezebb részét képezte.

Maga a város, a mily kedvező benyomást teszi a távolból karsú tornyaival, üde ligetbe burkolva, annyira csatlava éri magát az ember, ha piszkos utcáin, rikitó színű házai közt járkal.

Ismét más képpel nézi azonban az ember a várost, ha néhány kedves családdal ismerkedik meg benne. Nem mulaszthatom el ezek közül házi gazdáinkon kívül Antal oláh kanonok családját kiemelni, hol igen sok kellemes órát töltöttünk ott időzésünk alatt.

Az egyleti tagok változása.

Első tekintetre különös jelenségnek tűnik fel az, hogy majd minden nagyobb nyilvános és testedzést üző egyletben a tagok évenként több mint felerészben felcserélődnek. Illetőleg a ki tavaly mint rendesen működő egyleti tag szerepelt, az az idén már csak mint bár tagdíjt fizető, de tényleg az egylet felé sem néző névleges taggá lesz, vagy legtöbb esetben még azzá sem. Itt van például a nemzeti torna-egylet vagy akár az atletikai club is. Mindkettőnél a tagmozgalom körülbelül olyan, hogy a mennyi régi tag távozik, ugyanannyi jön; és felénél mindig több távozik.

Megfigyelés után azonban ezen jelenség igen természetes okokra vezethető vissza.

Minden esetre első oka ennek nálunk az, hogy csak minden második egyén tartja a mesterkélt módon való testedzést oly szükséges valaminek, a miért még havonként egy-két forintot is kiadni ne sajnálna.

Magában véve ugyan bagatel összeg az a pár forintnyi tagsági díj, pénzes embernek meg épen számba sem vehető csekélyesség; mégis torlaszkó ez, melyen a legszebb elméletek is feltorlódnak, összemorzsolódnak, mert nincs különösen manapság dúsgazdag egyén se olyan, a ki ha egy-kettőt lép, már ne ébrednének gyors kielégítést igénylő vágyai, a melynek megszerzésére épen az a tagdíjra szánt 1-2 forint alkalmas lenne. Hát kell nekem oda menni? Menjen, a ki abból él, úgy is únom már az egészet. És a dominus spektabilisnak majd hogy igaza nincs, mert valóban unatkozott is már az utóbbi gyakorló órák alatt.

Önök tisztelt egyleti intéző és vezető uraim azt mondják: hogy az ily ember ledérkedő, salon-hős, vagy blazirt gondolkozású ember? Csalódnak uraim! Ő már képes nyugodtan aludni délutáni rövid álmát, másrészt meg van annyi friss vér ereiben, erő a tagjaiban, jó érzés lelkében, hogy a kiéltség és a lelki ferdeség vádjá sem érheti. Csak egyetlenegy hibája van: az, hogy hiú és érzékeny ember. De hát ki nem az ezen a földön. Én is, önök is, mindannyian ilyenek vagyunk, ilyenekké nevelnek szülőink, az iskolák, az emberek, az élet maga. Az a dolog, mely ez emberi közös gyengéinket nem sérti, sőt annak hízeleg, mindig

kedves dolog, mely után fáradhatlan buzgalommal úntalan visszatérünk; míg ellenben, a ki vagy a mi ezen oldalunkról vagdos vagy ér, annak ha csak szerét tehetjük, hátat fordítunk minél előbb.

Vajjon nincs-e indokolva valamely dolog vagy játék iránti érdeklődésünk elszendergése, ha azt vesszük észre bensőnkben, hogy az megszűnt táplálni emberi gyengéinket és untalan meg-meg támadja gyengédebb érzéseinket? Vajjon szeretheti-e azaz egyén a testedzésnek testületi üzését, a kit testületi működtetés esetleg csak arról győző meg, hogy mily érdekes némely emberi természetek és mily terhes bármely is, ha hozzá nincs meg a kedv, a szenvedély?

Talán ki lehet mondani azt, hogy az atletika és torna körébe vágó működések nem egészen olyanok, hogy általuk mindenki kielégítve láthassa lelki vágyait is, mert vagy a test nem hajol egészen szolgálataiba, vagy a lélek nincs felbuzdulva reá. Mind két esetben lehet oka a működés anyagjának sajátsága vagy a működtetésnek módja, vagy a működtető egyénnek természete.

Maga a tornászati és atletikai anyag önmagában unalmas, ha nincs felbuzdítva reá hiúságunk és ezt legalább néha, ha csak rövid pillanatokra is, fel nem eleveníti legalább annyira, hogy azzal önmagunknak önmagunk előtt tetszelegjünk. Unalmas akkor is a működés, ha a működési kikötött móddal bilincs veretik a kedélyre. Végül a kiállhatatlanságig unalmas az, ha a működtető egyén az ő sajátos eljárásával — akarva nem akarva — nevetéssé tesz mások és önmagunk előtt is esetleges gyengeségünk folytán. Az unalom pedig öl, az elől szabadulni fog mindenki minél előbb.

Tehát mondjuk ki, hogy azért távozik fele már egy év leforgása után is majd minden tornaegyletből (még Németországban is) és az atletikában, kivéve Angliát: mert az pénzáldozattal jár; mert a gyakorlatoknak kivitele nem mindenkinek szerzi meg önhiúsága gyönyörét; mert a gyakorlat alkalmazása olyan, a melylyel nem eresztheti meg örömeztetének fékét; vagy mert a gyakorlatokban a vezető egyén bánásmódja olyan, mely miatt ezer apró indulathullámzások után végre is csordultig telik a pohár.

Fájdalom! az ellen nem lehet tenni, hogy oly hiúk vagyunk.

Másnap délután Béla vára regényes romjaihoz szándékoztunk felmászni, azonban az alatta fekvő Fenes faluba átsétálva, ott Zsigmond Géza fiatal tanító házában oly jól találtuk magunkat, hogy megelégedve papról, csapról, Bélavárról, estéig ott ragadtunk.

A következő nap délelőttje látogatások és levélírás közt tölt el; délután pedig egyszerre tánczkedv szállván meg pihent tagjainkat, rögtön bálbizottsági gyűlést hívtunk egybe s elhatároztuk, hogy a belényesi szépek tiszteletére egy kis heveny táncmulatságot csapunk. Rögtön kilencz eleven meghívó száguldotta át Belényes leányos házait s este olyan takaros kis tánczot vitünk végbe, hogy éjfél után egy óra volt, mikor hazamentünk.

Ez pedig turistáktól elég szép eredmény.

Kétségtelenül egyik legfárasztóbb napunk volt egész tourunk alatt, de egyik legérdekesebb is, melyen a Belényestől mintegy három mértföldre fekvő meziádi cseppkőbarlanghoz rándultunk ki.

Reggel kilencz órakor indultunk el Belényesről. A göröngyös út csinos erdön vezet keresztül egészen Meziád faláig, honnan sziklás ösvényen folyton egy patak vadregényes völgyében haladunk felfelé. A patak egy váratlan fordulójánál meglepetve látjuk magunk előtt a 7-8 öl magas, goth kapuhoz hasonló metszésű impozáns portálét. A meredek hegyoldalon felkapaszkodva, rövid pihenőt tartunk, hogy a belső lég alacsony hőmérsékete meg ne árton, azután vezetőnk kalauzolása mellett, plaidjeinkbe burkolódzva, két fáklyánk világánál hatolunk előre. Mintegy tizenöt ölet haladunk a magas boltozatú előcsarnokban, midőn patakunkat elhagyva, erős emelkedésű süppedő talajon folytatjuk útunkat: egész hegyet mászunk a föld alatt.

Nem sokára egymás után tűnnek fel a szebbnél-szebb cseppkő-csoportozatok — minden ősrégi állapotában; itt még a kíváncsi

emberek nem füstölték meg fáklyáikkal, nem vitték haza emléküket a legszebb csoportokat.

A boltozaton, a fáklya fényétől megriadva egész sereg ea denevéreknek röpköd s vijjog azon az éles kísérteti hangon, mely annyi babonára ad a félénk köznépnek okot.

A talaj süppedésig telve trágyájuktól. Mondják, csak egy éve hordták ki e keresett termékenyítő czikket s azóta megint egész szántóföldekre való gyűlt meg a barlangban.

A legszebb csoportokat görögtűzzel világítottuk meg, melyet magunk után küldtünk Pestről, carbollal meglocsolva s desinfiáló szer-t signálva a csomagon.

Égész hegyeket mászunk meg a föld alatt; útunk feneketlen mélységek mellett vezet el; egyszer keskeny folyosón haladunk egyenként, fejünket előre hajtva, máskor magas terem közepéről tekintjük át a gyönyörű csoportokat: nagy oszlopok, barang-, feszület-, szószék-alakú képződmények, talányszerű monstrumok, megkövesült vizesések, azután ismét egész kis város, regényes hegyvidék miniatureben a földön elterülve, egész folyosók, felülről lenyúló karcsú csapokkal: mintha egy mesteri kéz állította volna össze, a legbizarrabb képzelet által vezérelve.

Két óra hosszáig barangoltunk e mesés világban, emlékül néhány csapat s a földről felszedett csontot víve magunkkal és ez még csak egy ága az egész nagy barlangnak. Több mértföldre nyúlik az állítólag a föld alatt s egy másik kapuja Elednél engedi mélyébe a kíváncsi embereket.

A barlang előtti pázsiton a magunkkal hozott elemózsiát a legutolsó morzsaig elköltvén, egy órai pihenés után ugyanazon az úton, melyen jöttünk, megindultunk Belényes felé s este tíz óra-kor szerencsésen meg is érkeztünk.

Egy órai pihenőt leszámítva, tizenkét óra hosszat jártunk tehát egy folytában, nagyrészt sziklás hegyi úton. Vadonatuj cipőmnek a talpán otthon egy teljesen kifejlődött négykrajcáros nagyságó lyukat fedeztem fel

Kezdve a legelső tehetséges egyéntől, le a legtehetetlenebbig, nincs egy is, kit meg ne lehetne nagyon bántani azzal, ha testi tehetségét egy bizonyos perezenttel lejjebb taksáljuk, mint a meny-nyire azt magukban teszik. Mindenki büszke hol egyik, hol másik izmára, csontjára vagy idegére, tapintsunk bókölva erre rá, mo-solyt lelünk; ócsároljuk épen ezt, fanyar lesz az ajk válasza. Talán jól is van ez így, talán ily roppant hiúságok nélkül előre törekvés sem lenne.

Ne igyekezzünk tehát elfojtani senkiben e testi képesség iránti hiúságát, sőt a kezdőkben növeljük, a haladóknak tartassuk meg, a képzett ügyességének bocsássuk meg. Így mégis legalább csökkenthetjük az évente távozó és többé vissza nem térők számát.

EGY CSAPATVEZETŐ.

Erőfelvételek a tornában.

(Folyt. és vége.)

Egy lábon guggolás és felemelkedés. Egyik lábat előre magasan felemelni, a másik lábra mélyen leguggolni és fogódzás nélkül ismét felegyenesedni. A ki még annyira sem képes nyújtani a meghajlított lábát, hogy az allászárra a fellábszárral derékszegbe jőjön, az 0 pontot kap; a ki ennyire fel tud jutni, az 1 pontot; a ki egészen fel tud egyenesedni, az 2 pontot; a ki az egy láb-bal lábujjakon guggolásból is fel tud emelkedni, az 3 pontot; a ki végül gyorsan tudja lábujjállásból jobb és bal meghajlított lábát nyújtani, az kapja a 4 erőpontot.

Hajlítva tartani egyik allászárat az ellenerő mellett is. A mű-ködő arccal egy olyan szilárd tárgy felé fordul, melyben erősen meg is fogódzhatik, térdeit erősen összeszorítja, egyik allászárat, sarkát, hátul annyira felemelni, mennyire csak lehetséges. Most egy másik egyén (előtornász) egyik lábával rá föllép a vizsgálandó egyén felemelt lábára, szorosan a czomb mellé, majd meg bele fogódzik annak a vállába és lassan egészen ránehezedik és rá is áll. A kinek lába egy hasonló testsúlyú egyén ránehezedésekor egészen lebecsátkozik, az 0 erőpontot kap; a ki a sarkát magasan tartani, a teher nyomása alatt is bírja, az 1 pontot kap; a kinek lába még akkor sem bocsátkozik le, midőn az allászárat a fel-lábszárral egészen derékszegbe hozta, kap 2 pontot; a ki még a tompa szeg alatt is (közel a föld felett tartott, hajlított lábbal) képes egy hasonló testű egyént kitartani, az kap 3 pontot; végül

a ki ezen alacsony tartásból a súly alatt ismét vissza fel tud emelkedni, az kapja a 5. erőpontozatot.

Vezényelt szabad-gyakorlatot utána csinálni. A ki a mutatott 3 könnyű gyakorlatot helyesen utána csinálja, kapja az 1 erő-pontot; a ki 3 nehezebbet is kevés hibával után csinál, kapja a 2 pontot; a ki egész hibátlanul végzi ugyanazt, az kapja a 3 pontot. A ki különösen szép testtartással és tökéletesen végzi, az kapja a 4 erőpontot.

Még felemlitenek a német torna-könyvek egyéb apróbb műkö-déseket is az erőbeli állapot meghatározásához, de azoknak már kevesebb az értékük, így például labdát dobálni ama leányoknak való kosárhintába, karikákat dobálni egy kiálló szegre, bottal egyes műfogások és gyakorlatok és több eféléket bátran lehet a: erőfelvételeknél mellőzni; sőt még a fentiekből is leginkább csak az 1., 2., 3. és 5. alattiak használatnak, ezek magok is elegendők arra, hogy az erőteljesebbek a gyengébbektől elkülönítve legyenek. Tökéletesen tetszésétől függ az is minden egyletnek, hogy ezen különleges módon nvert erőpontokhoz hozzá számítsa-e az elől röviden érintett másod- és harmadrendű erőméréseket. Itt Buda-pesten például a nemzeti torna egyeslet a magas- és távolra ugrást szokta hármass osztályzattal hozzá venni a két fő karerő próbához és a sarkazáshoz, ezenkívül nyújtón, korláton és lovon egy-egy ügyességi könnyebb gyakorlatot, melyeknél az osztályzás ez: ha semmiképp nem tudja megcsinálni az illető, akkor 0 iratik, ha nagy nehezen megcsinálta csúf testtartással 1; ha szép testtartással, de kevés hibával sikerült a gyakorlat, akkor 2; ha meglehetősen sikerült a gyakorlat, de a testtartás ellen kis hibák miatt szólni nem lehet, ekkor 3 p.; végül ha tökéletesen szép tartással végez-tett a gyakorlat, akkor 4 erőpont iratik. A budapesti (budai) torna-egyesletben szintén úgy járnak el, mint a nemzetiben. Az ugrási osztályzás azonban itt is, amott is nem mindig történik 3-as vagy 4-es erőpontok szerint, hanem némelykor cm. méretek szerint is. A pontozatok összegezése is némelykor úgy történik, hogy bele-vonatnak a másod- és harmadrendű méretek eredményei is a főösszegbe, de legtöbbször mégis kihagyatnak. Ezen változó eljárá-sok eredményezik azt, hogy magok a tornászok sokszor nem értik meg egymást, midőn erőpontozataik eredményszámát tudatják egymással. Talán legczélszerűbb lenne, ha a kar két gyakorlatából és a sarkazásból keletkező erőpontszám egészen elkülönítve ve-zettetnék a kimutatásokban, mert egyszerűségénél, gyors eszközöl-hetésénél fogva is eléggé jól lehet azzal osztályozni és félevenkint alkalmazni (október és május hónap). A fővárosi atletikai club szintén alkalmazza eddigelé a karhúzó és kartámasz gyakor-latokat, de a sarkazást csak ritkán vette elő, hanem e helyett

Másnap (12-én) reggel hat órakor már talpon voltunk s feledve az előző nap fáradságait, egy még nagyobb kirándulásra készen vártuk a megrendelt kocsikat.

Hétre végre teljes számban megérkeztek s harmadtól óra mulva Budurásán, egy kis oláh faluban voltunk, honnan gyalog foly-tattuk útunkat kirándulásunk végcéljára, Bihar-Füred felé.

Folyton hegynek menve, déltájban egy nagy fa alatt teleped-tünk le s hozzáálltunk rövid villásreggelinkhez. E közben hirtelen felhők tornyosulnak fejünk fölött s csak úgy szakad belőlük az áldás. Mi a fa törzséhez lapultunk, de a nehéz cseppek öt perc alatt áthatottak a sűrű lombon s mi ott álltunk a zuhogó esőben, orrig plaidjeinkbe burkolva. Vagy egy fél óráig élveztük ez önkénytelen douchet, midőn a felhők kezdtek oszladozni s a zápor permitté enyhült. Mint később fent Bihar-Füreden mondták, ehhez hasonló esőjük még az idén nem volt.

Tovább haladva, nem sokára megpillantottuk az első fenyőt, mely felfedezésünket hármás «hurrah»-kiáltással kísértük. Az után egymás után következett a többi, eleintén elszorva, aztán ural-kodva, pár perc mulva pedig már tiszta fenyvesben jártunk.

Nem akarom e fenyvest a Tatra fenyőerdőjéhez hasonlítani; azt hiszem, ezek üdesége mellett hazánk bármely vidékének fenyvesei eltörpülnek, de azt a megfejthetetlen delejes jó érzést, a mit az ember egy fenyőerdőben érez, itt sem nélkülöztük. Valami oly különös élettető, felvillanyozó hatással van tudónkre s kedélyünkre egyaránt.

Másfél órai erős mászás után elértük kirándulásunk célját.

Bihar-Füred (oláhul Stina de Vale) 4000 lábnyira a tenger színe fölött, minden oldalról hegyek által bezárt völgyben, gyö-nyörű fenyveserdő közepén fekszik.

Tulajdonosa Pável Mihály, nagyváradi görög-katholikus püspök, ki e kies helyet két év előtt fedezte fel s azóta a nyarat állandóan ott tölti. Valódi ascéta-életet él e fürdőben. Vonásai jóságot tükröznek vissza; minden fény és ceremónia nélkül valódi baráti viszonyban áll környezetével, kik közt különösen Kőváry László kanonok tűnik ki hasonló egyszerű szíves modora által.

Az egész telep még csak 10—12 kisebb-nagyobb faépületből áll, de ha hirre tesz szert, bizonyára nagy jövőnek néz elébe. A villák alatt foly el virágos mező közepén az alig tíz perc-nyire eredő kis patak, melynek $+5^{\circ}\text{C}$ hőmérsékü vize lesz hivatva a tervezett viz-gyógyintézetet táplálni. Ennek alapja meg is van már vetve egy hatalmas doucheban, mely egy fabódében van az öltöző szobával együtt elhelyezve.

Erkezésünk már előre volt Belényesről jelezve s alig mutattuk be magunkat a püspöknek és kíséretének, az ebédlő terem-be vezettek, hol kitűnő ebéd várt ránk.

Miután a fürdő-biztos úr megismertetett a fürdő-szabályok azon paragrafusával, mely szerint öt o. é. krajczárnál nagyobb vizit adni szigorúan tilva van, mely szabályt lelkiismeretesen be is tartottuk, leültünk a társaság műértő tagjaival egy kis solid «parázs»-ra, tőlünk telhetőleg igyekezve az ekklezsia pénzét világi körmeink közé kaparítani.

A vacsorát egészen havasi ételekből állította össze házigazdánk: volt havasi csirke, havasi gombával és havasi salátával, bálmos juh-tejből s málé lisztből főzött étel és brinza (édes oláh túró). Csúsztatóul kitűnő hollódi aszú szolgált. Vacsora után rövid «nemzeti» játék után korán lenyugodtunk s *húztuk* hatig, mikor is serényen fel-öltöztünk s két csésze kávé, kalács s tisztességes adag szalámi bekeblezése után nyolcz óra tájban indultunk vissza Belényesre.

A gerincezről kínákozó gyönyörű kilátást most sem élvezhettük teljesen; az egész belényesi völgy a kanyargó Körössel ugyan egész tisztán terült el előttünk, de azontúl az egész, állítólag Nagyváradig terjedő kilátás sűrű ködbe volt burkolva.

A kocsit javításán most is folyton dolgoznak. A megye már 40,000 napszámot áldozott kiépítésére, de az előrehaladás a talaj sziklás volta miatt igen fáradságos, úgy, hogy jó részét dynamittal kell művelni. E mellett a már kész utat is folyton rongálják a vizek és viharok.

Budurásáról ismét kocsin folytatva útunkat, épen délre érkez-tünk haza Belényesre.

(Folyt. köv.)

járás, futás és ugrás próbákat alkalmazott. Ezeket is nem a németek eljárása szerint erőpontok felállításával eszközöl, hanem az angol mintára idő elleni nyílt versenyre bocsátással, midőn a már jól ismert normális eredményeken túl vagy innen maradás tüntette ki az egyesek tehetségét és melyik csapatba tartozhatóságát. A fővárosi önkéntes tűzoltók erőfelvételénél a két kargyakorlat, a sarkazás és a súlyemelés alkalmaztatik; azonban a súlyemelés nem pontozatok felállításával történik, hanem csak általában veszik, ki mennyiszor bírja emelni és feltölteni emezt, vagy amazt.

Az egyiptomi nők labdázása.

(Több képpel.)

Most, midőn a labdajátékok összeírásának közel befejező részéhez jutottunk, egy pár rajzzal bizonyosságot hozunk az előző

tokból és ókori letétekből kell kiczirkalmazni az egyes játékmódokat, mint inkább az összehasonlított és korszáki nép jellemvonások elméletéből. Ott van például a brit keleti muzeumban egy gyermekfőnagyságú labdaburok bőrből, rettenetesen goromba ültésekkel két darabból varrva. Van egy másik ökölnyi nagyságú golyólabda is megszenesedett fából, azonkívül egy pár még kisebb fajtájú is, ezek egyiptomi leletek. A ki most ezeket együtt tanulmányozza a persa, görög és római leletekkel, valamint összeveti ezeket a klasszikus irott munkákkal és a vésett vagy faragott jel és képirási leletekkel, valamint a népisme adatokkal: az szépen kikalkulálhatja a labdajátékokból is azt, hogy az ősrégi is csak úgy dolgoztak, játszottak, mérgelődtek és szeretkeztek, mint mi egy pár kis ezer év után élők. A mi számunkra azonban elegendő egy otromba egyiptomi sirkőről másolt rajz is, hogy meggyőződhessünk arról, hogy az általunk magyar magános labdajátékoknak elnevezettek is öregebbek egy kicsit a magyar szónál.

Csodálatos, az egyiptomi hölgyek milyen leleményességgel kifundálták a mi «lovas labdajátékunkat». Nem is áll rosszul. Nem telhetett unalmasan az idejük, ráérték játszani, mert még akkor nem kellett délig sütni, főzni, takarítani és estig mosogatni, feltakarítani, legfeljebb kifutott a patakhöz, belemártogatta lábait a locsogó habokba, leszedett a fára aggatott vagy ott termelt elemozsiáról egy kettőt, egyik lábát a másikhoz töröli, kész az ebéd s tolett is, fut haza enni és folytatni egymagára több labdával azon játékokat, mik a rajzban kitűnően vannak előtűntetve és a melyeket a «Herkules» már előzőleg oly akkurátus pontossággal irt le, mintha reportere ott lett volna amaz egyiptomi nagyságok között.

Velocipéd-versenyek és kirándulások.

Budapestről—Duna-Pentelére és vissza (136¹/₈ kilométer).
T. Szerkesztőség! Bátorodom ezennel beküldeni a mult hó 28-án tett kirándulásunk rövid útrajzát, hogy ezzel másoknak útmutatású szolgálva, némileg megkönnyítsük az utazást; ha valaki kedvet kapna megtenni ezen kirándulást. Az út kitűnő, kivéve a Promontor és Tétény közötti részt. Az időt és kilométereket pontosan feljegyeztük s így azon térkép szerkesztését, melyet minap a «Herkules»-ben olvastam, e csekélység is előfogja segíteni.

Indultunk Hromatko Venczel és én, visszajövet azonban az ercsii «Csillag»-csárdában találkoztunk a «Kerékpár-egyesület» számos tagjával, Kosztovits László kapitány vezetése alatt. Promontoron pedig szintén többen csatlakoztak hozzánk.

A pihenésre szánt időn kívül még több helyt meg kellett állnunk, részint mivel Hromatko gépének kis kereke elromlott, részint pedig a térképen való tájékozás vagy pedig olajozás miatt.

Ez akaratlan pihenési idő 2 óra 23 percet tett ki. Ehhez számítva az étkezési és pihenési időt, 1 óra 35 percet, egészben véve 3 óra 58 percznyi időn át voltunk lenn a gépről.

Az utat a következő időbeosztással tettük meg:

Budapest (lánczhid-fő)	ind.	6 óra	5 perczkor	reggel	
Tétény (15 klm.)	érk.	7	5		
Ercsi (36 klm.)	érk.	8	32		
«	ind.	8	42		
Adony (51 klm.)	érk.	9	40		
Duna-Pentele (68 klm.)	érk.	11	1		
(Ebéd.)					
Duna-Pentele	ind.	1	15		d. u.
Adony	érk.	2	43		
Ercsi	érk.	3	50		
Promontor	érk.	7	—		
«	ind.	8	25		
Budapest (lánczhid-fő)	érk.	9	—		

PHILIPOVICH EMIL.

Steyr-ben mult hó 28-án folyt le a steyeri és mieldorfi velocipéd-egyletek első versenye. Az új egyet udvözetére Bécsből 25, Lietzenből 5, Prágából 2, Münchenből és Gráczból egy-egy velocipédista jött a versenyre. A versenyekben 34-en vettek részt. A felvonulás változó sorokban igen sikerült s a több ezernyi közönség zajos tapssal fogadta az ügyes velocipédistákat. A verseny a villanyos kiállítás helyiségben rögtönzött pályán tartott meg. A talaj oly rosszúl volt elkészítve, hogy már az első versenyek után nagy mélyedések és lágy homok nehezíték a gép hajtását. E mellett az ovális pályán a kanyarlat igen erős volt s a gyors hajtást lehetetleníté. Így nem csodálkozhatunk az alább következő eredmények közepszerűségén.

lapokban fejtegetett labdajátékoknak történetéhez, illetőleg annak azon tételéhez, hogy eredeti magyar labdajáték vajmi kevés van, mert az eredeti forrás az ó korból buzgott fel és a mostani valamennyi élő nemzetek labdajátékai csak azon ősrégi játékoknak módosított alakjai.

Végképen eldönteni lehetetlen azt, hogy mely népfaj kezdette meg a labdajátékot, a görögök voltak-e mestereik az egyiptomiaknak vagy megfordítva, vagy tán valamely ázsiai néptörzs kezdette meg? De ez minket nem is érdekelhet úgy, mint inkább az, hogy miként játszottak a labdával más és más ókori népek. Kiválóan érdekes a kutatás e téren, mert nem annyira a bő ada-

Az 1 kilométeres megnyitó versenyen csak kezdő velocipedisták versenyeztek. Az első, Zeitlinger a távot 2 p. 16 mp. alatt hajtotta be. Második Urban 2 p. 17 mp.

Felső-Ausztria bajnokságáért 1 angol mértföldes pályán küzdöttek. A győztes, erős küzdelem után, Blovsky lett Prágából. Idő: 3 p. 18¹/₅ mp. Második a müncheni Witzel, csak 1¹/₅ mp.-cel ért be később.

A háromkerekű velocipéd-versenyben könnyen győzött a már sok verseny győztese Brömer E. Az 1 angol mértföldet 4 p. 1 mp. alatt hajtotta be, szorítás nélkül.

A két egyet tagjai 1 klm. távolságban versenyeztek egymással, győztes ismét a micheldorfi Zeitlinger lett (2 p. 15 mp.) Második ugyanezen egyetből Schweiger 1¹/₅ mp.-cel később érve be.

A velocipéden végzendő ügyességi gyakorlatokban Kistemann tűnt ki, a nyeregbe ugorva, oldalt hajtva a gépet, feltérdelve, majd felállva a nyeregben.

A hölgyek díját az 1 angol mértföldes versenyben a bécsi Leutner nyerte el. Idő: 3 p. 31 mp.

A 10 kilométeres verseny-távot a győztes müncheni Witzel 22 p. 34 mp. alatt hajtotta be.

A verseny-díjak arany- és ezüstérmek és értékes tisztelet-díjak voltak.

Lovas és velocipédező közt már többször volt küzdelem és nagyobb részt a velocipédezők győztek. Újabban az angol Keen professzionatus velocipedista két felváltva lovagolt lovat győzött le, 10 angol mértföldes pályán. A távot Keen jóval előbb a lovas előtt, 31 p. 55¹/₂ mp. alatt tette meg.

Budapestről Székesfehérvárra velocipédezték Rossi Nándor. (B. K. E.) és Bartay Oszkár (M. A. C.) múlt hó végén. — A már számos fővárosi velocipédező által bejárt utat (66 klm.) a kirándulók 5 óra alatt tették meg, mely idő a több helyt emelkedő úton jó eredménynek vehető. Az egész kirándulásban Martonvásáron és Sukorán pihentek összesen egy órát.

A mannheimi velocipéd-versenyek eredményeiről röviden a következők: a 4000 mt.-es megnyitó versenyben győztes a frankfurti Haack. Idő 8 p. 10³/₅ mp. A 12 éven aluli gyermekek versenye 600 mt.-re volt rendezve. 2000 mt.-es versenyben 4 p. 3³/₅ mp. alatt Wol győzött. A 2800 mt. távot a győztes Rosenthal 5 p. 48¹/₂ mp. alatt hajtotta be. A 10 klm. versenyt 21 p. 12 mp. alatt a müncheni Henle nyerte meg.

Háló-akadály.

(Képpel.)

Kifogyhatatlan az angol leleményesség az ily komikus akadályok alkalmazásában. Nálunk eddig jóformán csak a zsákbán való futást ismertük, mint egyedüli komikus versénymet. Pedig számtalan más ilyenű megnehezített futóversenyek vannak. Eddig a «Herkules» az «ikrekversenyt», a hordó- és vitorla-akadályt mutatta be, most a háló-akadályversenyt ismertetjük.

Az akadályt itt az erősen bevert czövekekre sűrűn, hálószerűen kifeszített kötelek képezik, melyeken a végig futás, mint képünk is mutatja, meglehetősen fáradságos. Igen ügyes egyensúlyozónak kell annak lenni, ki lebukás nélkül, (mi különben nem veszélyes) végig akar lépkedni az ingó köteleken. A sietés

az előrehaladásnál biztos lebukással végződik. Ki lassan, fontolgatva lépked, rendszeren az jut legelőbb túl az akadályon.

Az akadály készítése meglehetősen költségbe és fáradságba kerül, de minden munkával és pénzzel felér az a vidámság, melyet az ily verseny szemlélése nyújt.

Birkózás önmagunkkal.

A «Herkules» 26. számában röviden kifejtetett az «önbirkózás» elmélete. E pár sorban a gyakorlati részből mutatunk be annyit, a mennyivel talán sikerül indokolni azon állítást, hogy az önbirkózás az izmoknak olyan mindennapos tornája, a melyet a rendes tornázás mellett is üznie kell mindenkinek, akár öntudatlanul, akár öntudatosan, megfontolt következetességgel.

A gyakorlatok első osztályában az ugyanazon testtagon elhelyezett ellentétes (antagon) működésű izmok együttes munkáltatásában két cél felé törekszünk. Egyik cél az, hogy egyes testrészek bizonyos szembeszökő részein bizonyos izomszoptok felduzzasztassanak és így az egyéni hiúság kielégítségük. A másik cél az, hogy a testi üdülés minél előbb bekövetkezzék. Az első cél csak a már izmos egyének érik el gyorsan, de a másodikat hamar eléri önkénytelenül is mindenki, csak gyakorolja egyes testrészeit a fáradságig valamely foglalkozás által.

Azon athleta és tornász, ki arccsal szembe vagy oldalt, vagy háttal állva, teste elő részén, vagy oldal vagy hátrészén elhelyezett izmait akarja felduzzasztani, keménynyé és széppé tenni: az hozza feszültségbe minden izmait, de adjon egyszersmind teste tagjainak is olyan helyzetet, hogy az által a szembetűnő izmok megrövidülhessenek, jobban összehúzódva kidomborodhassanak, megkeményedhessenek. Így például a lábak feszítő izmai a térd fölött a felábszáron akkor jönnek leginkább ilyen helyzetbe, ha térdben a lábak mereven kinyújtatnak, a talpak mintegy erősen lenyomtatnak; a lábak hajlító izmai (a czombok és állábszárak hátulsó izmai) leginkább a térdben meghajolt merev állással; a karok hajlító izmai a tenyér erős becsukásával és a könyökben a kar behajlításával; a karok feszítő izmai merev karnyújtással; a váll izmai a karoknak a testhez szorításával és hajlítva hátra feszítésével; a mell izmai a mellkas felhúzásával és a karoknak és vállaknak leeresztésével, előre tartásával és testhez szorításával; a hát izmai a vállak leeresztésével, karok hátrafeszítésével; a nyak izmai az állkapocs leszorításával és a fej hátrafeszítésével lesz keménynyé és kidomborodottá.

Tehát ezen testtartásokkal működtetni a két-két ellentétes izmokat, bizonyos gyakorlatot igényel, de mégis többre kell bicskítani élettani szempontból az olyan önbirkózásokat, melyek végzésére nem kell egyéb fontolgatás, mint arra figyelni, hogy a megkezdett izomműködtetés a testnek jól esik-e vagy nem.

Ha csak lefényképeztetés végett, vagy valamely mutatványos athletikai, birkózási, boxolási különös testtartás végett nem akarunk a fent jelzett módon pillanatokra miniegy megmerevedni, az esetben ne ilyen «mozdulatlan önbirkózást» vegyünk elő, hanem clyanokat, a mik a közönséges nyújtózkodás módjára tagmozdulatokból állanak. Ez nem szebb, de jobb hatású; nem igényel több izomerőt, mégis többet ér amannál.

A tulajdonképeni egészszéges önbirkózás tehát oly tagmozdulatokból áll, miket valamely testagnak egyik izmával végezzünk, de ugyanakkor ugyanazon testagnak antagon izmával vagy egy másik testtag izmaival ugyanazon mozgást megnehezítjük.

Ha valamely testrésznél a huzamos egyforma munkában kifáradt, elszibbadt, akkor végeztessünk azon testtaggal először önmagában a két ellenműködési izommal bizonyos merevséggel hajlításokat és nyújtásokat; s csak ezután oly mozgásokat, melyek egy másik testtag ellenműködésével járnak.

Ha valamely testrésznél a fentivel ellenkezőleg *tétlenségben* szibbadt el, akkor először a pihent külön testtagok egymás ellenében működtessenek és ezután önmagokban az antagon izmok.

Ennél több szabályt, sőt még tán ennyit is felállítani az eljárásra nézve nem czélszerű, mert hogy pillanatonként minő mozgást kíván a test: arra legokosabb tanácsot mindig maga a testi állapot, az érzés adja meg. Tehát ha fel is említették e helyütt egy pár eljárási mód bizonyos testi állapotra, ez nem azért történik, mintha ugyanazon eljárás ugyanazon testi állapotra mindenkinek egyformán a legczélszerűbb volna, hanem azért jegyeztetik fel itt egy pár önbirkózási mód alkalmazottan, hogy könnyebben megérthető legyen abból az anyagi haszon.

Igy például:

Valaki oly sokáig szorongatja és vezeti ujjai között az író tollat, hogy végre már ujjaiában bizonyos merevséget és tompa fájdalomfélélt érez, karja könyöktáján szinte sajog a zsibbadtságtól, a hátgerinczben, különösen a keresztcsont táján és a váll-izületekben

ugyanaz az érzés, a mellben a szegycsont alatt bizonyos nyomás, a légzés lassú, nem egyenletes, az agy mindjobban izgatott . . . egyszerre csak izzadság verődik ki az arcra, gyors áramlatban a hágerinczen is rendkívüli melegség keletkezik, majd az egész testen kiverődik az izzadság . . . ekkor a toll rendesen kifordul a kézről, a test bágyadtan hátra dől, a tüdő nagyokat lélekzel, a lábak és karok elnyúlnak. Egy szóval a szolgál felmondják a szolgálatot a gazdának és a gazda, mint kegyetlen zsarnok, ostort ragad, az akarat ostorát, kimerült szolgálait újra meg újra munkára hajszolja fel, alig hogy kissé megpihenhettek . . . Hei, gazda uram! Rövidre lát kigyelmed. Nem elég az, ha jó kosztal, borral, éjjeli nyugalommal biztatgatja hű cselédeit, ha más oldalról meg elveszi a módját, hogy a bevett sok jóból friss vér alakjában az egész test folytonosan részesülhessen; mert tessék elhinni, hogy valamint az összeszorított vagy erősen kihúzott szívacsba sem tódulhat elegendő folyadék, úgy az izomsejtek is hasonló állapotban veszítenek szívó erejükből és a vérvezető parányi csatornák elzáródnak vagy megszűkülnek. Hasztalan iparkodik ily esetben a szív is, a tüdő is táplálni jó anyagokkal a munkába vett testrészt, ott legfeljebb vértorlódás (hőség érzete) vagy vérpangás (erőtlenség érzete) áll elő . . .

Tárgitsunk a sejteknek egymáshoz nyomott helyzetén habár csak rövid percekre is, hiszen nem kíván egy izomsejt a friss táplálék felvételére, az új erőgyűjtésre annyi időt, mint egy inyenckedőnek a gyomra. Perczek munkája csak egy izomcsoportnak normális állapotba hozatala, vagy felszabadítása a terhessé vált állapotból, adjuk meg magunknak e percek minden órában, sőt minden negyedórán, vagy még gyakrabban is, ha szükségének tudatára jövünk valamely kellemetlen testi érzés által.

A fenti eset alkalmával is nem lomha elnyújtózkodással adunk testrészeinknek új erőt, hanem a vér munkájának erősítésével, útja egyengetésével, testmozgással. A hosszas tolmákolás után lehetetlen, hogy ne essék jól az ujjaknak bizonyos merevséggel kinyújtása, szétfeszítése és összezárása, behajlítása párszor, vagy a kezesukó hajlítása, nyújtása, körzése vagy az egész kar lassú kifestése felemeléne és lebecsátása, oly móddal, hogy mindkét nemű izmok működjenek; ezt a csont végek érintkezési pontjaiban az ízületekben nagyobb feszülés érzetéből tudjuk meg, ha úgy történik a tagmozgatás. Jól eső érzés testünk alsó végtagjaiban is, ha merevséggel kinyújtjuk, szétterpesztjük, majd erősen behajlítjuk. Jól esik derekunknak is a hátrafeszítés, az oldalt hajlás fordítás, ép így a fejnek erős hátrafeszítése és lassú mozgatása. De mindezeknél legjobban esik a mellkas felduzzasztása.

Eltekintve attól, hogy minő munkában fáradt ki valamely egyén, akár íróasztal mellett, akár egyéb munka asztalnál, akár hosszas járó-kelő munkában, akár bárminő téltenségben lett, legyen fásulttá elterjedtté, erőtlenné valamely testtag, általánosságban mondjuk: nyújtsa le az illető a jobb karját a test mellett merevtartással és azt könyök tájon fogja meg a derék mögött hátul a jobb oldal felé nyúló bal karjával és rögzítse balkarját, testtörzs és láb izmait is pár pillanatra; vagy fűzze össze ujjait imaszerűleg, aztán emelje kulcsolt kezeit ajka elé, ott fordítsa hüvelykujakkal önmaga felé egész sing tartásig (kézfekék ajk előtt), most rögzít-e összes kéz- és karizmait és így nyújtja ki lassan karjait vízszintesen (v. fej fölé) előre; vagy egyik (vagy páros) kezével támaszsa meg testtörzsét a lágyék tájon (vagy hátul a kereszt-csontnál) és így végezzen törzshajlítást oldalt (vagy hátra) a kéz ellentállásával; vagy összekulcsolt kezekkel támaszsa meg hátul a tarkóizmok fölött fejét, szorítsa azt előre, a fejjel pedig ne engedjen, hanem feszítse lehetőleg hátra, hozzá testtörzsmozdulatok és különféle állások izomrögzítésekkel; vagy egyik kézzel az ellenkező oldalú lábat bokában felfogni és a lábnyújtási törekvést kar ellenerővel megghiúsítani; vagy hátul az ellenkező oldalú sarkat fogni föl és merev lassú mozgásokat végezni összekötve törzshajlításokkal; hason tékvő helyzetben egyik lábat térdben meghajlítani, a másik láb ellenmükdötésével és ismét vissza lebecsátani (állítólag az állászárbán keletkezett görcsfájdalmakat rögtön megszünteti); a tenyereket összetogni és a mell előtt egyikkel tolni oldalt a másikat, míg a másik ennek ellentállva enged; banyatt fekve egyik láb valami emelés vagy hajlítás vagy nyújtás-félét akar végezni, míg a másik láb vagy a kéz annak kissé ellentáll; kezeket összefűzni és velök átfogni egyik térdet ülő helyzetben és így feszesen ellentállni a lábakkal a karok hajlítás szándékának; ülésben a lábakat szabadon kinyújtani egymásra keresztbe téve merevtartással és a térdekkel a közéjük tenyérrel összefektetett kezeket egymáshoz szorítani, karok szintén merev nyújtásban és a törzs erősen előre hajlítva; ülésben asztalra könyökölve mindkét kéz tenyerével az arc egy részére nyomkodást gyakorolni, melyek ellenében a fej megtartja felvett helyzetét és több efféle sajátos ezer meg ezer félek, nem is említve bővebben az önmagunk által önmagunkra alkalmazott különféle ütéseket,

nyomásokat, dörzsöléseket, mik pedig szintén nagyrészt önzimainkkal való birkózások.

Végül érdeme szerint méltánylandó a mell izmainak ama sajátosság működése, melynél a benső szervek munkája is figyelembe jön.

A mellkas kidüllesztése belélegzés által csak kevésbé történhet, ahhoz hozzá kell járulnia a mellizmok és bordaközi izmok működésének is, ha azt akarjuk, hogy üre táguljon. Ezt pedig akarnunk kell, mert minél összecsúsz, beljebb stüpped a mellnek u. n. kosara, annál inkább vannak gátolva két első rendű testszervünk munkájokban. Különösen az ülő és előre hajló tartás oly hamar válik terhessé sőt veszélyessé is, ha testünket nem igyekezünk izommükdötéssel lehetőleg fent tartani vagy legalább időnként felhúzni a saját súlyánál fogva is előre görnyedő tartásából. Ez pedig első sorban önbirkozási móddal eszközölendő. Vagyis nem elég csupán a vállak erős hátrafeszítésével dülleszteni ki előre a mellet, mert ezzel még rendesen leszállva tartatik a mellkas.

Az összeesett tartásból akaratlagos izommükdötéssel kell erővel felhúzni és fent tartani a mellkast, még pedig úgy, hogy a mell és bordaközi izmok működését a hasizmok ellen működésével fokozzuk. Ha semmi egyéb u. n. önbirkozási módot sem vesz figyelemre valaki, ezt az egyet kell, hogy érte és méltányolja mindenki.

Ifjú és öreg, férfi és nő egyaránt kell, hogy tudjon mellkast tágitani önmagában minden segédeszköz nélkül mindazon pillanatokban, midőn bárminő okból vagy a szív vagy tüdő működése zavarva van. Ez annyira fontos, — lehet mondani, életfentartási szükségesség, — hogy már maga a természet is ösztön gyanánt bele plántálta az emberekbe ezen melltagítási törekvéseket. A nagy és erőteljes sóhajok, a felső test és fej gyakori teljes felegyenesítése és hátrafeszítése, minden nyújtózkodásnál a sok levegő beszívása és annak pár perczig tartó benszorítása, a has és lágyék izmainak a benső rekesz izomnak erőteljes prösszerű működéseik majd minden nagyobb tüdő vagy testmükdötésnél mindez tudtukon és akaratunkon kívül is rákényszerít a melltagítási működésekre. Azonban magokban véve mind-ez még kevés. A ki kevésbé is óvakodni akar azon bajoktól, miket könnyelven mellbajoknak szokás nevezni, az igyekezzék minél többször izmai segélyével felhúzni mellkasát és azt fent tartva erősen kidomborítva hordani.

Ezenkívül pedig lehetőleg minden erősebb izom merevítéskor (önbirkozáskor is és más tárgyakra ható izomerő kifejtéskor is) a mellkas belső falazatát magukkal a benső testszervekkel is kitágitani igyekezzünk. Illetőleg sok lég szívassék be a tüdő, azonkívül a hasizmok által a benső edények egy része is a mellkas alá feltolassék és így 10—20 másodpercznyi légzés fennakadással a testtörzs majd minden izmának egymás ellenébe hozott működésével történjék különféle tag és törzsmozgás.

PORZSOLT LAJOS.

Tornász-hírek.

Paussauban bengáli tűzfény mellett pyramida csoportozatokat is mutattak be az ottani torna-egylet tagjai aug. 25. torna-ünnepélyük alkalmával, mely természetesen még a mű-buzogánygyakorlatoknál is jobban tetszett a nézőközönségnek.

Lörrach hölgyei egy díszes serleget (ívó kürt) ajándékoztak az ottani torna-egyletnek a közelebb tartott kerületi torna-ünnepély alkalmával, ezenkívül 70 koszorú és oklevél osztott ki a versenyeiben győzteseknek. Az első győző 54 1/4 erőpontot számlált. A versenyzési erőpont-felvételek reggeltől szakadatlanul folytak egész délelőtt és fél délutánon át, úgy hogy e miatt több más ünnepi program-pontot el kellett ejteniük.

Az északi cseh torna-szövetség és a tűzoltók ez idei együttes ünnepélye aug. 10. és 11. Tetschenben tartott meg. A díszmenetben körülbelül 2000 tornász-, tűzoltó-, vadász-, hadastyán-, regattista- és más egyletbeliek vettek részt. Azonban a tornaszatban leginkább csak a tetscheniek működtek. Az össz-szabadgyakorlatokat 106-an végezték, 8-as sorokban; először karemelés térdhajlítással, azután karlendítés terpeszállásba ugrással, végül karlökések rohamállással, utóbb törzshajlítással összekötve. Az egy sorba visszafejlődés futammal történt. Nyolcz csapatban volt szertornázás, közülök egy csapat a nyújtón mutatványos mű-tornázást vett elő, a miélt többen nehezteltek is, mivel a néző közönség figyelmét a többi rendszeresen tornázó csapatoktól elvonta. Minta-csapat-tornázás volt ezután a nyújtón, lovon, bakkal összetéve, korláton és buzogányokkal. Ezt követte 4 növendék-csapat tornázása és szabad-tornázás. Este dísz-ebéd. Másnap reggel 7 1/2 órakor vette kezdetét a verseny-tornázás 21 versenyzővel. A következő 6 gyakorlatot minden versenyző köteles volt megcsinálni: a) Nyújtón.

1. Felső fogással oldalfüggésbe ugrás és szabadon kelepátvetődés függésbe, utána bal (j.) térdfellendülés, bal (j.) lábat visszafeszíteni, kelep előre, hátul állásba leugrás. 2. Oldalfüggés felső fogással, lassan lábemelés nyújtva a rúdig, áthúzni a lábakat a kezek közt és a rúd mellett felnyújtva hátsó lefüggés, nyújtott testtel lassan leereszkedni hátsó mérlegbe, innét tovább lebecsátani a lábakat, ezen hátsó kézfüggésben egyik kézzel a rúdat elbocsátani, a másik karon függve, egész fordulat a hossz tengely körül, mellső oldalfüggésig, föltolódás páros karral és a támaszból lassan lebecsátkozás függésbe. *b) Korlát.* 1. Haránt állásból ugrással a bal (j.) korlát vége fölött kívülről belendülés zárt páros lábbal haránt támaszba és mindjárt a hátra lóbázáskor vállágas a jobb (b.) korlátfára, ebből a felkarokon átfordulás előre és hátul ismét feljutni feszítámaszba, a következő hátra lóbázáskor karhajlítással mérlegbe ereszkedni egyik karra, ebből kanyarlati átugrás mindkét korlátra föltől földre le. 2. A korlát oldaláról kívülről kanyarlattal beugrás a két korlátra közé haránt támaszba és azonnal a felkarokra lebecsátkozva felkarfüggés, az előlendületnél feszítámaszba billenés, a felkarokon átfordulni ismét feszítámaszba, ebből át és lefordulás földre ugrással. *c) Lovon.* 1. (keresztben állítva) Átfeszíteni a jobb lábat a ló háta fölé, ismét vissza hozni és utána azonnal a bal lábbal balról át és jobbról vissza egész kört irni le a nyeregkapák fölött arczfordulat nélkül ismét mellső támaszba jöve, ezután a bal lábat feszíteni át a ló nyaka fölé és ismét visszahozni azt, mely után rögtön páros lábbal körözni jobbról át és balról vissza ugyancsak mellső támaszba (fordulat nélkül tomporlóbázással egész körzés), támaszból terpeszátugrás. 2. A lovat hosszában átugrani, egy kapással a ló nyakára, lábakat lehetőleg sokáig zárva tartani a ló fölött. (A ló magassága 1 m. 30 cm., a deszka távolsága a lótól 50 cm.) — A fenti 6 előírt gyakorlaton kívül egy 25 klgr. súlyos vasrúdat emeltek a versenyzők, a legjobban emelő 17-szer tölta fej fölé. Mászás és magasugrás szintén alkalmaztatott, a legtöbbet ugró 1 m. 63 cm. magaszt ugrott. Ezen összversenyben az első győztes 47.5 erőpontot hozott ki. Hatan koszorút és négyen elismerő oklevelet nyertek.

A hesseni tornakerület legutóbbi ünnepélyén rendezett torna-versenyek a középrajnai tornakerület versenyszabályai szerint rendezettek. Érdekességénél fogva közöljük a gyakorlatokat. Két-két gyakorlat kötelezettnek mondatott ki a nyújtón, korlátan és lovon, ezeken kívül egy-egy tetszés szerint választott műgyakorlat, magas ugrás, távugrás és súlyemelés fejfölé tolassal. Köteles volt minden versenyző a következőket végezni vagy legalább megkísérteni. *Nyújtón:* 1. Oldalfüggés vegyes fogással egyik kéz felső, másik alsó fogással, lábakat nyújtva emelni fel a rúdig és ott a kezek között áthúzni, utána $\frac{1}{2}$ fordulat a bal váll körül és fel-tolódás hátsó támaszba, (egy-két hazai egyletünkben tréfásan u. n. «pekingi kutyasróf»), fogáshoz és hátra kelepátfordulás földre ugrással. 2. felső fogással lóbázás, felbillenés feszítámaszba és azonnal tomporátugrás a rúd fölött földre leugrással. *Korlát:* 1. ugrás haránt feszítámaszba a korlát közepén, lassan emelni nyújtva páros lábakat vízszintes helyzetig, így tartva a lábakat egyszer leereszkedni a testtel karhajlítással nyitámaszba és újból feltolódni feszítámaszba, lábakat lassan lebecsátani és most hátul emelni fel a testközéppel együtt, oldalt kanyarlati kiugrással leszállani. 2. Korlátfák között a végeinél arczzal kifelé, felugrás nyitámaszba, lóbázás, minden előlendületnél hátra támszökés, 5. előre lóbázásnál vetődési kiugrás földre. *Lovon:* 1. a lovat keresztben átugrani lábterpesztéssel $\frac{1}{2}$ fordulattal. 2. a ló hosszában áll, átugrani a ló háta fölött annak jobb oldaláról bal oldalára, az ugró ló fölött arczzal visszafordulva ugrik a túl oldalon le.

A testedzési működéseknél népszerűsítése legkiválóbban azzal érhető el, ha ezen működéseket a szó szoros értelmében nagy nyilvánossággal bele visszük a nép közé, ott gyakorlatilag minden oldalról bemutatjuk és lassanként egyénenként bevonjuk körünkbe az eddigelé idegenkedett elemeket is. Nagy fontossága van tehát minden testületi nyilvános működésnek, különösen a kirándulásoknak távol eső vidékekre és az ott rendezendő mutatványos működéseknek, versenyeknek. Fővárosi athleta és tornaegyleteink ilyenmő tevékenységének köszönhető nagyrészt az, hogy annyira is állunk, mint jelenleg e téren, de ez még mind kevés eredmény. Még igen kevés hely van a vidéken, hol a testedés olynemű művelése, minő a tömeges szabadgyakorlatok bemutatása, komikus érzeteket ne ébreszsen az u. n. népben (még itt közelben Vácott is). Ennek meg kell változnia, mert épen annak a kaczagni tudó jó kedélynek az alapját, az egészséget kell biztosítani mindenkinél még jó idejében. Ez elvekből indult ki nem rég az *anklami* német torna-egylet is, midőn ugyanis úgy rendezett egy ünnepélyt, hogy annak kimagasló pontját a mutatványos és versenytornázás képezte, mely utóbbiba belevonta a néző közönséget is. Minden egyes versenynemre beléphetett a

közönségből is bárki. És be is léptek. A versenytér hirtelenében oly szűk lett, az eredmény oly kecsesgető, hogy alig pár napra reá, már egy hasonló második is rendeztetett.

Labdajátékok.

Vegyes labdajátékok a nagy labdával.

(Folyt.)

92-ik játék. „Körbe dobálósdi a nagy gömbbel”. Ez a nagy gömb nem egyéb itt, mint egy löszörrel vagy tollal puhán bélelt 30 centiméter átmérőjű nagyobb fajta bőrlabda. A játékok egymástól 3–6 lépésnyire állva, kört képeznek s a labdát egymásnak kapóra dobálják, úgy, hogy az a körön végig haladva visszaérkezék ahhoz, ki először feldobta volt. Ez első beérkezés után a labda újból neki indítatik, 2-ik, 3-ik, 4-ik stb. útjának; azonban minden harmadik körútjában másféleképpen kell dobni és elkapni. E dobási és kapási módokból — kezdetben — csak a legszokottabbak s a legkönnyebbek s fokozatos sorrendben veendőek elő.

Példaképen álljon itt a következő 3–3-szori körbedobálás 8-féle dobási és kapási móddal.

Az 1-ső három fordulóban: két kézzel alulról kapóra dobni fel a gömböt a jobb oldali szomszédhoz. Ezen dobás a terpesz állásból s két kézzel a lábak között himbázott gömbnek előlről felfelé alkalmazott lödítésével történik s a másik fél a gömböt szintén két kézzel kapja el s lábai közé ereszti le.

A 2-ik három fordulóban: fejfélé emelt tartásból, páros karlökéssel — arczzal a dobás irányának s lépállásból dobni; kapni pedig fej feletti páros kéztartással s oldalállásban kell.

A harmadik 3 fordulóban: a gömböt csak a jobb kézzel dobni (t. i. a jobb kar szögtartásban, az alkar függőlegesen áll s ebből a tartásból karlökés fel) s a másik fél részéről két kézzel kapni.

A 4-ik három fordulóban: csak a balkézzel dobni — és túl két kézzel kapni.

Az 5-ik három fordulóban: a gömböt két kézzel alulról dobni át s elejtés nélkül csupán a jobb kézzel kapni ki. A kapásra váró, ballépállásban, jobb kezét kissé behajlítva s kézfejét a vállnak fordítva — előre tartja s a mint a gömb tenyerébe lecsapódik, kezével rögtön enged ezen nyomásnak s kézfejét szögtartásig hátrább húzza s onnan alkar fordítással, mélyen kifelé oly módon leköröz, hogy a gömb súlypontja folyton a tenyér közepének függőlegébe essék s hogy a gömbnek röpereje ezen lefelé irányzott körzésben nagyobb-részt megszüntetessék.

A 6-ik három fordulóban: a gömböt két kézzel alulról dobni át a szomszéd játszótársnak s amott csupán balkézzel kapni (mint a fenténél).

A 7-ik három fordulóban: a gömböt jobb kézzel dobni amoda s amott csupán balkézzel kapni ki.

A 8-ik három fordulóban: a gömböt balkézzel dobni s amott jobb kézzel elkapni stb.

93-ik játék. „Labdatánczoltatás pártonként”. Ezen és a következő játékok csak az újabb időkben kezdtek játszani újra hazánk egyes vidékein, jóllehet már igen régi játék. Rómaiak és görögök is játszották, a német könyvek is (Ravenstein) felemlitik. Mi is ide jegyezzük. Ezen játékhöz nagyobb fajta és léggel telt gummilabdát vagy egy bőrrrel bevont felfűjt hólyagot kell használni. A játékok két pártra oszlanak.

Egy időben csak egyik párt működik, a másik párt ez alatt szünetel. A feladat az: melyik párt képes egymásután többször fejfélé verdni a labdát, a nélkül, hogy az e közben a földre esnék. E szerint a működő pártnak tagjai egy esomóba összeállanak és egyik közülük a labdát egyenesen feldobja, az ezután visszaeső labdát most öklével azon párttag veri ismét fel, a kinek keze ügyébe esik, az újból leszálló labdát újból vissza felverik és így tovább mindeddig míg a labda a földet nem érinti. A labdát ért minden ütés, illetőleg a labdának minden egyes felverése (felemelkedése) pontosan számba vétetik. Mihelyt a labda a földet érinti, azonnal megszűnik azon pártnak működése és kezd ugyanazt épen úgy a másik párt. Végül nyertes marad azon párt, a melyeknek többször sikerült felvernie a labdát. Szabály az, hogy egy és ugyanazon egyén egy fordulóban legfeljebb csak kétszer üthet a labdához, azután földre kell állania, habár még légben repdesne is a labda.

(Folyt. köv.)

Különfélék.

(Hivatalos.)

A «Magyar Athletikai Club» tagjai ezennel értesítetnek, hogy a kik a legutolsó félévi tagsági díjakat a verseny napjáig be nem fizetik, az október 13-ki nyilvános viadalra ingyen nem mehetnek s nevezéseik is érvényteleneknek fognak tekintetni.

Egyuttal arról is értesítetnek a club tagjai, hogy a több hónapon keresztül használatlanul és gazdátlanul hevert ruhadarabok, a házszabályok 6-ik §. értelmében, a mai naptól számítva a ruha szegekről levétetvén, ha a kimaradt vagy kilépett tagok ezekről

3 hónapon belül, tehát 1885. január 6-ig bezárólag nem gondosnak, mind ezen ruhaneműek, ugyanezen szabályok 7-ik §. szerint a M. A. C. tulajdonába mennek át.

Az őszi viadalra vonatkozó meghívók és belépti jegyek, a gyakorlati órák alatt, alulírottál és a club pénztárnokánál már kaphatók.

Elnöki megbízásból: BARÁTOSI PORZSOLT GYULA s. k.
mint a M. A. C. titkárja.

(Hivatalos)

A «Budapesti (budai) torna-egylet» tagjai és ezek családtagjai részére, a várszínházban, földszinten jobb oldalon első sorban levő nyolcz zártszéket a téli idényre minden előadásra bérbe vette. — Az egylet — tekintet nélkül a napiarra — mindig 1 forintjával adja a tagoknak a jegyeket. — Előjegyezni nem lehet s a jegyeket f. hó 5-től (vasárnap) kezdve azok kapják meg, kik az előadás napján előbb jelentkeznek az egyleti helyiségben lakó szolgánál.

JENNY ANTAL

a «Budapesti torna-egylet» elnöke.

(Nem hivatalos.)

Kevés testgyakorló egyletről vagy talán nálunk egyről sem lehet úgy elmondani, mint a budai torna-egyletről, hogy a társadalmi életben minden téren igyekszik tagjainak élvezetes szórakozást szerezni. Ez az egylet tekezőpályát tart a tagok nyári multságára. Télen társas összejövetelek, vívás, korcsolyázás és kedélyes tornázás tartják és kapcsolják egybe a tagokat. A testi multság mellett a szellemi élvezetekre is könnyű módot nyújt az egylet. Már évek óta a legtevékenyebb mozgalom a budai szintűg pártolására ez egyletben gyökerezik. A most közzétett bérlet is e két indok eredménye. — A többi testgyakorló egyletek is követhetnék a budait e minden oldalról méltánylandó tevékenységében.

Az atletika Bácsme gyében mind nagyobb tért kezd hódítani. A szabadkai és palicsi versenyek már évek óta országos érdekeltég mellett folynak le, a zentai atletikai club működése is ismeretes. Most közelebb Almáson alakul meg az atletikai club. Tavaly a Sóstón rendezett úszó-versenyük még anyagi hasznot is hozott. Az idei palicsi versenyeken az almásiak is jelen voltak, az atleticismus ügyének meglelték nyerve, s innét egész lelkesedéssel távoztak el.* Elnök: Kovacsits Ágoston. Alelnök: Autunovits József. Titkár és pénztáros: Reicher Adolf. Versenybíró: Kovacsits Antal. Rendezők: Brankován Demeter, Virágh István, Molnár József, Deák Lajos. Pályabíró: Kovacsits K. I. Lövészet, 3 lövés engedtetik (9 versenyző). Kovacsits K. 3, Oltványi L. 2, Friedl Antal 1.

Futás síkpályán. Táv.: 1500 m. A sóstó körül egyszer. (16 indult.) Gutsen Lajos 1., Drégely Kálmán 2., Virágh István 3.

Növendékek futása. 200 m. (8-an indultak.)

Úsdás. Táv.: 500 m. (7-en indultak.) Pollhammer Antal 1., Reicheld Adolf 2., Pollhammer Károly 3., Bauer Lajos 4.

A versenyen nagy és díszes közönség volt jelen.

Felolvasó és mulattató estétet már tavaly télen is havonként és két hetenként rendszeren tartottak a bergi és svineműndei torna-egyletek (III. a. kerületből), s ezt az idén is megkezdették már, a mennyiben t. i. szervezkednek, hogy dalkörük, műkedvelői színtársulatuk, komoly és humorisztikus előadók ismét legyenek körükben.

A bajai Tóth Kálmán ünnepélyre a szabadkai velocipédisták közül többen átrándultak. Hanem a nagy homok miatt az utat velocipéden nem folytathatták s Almásig gyalogoltak, itt Autunovits József közjegyző vendégszerető házában pihenve, az utat Bajáig (futás vagy járás) versenyben tették meg. A futók közül elsőnek ért Bajára Wentzel Lajos, a járók közül Vermes Lajos. Almásról mindketten d. u. 2 órakor indulva Wentzel 5 ó. 19 p. Vermes 6 ó. 51 p. kor ért a célhoz. — Baján a városi lövőházban nagy közönség előtt a velocipédes tanulását mutatták be. Vermes Lajos ügyes műmutatványait a közönség zajos éljenzéssel fogadta.

Dr. Zsögöd Benót, lapunk munkatársát, nagyváradi jogakadémiai tanárt a vallás és közoktatásügyi miniszter a kolozsvári egyetemhez rendelte át szolgálatára, hol a polgármesterről választott dr. Haller Károly helyett az osztrák polgári törvényt fogja előadni.

Új testgyakorló egylet van alakulóban Veszprémben. Az egylet könnyebb létesülhetése céljából jó lenne, ha fővárosi egyleteink nemcsak felvilágosítással, de némi segélylyel is szolgálnának. A tornaszerek drágasága a legnagyobb gát a tornaegyletek létrejötténél, ezekből egy párt ajándékozhatnának a veszprémieknek a fővárosiak. Az atletikai klub, ha jól tudjuk, egy felesleges korlátal rendelkezik, ez mindjárt igen szép ajándék lenne.

A Magyar Athletikai Club Orczykerti rendes versenypályája, a beállott őszi esőzések alatt már annyira megpuhult, hogy a nyár folyama alatt az azon történt süppedéseket és nívóan egyenetlenségeket könnyű szerrel helyre lehet hozni s így a pálya olosón és rövid idő alatt kellőleg renováltatik. A training erősen foly s a váci-utczai Barach-féle ékszerész bolt kirakatában fénylő díszes Esterházy díjra a legjobb erők állanak ki s Kinskyvel a club ez idő szerinti legjobb futója és bajnokával Dáni Vilmos is meg fog mérkőzni. Igen érdekes leendő a 320 méteres gátverseny is, melyre a főváros legbájosabb hölgyei díjat tűzték. A nagy velocipéd-versenyre, a kerékpár-egylet sok jeles tagja fog nevezni.

Beach a világ bajnoki evezőséről, ki a híres Hanlant leverte, írják az angol lapok, hogy boldog családos ember és hat gyermeke atyja. Nálunk ez híhetetlenül hangzik, hol már a készülő családapák is lemondanak a testi erősödésről.

100 km. begyaloglása 16 óra alatt 8 órai pihenéssel. A hamburgi tornászövetség pár tagja tett ily kirándulást. Hamburgból indultak 1/4 10 órákor, Kielbe értek másnap este 9 órára. Tehát átlag egy kilométernyi utat 9⁰/₁₀ p. alatt tettek meg.

* Az ez évi augusztusban rendezett versenyük számos versenyző részvételével folyt le. Az alakuló egylet ügyeit főleg az e versenyen szereplő urak vették kezükbe s ezért érdekessé lesz később a verseny győzteséről és rendezőiről megemlékezni.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

I. S. Duna-Szekcső. A versenyre okvetlen felvelocipédezz! Nagyon érdekesnek ígérkezik. — Dr. M. L.—s. Bpest. Nagyon is belevág lapunk keretébe; jönni fog. Kár, hogy úgy ragaszkodik az álnévhez. — Velocipédista. Már az előbbi számban megjelent; csodálkozunk, hogy kikerülte figyelmét. — Virág B. Helyt. Nem lehet ellene senkinek kifogása. — Két jó barát. Kolozsvár. Ilyen kényes becsületbeli ügy elbírálására csak úgy éreznénk magunkat illetékeseknek, ha nem csak a «két jó barát», hanem az ellenfél részéről is fel lennénk szólítva. Általánosságban sem mondhatunk ítéletet az ügyről, mert zavaros tájékoztatásukon nem tudunk eligazodni. — V. L. Szabadka. Köszönet. Mikor látuk? — Egy tornatanító. Bpest. A tisztelet-példányokat valamiképp ki is kell érdemelni s erre nem elég a diploma. Hogy minden tornatanítónak küldessünk tisztelet-példányt, arra még nem elég erős a «Herkules». — B. S. Bpest. Nevezését átadtuk a titkárságnak. — P. E. Bpest. Köszönet. A versenyre biztosan kijöhet még idejében, — K. B. Bpest. Miért nem akarja a czikk alá nevét írni? A névtelenségnek vagy álnévnek az ily tárgyilagosan írt czikknél kevés oka lehet. A czikk kevés változtatással jött.

TARTALOM.

Új félév. — Az egyleti tagok változása (Egy csapatvezető től). — Erőtelvételek a tornában. — Az egyiptomi nők labdázása (több képpel). — Velocipéd-versenyek és kirándulások. — Háló-akadály (képpel) — Birkózás önmagunkkal (Porzsolt Lajostól). — Tornász-hírek. — Labdajátékok. — Különfélék. — Tárcza: Egy hónapi turista élet (Toldy Gézáttól).

HIRDETÉSEK.

Schleinz Károly

Budapest, kerepesi-út 34. sz.

HILLMANN HERBERT és COOPER COENTRY vasparipa

(BICYCLE) és TRICYCKLE gyárosok magyarországi főügynöke
ajánlja dúsán felszerelt

vasparipa és tricycle raktárát.

Ezen gyár készítményei szilárd szerkezetűk és csinos kiállításuk által a legnagyobb kelendőségek örvendenek s az eddigi vasparipa találmányok közt legelső helyet foglalnak.

☛ Kívánatra árjegyzék bérmentve megküldetik ☛

SPORT-KÖNYVEK.

Kaphatók:

Aigner L. könyvkereskedésében

Budapest (váci-utca 1. sz. a.)

Brandeiss Handbuch d. Schiess-sport geb.	3.—
Hergsell Die Fechtkunst broch.	4.—
« « « geb.	5.50
Heydebrand Handbuch d. Reitsport geb.	3.—
« « d. Fahrspport geb.	3.—
Meyer Handbuch d. Fischereisport geb.	3.—
Silberer Handbuch d. Rudersport geb.	3.—
Georgens Illustirtes Sport-Buch	4.80
Silberer u. Ernst Handbuch d. Bicycle-Sport geb.	3.—
Wilhelm Karl Quelle des Vergnügens	2.40

Kiadóhivatal:

Budapest, IV. Váci-utca 1.
Aigner Lajos könyvkeres-
kedése.

Előfizetési díj:

Negyedévre 2 frt.
Félévre 4 frt.
Egész évre 8 frt.

Egyes szám 20 kr.

Hirdetések díja: két hasábos
petit sorért 25 kr.

HERKULES

TESTGYAKORLATI KÖZLÖNY

SZERKESZTIK

PORZSOLT JENŐ PORZSOLT KÁLMÁN

KIADJA AIGNER LAJOS.

Szerkesztőség:

Budapest, VIII. Nagykörút-
utca 13.

Kéziratokat vissza nem
küldünk.

Bérmunkálaton leveleket nem
fogadunk el.

A vívás évadján.

E lapok hasábjain már több cikkben olvastam a felett való vitatkozásokat, hogy melyik hát a magyar testgyakorlat; a torna-e, vagy az atletika. Én a magam részéről egyiket sem tartom annyira fajunk természetének megfelelőnek, mint a kardvívást. Az ősi magyaroktól a mostani gyenge utódokig egyedül a kardvívás maradt meg állandó testgyakorlatul. Minden más játékos vagy komoly testedzés mellett az igazi magyar ifjúság ma is leginkább a kardvívást kedveli.

Mikor még hazánkban a tornát és atletikát hírből sem ismerték — s ez még nem ősi idő — a kardvívást a kardviselő nemes osztályban már szelvében gyakorolták. Az igazi férfiaság fő kellékül, a nemesség megkülönböztető díszül tekintették a vívási ügyességet.

A mai kor lovagiassági tulajdonai közt a kardforgatás hasonlóan megszokott. A salonok hőse ép úgy igyekszik testi erejét s ügyességét a vívásban kifejezni, mint a véres harcok vitéze ebben találta legfőbb gyönyörét.

És ha valamely testgyakorlat terjedése e testgyakorlatnak a nemzet egyéniségével való megegyezését jelenti, úgy a kardvívás leginkább tekinthető nemzeti testedzésnek. — Ugyanis minden évben ugyszólva megkettőződik a vívók száma. — A vívómesterek évről-évre keresettebbek lesznek. Mig ezelőtt csak pár tizeddel is az öreg Keresztessy volt a főváros egyedüli vívómestere,

ma többen, mint tizen tanítanak vívni. S mig ezelőtt a vívást különösen csak a magasabb úri osztály gyakorolta, ma már a testgyakorlatokban résztvevő egész középosztály úzi.*

A vidéken is mind nagyobb tért hódít a vívás, dacára, hogy Magyarországon igen kevés a tanult vívómester. E bajon minél előbb segíteni kell az által, hogy a vívómesterek helybeli kiképzéséről gondoskodjunk. — Eddig nálunk nincs is semmiféle út-mód nyújtva, hogy valaki a magán képesítést kivéve, mesterré lehetne. Ennek aztán természetesen az a következménye, hogy mivel mesterre nagy a szükség, az is tanít, ki vívni sem tud s ez által a vívást rontja. — Az atletikai club, hol az öreg Keresztessy tanítja a vívást s hol az ország legjobb vívói vannak, vehetné kezébe az ügyet, hogy vele elősegítse a nemes sportot.

A vívást én soha sem tudtam úgy tekinteni, mint egészség-tanilag szükséges testmozgást, előttem régidőktől fogva úgy tűnik fel a vívás, mint valódi időtöltés. Azért is tudom még kopaszodó fejjel is kedvvel gyakorolni. Hanem ezzel nem azt akarom mondani, hogy egészségtanilag is nem a legüdvösebb, csak hogy észre-

* A cikk írója a kardvívás e napjainkban való rohamos terjedésének okául elfeledi felemlíteni a párbajozási divatot. Ha e fő motor nem ingerelné az ifjakat a vívás felé, úgy bizonyos kevesebb híve volna ennek a szép sportnak. — Hogy e két dolog, a párbajozási divat és a vívási kedv lendülete okozati összefüggésben vannak, kitűnik onnan is, hogy csak azóta kezd a vívás lábrakapni, mióta nagyban párbajoznak s hogy a párbajozási és vívástanulási idő is egybe esik.

Szerk.

A «HERKULES» TÁRCZÁJA.

Egy hónapi turista-élet.

(1884. augusztus.)

TOLDY GÉZÁ-tól.

(Folytatás.)

Ebéd után mindjárt felszedve batyuinkat, 8 órakor este oly jó conditióban érkezünk Vaskóhra, hogy egy műkedvelői előadás végighallgatásától kapott gyomorgörcseinket feledve, a vállalkozóbb szelleműek még tánczra is kerekedtek.

Éjfél tájt azonban mégis súlyosodni kezdtek már pilláink s szétoszoltunk Domsa György szolgabíró, Jancsó Dezső ügyvéd és Paczolay János erdész vendégszerető házaiban.

A vaskohót sajnálatunkra csak kívülről láthattuk; a munka pár nap előtt történt robbanás miatt szünetelt.

Kárpótoltak azonban e pechünkért azon természeti nevezetességek, melyeket másnap tett kirándulásunk alkalmával Vaskóh vidéke nyújtott: a várostól jó órányira fekvő sohodli barlang, egy nagy sziklatüreg, melynek feneketlen mélyébe hatalmas patak zuhan; a zuhanás oly erős, hogy a mélységből egész felhője a párának emelkedik a barlang boltozata felé. A patakból kinyúló szikladarabokon áthaladva, behatoltunk a barlangba, de alig tettünk pár lépést, a lábaink előtt elterülő sötét mélység véget vetett vállalkozásunknak.

A barlang körül a rét vasas iszaptelepek által van megszakítva; ki tudja, milyen gyógyerőt rejtenek magukban?

Gyönyörű erdő és a hosszú Kaluger falun keresztülmenve, elértünk az Isbuk-(dagadó)nak nevezett időszak forráshoz. Az érkezésünkkel még üres bassin pár percznyi várakozás után rohamosan telt meg kristálytisza vízzel s hatalmas patakot öntött ki, mely rendes medrében tovább folyt. Másfél perczig folyton ömlött ki a bassinba nyíló mohos üregből az ár; ekkor elkezd a víz apadni s a mint tovább nem folyik, lassan vissza-

húzódik az üregbe. Tizenhat perczig várunk, ekkor a föld alatt közeledő halk moraj, locsogás hallatszik, a lefelé haladó üregből a víz kiemelkedik s a medenczét megtölti, ismét egy patakot bocsát a völgybe; egyszerre elkezd apadni s így megy ez folyton tovább. A következő kitörést már 32 perczig, tehát még egyszer annyi ideig kellett várni, mint először.

Az oláh köznép csodáerőt tulajdonít e forrásnak; mellette egy cifra oláh feliratú kereszt alighanem e csodákról tesz tanúbizonyságot.

Azt mondják, hogy a mit e forrás mellett kíván az ember magának, az mind beteljesül. De sok milliomos s de kevés hiában epedő szerelmes volna akkor a föld hátán!

Hanem, ha rossz ember áll mellette, akkor a forrás elbúvik s elő nem jő, ha napokig lesz is. Nagy elégtételünkre szolgált, hogy másfél órai ott időzésünk alatt háromszor is kitört.

Kalugerről lóháton mentünk vissza Vaskóhra. Furcsa kis állatok voltak rövid, vastag lábaikkal, tömzsi fejeikkel, lelógó sörényeikkel. Az enyém, dunyha által enyhített fanyergével, melyről kengyel gyanánt kötélhurok lógott le, különös satirikus hangulatban volt. Erővel meg akarta enni a lovagostoromat képező fűzfaveszszőt. Ez már sértette ambícióját; hát már a lovak is satirizálnak? Akkorát húztam vele a nyakába, hogy gyors trabban adta jelét engedelmes meghunyászkodásának. Egyszer csak kezdem tapasztalni, hogy az eget, nem, mint más becsületes ember, a fejem fölött, hanem a talpaim irányában látom. Kíváncsian keresem kezeimmel a nyeret, midőn csodálkozva jutok azon meggyőződésre, hogy a nyergen ugyan rajta ülök, hanem a ló, az már tuskén-bokron túl dicséri az oláh szíjgyártók genialis találékonyságát.

Hamar kivettem magamat a nyeregéből s rövid hajsza után sikerült, kis Bucephalusomat megfékezve, a kompánia hátramaradt tagjait utólni.

Batyunkat hátunkra emelve, vettük másnap, 16-án reggel ismét a vándorbotot kezünkbe s harmadfél órai gyaloglás után beértünk

vétlenül, unalom nélkül gyógyít. És ebben tartom különbnek minden testgyakorlatnál. Mind e dicséreteket azért nem lehet tőlem túlszónak venni, mert már évek óta csak a vívás egyedüli erőltetett testmozgásom és e mellett meglehetősen megtartom erőmet és egészségemet.

Dr. B.

A «Nemzeti Hajós-egylet» közgyűlése.

A «Nemzeti Hajós-egylet» folyó évi szeptember hó 26-án rendkívüli közgyűlést tartott a «Vadászkürt» vendéglő földszinti külön éttermében.

Fő tárgyai voltak a Neuhofter-féle ügy, az egyleti rendszabályok módosítása és az évközben leköszönés folytán szükségessé vált választások.

Az egyleti tagok szép számban gyűltek össze, jelölül azon meglegeklődésnek, melyet az egylet iránt tanusítanak.

Az egylet elnöke Thaisz Elek ur betegség által gátoltatván a megjelenésben — miről a közgyűlés sajnálattal értesült — helyette az elnöki tisztet Fülepp Kálmán igazgató vette át.

Megnyitván a közgyűlés, néhány jelentéktlenebb ügy elintézése után tárgyalás alá vétetett:

I. Dr. Neuhofter János ur ügye. Dr. Neuhofter ur, egyleti tag, ugyanis 1883. év tavaszán az egylet választmányához intézett írásbeli propositiójában az 1883. évi löversenyek idejében tartandó 8 evezős versenyre 5000 frank díjat ajánlott fel az egylet igazgató választmányának rendelkezésére, kikötven, hogy a versenyben csakis Magyarországon épült hajók vehetnek részt.

A Nemzeti Hajós-egylet által 1883. év tavaszán rendezett evezősverseny feltételeibe e díj fel is vétetett «Neuhofter-díj» czime alatt, de nevezés hiányában a verseny akkor nem volt megtartható.

Dr. Neuhofter ur ajánlata értelmében tehát joga lett volna az egyletnek a felajánlott 5000 frank díjat az 1883. évi őszi löversenyek idejében tartandó újabb versenyre ugyanazon feltételek mellett még egyszer kitűzni.

Az egylet választmánya így akart is intézkedni, sőt már a tavaszi versenynapi programjában eleve megjegyezte, hogy a díjat őszre ismét kitűzendí, midőn nagy meglepetésére a «Vadász és Versenylap» 1883. június 21-iki számában dr. Neuhofter ur az egylet tudta s megkérdezése nélkül és a megállapodástól eltérőleg önmaga irta ki a versenyt, önmaga határozta meg a verseny idejét, helyét, feltételeit s a díjkiadás módját; e mellett

azonban a Nemzeti Hajós-egylet nevének jogtalan felhasználásával ezt jelölte meg az általa önkényesen kitűzött verseny rendezőjéül. Azonfelül — a mi fő — az új versenyfeltételekben lényegesen eltért az eredeti propositiótól, melyet az egylet választmánya annak idején elfogadott volt, különösen mert Magyarországon készült *legjobb hajók* versenyét kívánta. — Legjobb hajók alatt az evezősök s az egylet nevének jogosulatlan felhasználásába az igazgató választmány bele nem nyugodhatott, — felhívta dr. Neuhofter urat, hogy eredeti propositiójára térjen vissza s általában az egylettel egyetértőleg járjon el, egyúttal pedig, *miután a fenforgó körülmények arra látszottak mutatni, mintha dr. Neuhofter ur lehetetlen feltételek kitűzése által a díj megnyerhetését szándékosan akarná megghiúsítani, arra is felhívta, hogy a kérdéses 5000 frankot az egyletnél tegye le.*

Dr. Neuhofter ur azonban *sem a díjat le nem tette, sem a feltételeket nem módosította, sőt a választmány felhívására nem is válaszolt.* Ennek következtében az egylet kénytelen volt hirteligen tiltakozni dr. Neuhofter ur eljárása ellen s kijelenteni, hogy az egylet neve alatt jogtalanul kiírt versenyt nem rendezi s ahhoz többé semmi köze.

Az 1884. évi márczius hó 28-án tartott rendes évi közgyűlés tárgyalván az ügyet, mielőtt érdemleges határozatot hozott volna, utasította az igazgató választmányt, hogy magát dr. Neuhofter János urral érintkezésbe téve, tőle eljárása felől felvilágosítást kívánjon.

Dr. Neuhofter ur a választmánynak ez iránti felhívását ismét válasz nélkül hagyta.

Ily stádiumban került az ügy most a rendkívüli közgyűlés elé, hol többen élesen megrótták dr. Neuhofter ur eljárását s az egyletből való kizárását indítványozták.

Szavazásra bocsátatván a kizárási indítvány, 23 szavazat adott a kizárás mellett, 9 ellene. Minthogy többen nem szavaztak, az alapszabályok szerint megkívánt kétharmad szótöbbsége a jelenlevőknek el nem éretett s így dr. Neuhofter ur az egyletből ki nem záratott.

Ily stádiumban került az ügy most a rendkívüli közgyűlés elé, hol többen élesen megrótták dr. Neuhofter ur eljárását s az egyletből való kizárását indítványozták.

Szavazásra bocsátatván a kizárási indítvány, 23 szavazat adott a kizárás mellett, 9 ellene. Minthogy többen nem szavaztak, az alapszabályok szerint megkívánt kétharmad szótöbbsége a jelenlevőknek el nem éretett s így dr. Neuhofter ur az egyletből ki nem záratott.

Rézbányára, hol Süssner bányaigazgató, Krämer aligazgató, Gelei orvos s Mayer erdész urak szívesen látott vendégei voltunk.

Délután a Fekete-Körös regényes völgyén fölfelé haladva, megtekintettük a Portalét, egy nagy nyitott sziklabarlangot, melynek hátsó fala egy másik, mintegy három ölle magasabb talajú barlangba nyílik, a melyből kis patak ömlik le, csinos vizesét képezve a víz által mosott medenczébe. A második, felső barlang, szintén nyílt tulsó oldalán s a rajta keresztül látható darab ég s az üde zöld hegyoldal kedves képet nyújtanak a barlang sziklájának sötét keretében.

Tovább haladva a Körös sziklamedre mellett, melybe a meredek hegyoldalokról kisebb-nagyobb vizesekkel számos apró forrás önti vizét, a völgy sziklapartiek által megszakított sűrű erdővel mindinkább vadabb s érdekesebb kifejezést nyer.

A Körös egyszerre balra kanyarul; két perczig mászunk fel a hegyoldalban s eredeténél vagyunk. Meredek sziklaágyban tör elő egy hatalmas barlangból e vad folyam, szilajul csapkodva az útjában álló szikladarabokat. A sima cseppkősziklák által képezett meredek párkányzaton egy darabig behatoltunk a barlangba s fáklyáinkkal a magasból levilágítottunk a tájtéző habokra.

Bőven kárpótolva voltunk azon pechünkért, hogy vasárnap lévén, a bányákat nem nézhettük meg; ezeknél sokkal szebbeket úgy is volt alkalmunk később Vöröspatakon látni.

És most előttünk állt egész útunk legfárasztóbb része, az átkelés a bihari lánczon, melynek természetesen legmagasabb csúcsát, a Kukurbatát választottuk átkelési pontnak.

Borjúinknak két havasi lovat fogadva, reggel 7 órakor indulunk el Rézbányáról s két órai erős mászás után fent voltunk a gerinczen, Magyarország és Erdély határán. Minden pihenés nélkül folytattuk útunkat s fél óra múlva elértek a bihari hegyek legmagasabb csúcsát, a Kukurbatát, 1850 méternyire a tenger színe fölött.

Képzelhetni azon kellemetlen érzést, midőn a felhők Magyarország felől szemünk láttára vonulnak elénk s az egész panorámát

elfedik orrunk előtt, úgy, hogy a csúcsra felérve, az egész Aradig terjedő kilátásból semmit sem élvezhetünk.

Annál meglepőbb kép, egész új világ tárult elénk a tulsó, erdélyi oldalon. Sehol köd, felbő nem gátolta tekintetünket s sok mértföldre beláttuk azokat az egymáshoz simuló, szelid hajlású sötétzöld hegyeket, melyeket úgy imádnak azok, kik közöttük születtek s melyeket az idegen sem képes soha elfelejteni.

A mennyire lovaink megengedték, sietve jöttünk le a csúcsról. A kopár sziklák borokabokrait nemsokára szép fenyveserdő váltotta fel. Mintegy három órába telt a leereszkedés s leérve az Aranyos regényes völgyében találtuk magunkat, melynek partján még egy darabig haladva, Szkarisora falu temploma mellett előszedtük szalonnából, szalámiból és kenyérből álló szerény ebédünket.

Alig nyeltük le az utolsó falatot, szedtük sátorfáinkat s folytattuk a menetet.

Változatosság kedvéért tisztességes kis hegyi eső kerekedett, melyben mintegy háromnegyed óráig haladtunk, míg egy korcsmanemű épületbe meghúzódtunk s a lobogó tűz mellett vizes plaidjeinket kiterítettük. Félóra múlva megszűnt az eső s meglehetősen egyenletes úton mentünk tovább az Aranyos völgyén.

Már volt másfél órája, hogy egy és ugyanazon falun keresztül gyalogoltunk, de még legalább két óra hosszáig eltartott, míg kiértünk belőle. Nem hiszem, hogy volna Magyarországon több ily ritkán beépített község; minden ezer lépésre van egy ház, a hol legsűrűbb; némelyik lakosnak a szomszédja a szomszéd hegyen is lakik.

Még egy jó hosszú falun, Szakaturán keresztülmenve, melynek nevét fáradt lelkünknek jól esett elnéis szójátékkal «Secatura»-ra fordítani, — eltértünk az Aranyos völgyétől, hogy közelebb úton érjük el célunkat, Topánfalvát. Ekkor már este volt; semmit sem láttunk két fáklyánk fényén kívül, mely kísértetiesen világította meg fáradt vonásainkat. Szótlanul ballagtunk a sáros úton, olykor-olykor egy nagyobb pocsétába, vagy az utat átszelő esőpatakba lépve.

Végre fél 11 órakor megérkeztünk Topánfalvára. Az egész falu

Azonban a közgyűlés rosszalását fejezte ki, kimondván, hogy:
a) a Nemzeti Hajós-egylet folyó évi szeptember hó 26-án tartott közgyűlésében tárgyalás alá vétén dr. Neuhofer János ur versenypropositió ügyét, abbéli meggyőződésének ad kifejezést, hogy ez eljárás a Nemzeti Hajós-egylet hitelének s tekintélyének megingását — involválta;

b) tárgyalás alá vétén továbbá dr. Neuhofer János urnak a választmány felszólításával szemben tanúsított magaviseletét, ezt incorrectnek s az egylet összes tagjai iránti tiszteletlenségnek tekinti.

Ezzel ezen odiosus ügy az egyletre nézve befejeztetett.

II. Ezután a rendszabályok módosítása tárgyalatott. A választmány egy terjedelmes rendszabály-tervezetet mutatott be a közgyűlésnek, de miután az evező-évad vége felé jár, a közgyűlés a rendszabályok módosításába ez idő szerint belebocsátkozni nem kívánt, hanem felkérte a tagokat, hogy a javaslatot tanulmányozzák s netáni észrevételeiket a választmánynyal közöljék, hogy aztán a tavaszi rendes évi közgyűlésen a módosítások érdemlegesen tárgyalassanak.

III. Következvén a választások, a Csizik Béla ur leküszönése folytán megüresedett II. művezetői tisztre F. Farkas László ur, ki eddig is a választmány tagja volt, az ő helyére, valamint a leküszönt dr. Hausser Adorján ur helyére választmányi tagokká pedig Németh László és báró Feilitzsch Arthúr urak választattak meg.

IV. Végül az egylet igazgatója válaszolva a hozzá intézett interpellációra, tudomására hozta a közgyűlésnek, hogy néhány tag az egyletből kilépett s új egyletet létesít. A közgyűlés osztatlan örömet nyilvánította a felett, hogy az illető urak az egyletből kiváltak, de megütközését fejezte ki a miatt, hogy azon urak az egylet áldozatkészségével és a választmány jóhiszeműségével visszaélve, egy angol trainer lehozatalát kérték s tanítását kihasználták, holott már azelőtt tervezték a kilépést s mihelyt a trainer működését befejezte, meg is valószínűsítették.

A közgyűlés ezzel véget ért. Utána kedélyes lakoma következett, melynél az élmez és kedélyes felköszöntők egymást érték. Különösen kitűntek Szemere Attila ur toasztjai, ki nemcsak a strokeok, hanem a toasztok terén is erős ellenfél.

FÜLEPP KÁLMÁN.

Szabadkai velocipéd-versenyek.

(1884. szept. 5.)

T. Szerkesztő ur! Igéretemhez híven a következőkben ismertetem az alakulandó velocipéd-egylet első nyilvános működését.

Vasárnap d. e. 10 órakor tartottuk meg Szabadkán a délmagyarországi velocipédezőkkel a nemzeti szállodában harmadik értekezletünket. Az igazgatóság következőképen alakult meg: elnök egyhangulag Vermes Nándor lett. Kapitány: Gersányi Gyula, alkaptány: Vida János. Vezető: Juhász Béla. Kürtös: Szárits Géza, (ki jelenleg Krassómegyébe rándult velocipéden.) Ez egyesületnek 25 rendes tagja van, kik közül 17-en géppel is rendelkeznek.

Kedden d. u. 3 órakor nagy közönség jelenlétében tartottuk meg első nyilvános fellépésünket.

Kitűzött velocipéd-versenyeinket hétfő d. u. akartuk megtartani, de a beállott zivatar miatt másnapra kellett halasztani. A jól sikerült felvonulás és iskola gyakorlatok után kezdetét vették a versenyek.

1. Táv. körülbelül 4 angol mértf. 5-en indultak. A pálya meglehetősen egyenes, szép gye, Vida és Derényi felváltva vezetnek, Vermes Nándor a cél előtt könnyedséggel elsőnek érkezik. Idő 17 p. 22 mp. Díj: A délmagyarországi velocipédezők nagy ezüst emlékérmé.

2. Általános érdeklődés közepette lett bemutatva az első velocipéd-vitorla-verseny. Derült idő kedvezett, elég erős délkeleti szél fújt. Pontban 4 órakor volt az indulás; egy órával később már az idő megváltozott és nem hiszem, hogy ekkor megtartva a versenyeket, komolyabb baj nem történt volna e versenynél? A zászlós fától következők indultak el: Gersányi Gyula, (56" gép. Starley Boos) Vermes Lajos, (52" D. H. F. Hillmann) Derényi Farkas (Excelsior Pet. tricycle). Élénk megbeszélés tárgyát képezte, vajon a hármas kerekű gép erő kiegyenlítéssel induljon-e. Végre a bizottság azon megállapodásra jutott, hogy a háromkerekű velocipéd 220 méter előnnyel induljon.

Távolság körülbelül 7 angol mértf. Két klm.-ig Gersányi vezetett,

aludt már. Jó tíz percig dörömböztünk a vendéglő kapuján, míg az ablakon egy álmos fő megjelent, azután ismét visszahúzódott. Nem sokára biztató papucsoszogás hallatszott a kapu aljában.

Mindenekelőtt természetesen enni óhajtottunk. A vendéglős, midőn vele ebbeli szándékunkat közöltük, igen hamar végigmondta az étlapot: szolgálhatok kenyérrel, sóval és paprikával. Még csak egy tojást sem kaphattunk. Hozzáláttunk tehát a kenyérhez, sóhoz és paprikához. Szerencsére vörös bora elég jó volt.

Vendégszobái szintén csak egyes számban voltak, az is inkább lyuk, mint szoba. Hamar készítettünk benne annyi fekhelyet, a mennyi csak elfért. Elfért pedig benne három ágy a földön, két valószínű ágy és egy diván. Két-két fekhelyet egymás mellé állítva, azt hárman foglalták el s így hat ágyban megháltunk kilenczen. A helyeket pedig kisorsoltuk: a ki fejes gyufát húz, ágyban alszik. Hallatlan disznóban voltam: fejest húztam.

De azért nem panaszkodott álmatlanság miatt egyikünk sem. Nem is gyerekség az: reggel 7 órától este fél 11 óráig gyalogni, közben együttvéve másfélórát pihenéssel. És e mellett még havasra felmászni, de meg le is jönni róla.

Másnap reggel az étteremben egy részünk reggeli ájtatosságát végezte, Gringericz bibliáját lapozgatva, néhányan pedig levelet irtunk, midőn a szomszéd asztaltól egy derangirt kinézésű fiatal ur következő kérdéssel fordul hozzánk:

— Ugy e, az urak Pestről jönnek?

Mindegyikünk el volt dolgával foglalva; kissé udvariatlan is volt ugyan, de egyikünk sem válaszolt.

Egyszerre capriciosus gondolatszökéssel így folytatja a discursust:

— Hát Karlsbadban voltak-e az urak?

Ismét mély csend, melynek csak tollaink serezegetése s a gusztalók fogvaczogásai törtek meg egyhangúságát.

Egyszerre emberünk felszökik székéről s asztalunkhoz ugorva, ránk mordul:

— Uraim, igazolványaitok!

— És milyen jögon kéri azt, ha szabad kérdeznünk?

— En Topánfalva jegyzője vagyok s ha nem igazolják magukat, rögtön bekísértetem — felelt kékülve-zöldülve dühében.

— Mi is jogászok volnánk, vagy mi a szösz — feleltünk neki csigavérrel — de olyat még nem ettünk, hogy egy jegyző bekísértessen bennünket.

— No, majd meglátják! — szolt s kifutott.

Közülünk pedig ketten elmentek a szolgabíróhoz s bemutatva magukat, elmondták a történeteket.

A szolgabíró igen szívesen fogadta s a jegyző hirtelenkedésének elnézésére kérte fel deputatiókat; fiatal ember még, nagyon heves véré; felejtünk el a történeteket.

Egyszerre csak kopogtatás hallatszik; egy jegyzői orr jelenik meg az ajtóban s tűnik el hamarabb, mint megjelent.

Kiengesztelve jöttek küldötteink a lebonyolítást tudunkra adni.

Délután Gerasim Candrea ügyvéd hitt meg magához egy kis quaterkára. Hát a mint belépünk, a házigazda háta mögül ki más üdvözlő a legnyájasabb arczkifejezéssel, mint Topánfalva érdemes jegyzője!

Gerasim bácsi jóindulatunkba ajánlja a jegyzőt, azon reményét fejezve ki, hogy más, előnyösebb oldalról fogjuk megismerni, mint a délelőtti kellemetlen affaire alkalmával.

Várakozó állást foglalunk el az előnyösebb oldalak irányában. Hallgatással mellőztük a délelőtti eseményeket; hogy, hogy nem, talán, hogy igazolja magát, ő maga hozta azokat elő. «Igazán sajnálom — ugymond — hogy ily kellemetlen ügyem volt az urakkal, hanem én, őszintén megvallva, zsidóknak néztem».

Vannak a földön oly szerencsétlen non-senssal megvert emberek, a kik legjobb szándékuk mellett is mindig bakot lőnek.

(Folyt. köv.)

ekkor összeszedtem magam és elébe jövök és ezt mindvégig fenn-tartottam, Derényit cél előtt hagytam csak el. Ez aligha történik, ha a tricycle vitorla kötele le nem szakad.

Vermes Lajos	(27:11)	1.
Devényi Farkas	(28:)	2.
Gersányi Gyula	(35:40)	3.

Elsőnek s másodiknak emlékérmek. Vitorláinkat itt helyben készítették, maga a lepel nyers selyemből van, hossza 1.35 cm., szélessége 80 cm., (még sok javításra szorul) a hármaskeréknél a vitorla hossza 2 m., szélessége 1 méter. A fényképek még nem készültek el, majd fel fogom küldeni. A vitorla a gerinczre van hátul erősítve egy könnyű rúdra.

Ezek után még tetszésben részesült az akadály-verseny. Távolaság 2 angol mértf. dombokon és lengő hidakon keresztül. Takács S. szép vezetéssel első lett.

A jelenlevők bizony abban a nézetben távoztak el, hogy a velocipédezés mint közlekedési mód és mint mulatságos testedzés egyaránt a legüdvösebb testgyakorlatok egyike.

VERMES LAJOS.

A szállító velocipéd.

(Képpel.)

A «Szállító» háromkerékű velocipéd a teherszállításon kívül még különböző más használatokra is alkalmas. Nevezetesen:

A kiskereskedő felmentheti magát a költséges kocsi tartástól, küldendő árukat a városba, e velocipéden is szállíthatja.

Előnyvel használhatja a fényképész is készülékeinek szállításánál.

A turista hosszabb utazáshoz szükséges nagyobb málha mennyiséget is vihet magával.

A levélhordók, hordárok, általában, kik csomagot vagy szállítmányt hordanak, meggyőződhetnek, hogy a «szállító» velocipéden történő szállítás mily erőt kímél meg.

A «szállító» velocipéd úgy van készítve, hogy 75 kilo-

gramnyi súlyt képes szállítani — és egy 40 kilós súly szállítására csak igen csekély erővel kell több, mint a gép rendes hajtására. Jó utakon, többször előfordult eset, hogy 90 kilogramot szállítottak e gépen. E gép egy kosárral van ellátva, melynek körülbelül 60 cm. a hosszúsága, szélessége 40 cm. és mélysége 60 cm. A kosár a gépről levehető akkor, ha csak könnyű sétautat akarunk vele tenni. Gépszerkezete igen egyszerű, anyaga igen jó — s a legnagyobb gondnal van készítve. A két nagy kerék elül van s hatalmas fékkel bír. A rajta ülőnek a súlya egyensúlyban tartja a kosarat tartalmával s ennek következtében az előrehaladásnak munkája igen meg van könnyítve. A nyeregnek «Arabe»-féle rugója van s előrébb vagy hátrább felebb vagy alább igazítható, — a kezelő test arányainak megfelelőleg. Egyébiránt az ide mellékelt kép híven tükrözi vissza e gépet. Csupán csak két nagyság szerint készítették:

melynek első kerekei: 1 m. 17 cm. s kisebbedik egész 0 m. 97 cm.-ig,

« » » 1 « 7 « » » » 0 « 91 «

A «Szállító» kapható Clément et Comp. párizsi gyárában. Rue Brunel 20.

IGALI SVETOZÁR.

Az ugrások mérése.

A tisztelt szerkesztőség engedelmével bátorkodom a mi verseny-ugrásaink felméréséről egyetmást elmondani. Előre is kijelentve, hogy nem a gáncsolási vágy késztet e sorok írására, hanem egyedül a sportérdek.

Mint a fővárosi torna-egyletekben és az atletikai clubban is a távol és magas verseny-ugrások ugynevezett ugró deszkáról történnek, mely deszkának magassága változó. Mindjárt e deszka-magasság pontos, egyöntetű megállapításának hiánya gátolja az eredmények hiteles egybevetését. Míg ugyanis valaki a 15 cm. magas deszkáról ugorja meg a 18 lábat, addig más a 10 cm. magasról. Erre nézve jó lenne mind a magas, mind a távugrásnál a versenyeknél egyformán 10 cm. magas ugródeszkát használni s még a deszkák vastagságát és a fa nemét is meghatározni. Mert mindezek nagy befolyással vannak az ugrás könnyítésére.

A deszka a méréseket még ha állandó magas is, zavarja, mert a leugrási hely alacsonyabban lévén, mint a deszka, az ugrás lejtőbe történik. Ezért a leugrási helyet mindig a deszkamagasságra fel kell tölteni.

A másik zavaró dolog a távol-ugrásnál a lábnyom megállapítása. Nálunk még sokan nem a leugráskor hátrább maradt lábtól, de a két lábközi tér közepétől gondolják a távot mérni, holott még nem is a hátra maradt láb közepétől, hanem sarkának leg-

hátulsó nyomától kell a távolságot mérni. De honnan? A deszka itt megint zavar, mert kérdés, hogy a deszka végétől, vagy azon helytől, honnan róla a versenyző elugrott, mérhetik-e a távolságot. Az igazi ugrást a deszka végétől mérve, nem kapjuk meg, de a könnyebb-ség végett mégis innen mérjük.

A valódi ugrási távolságot csak sík talajon lehet pontosan mérni, hol az el- és leugrás ugyanegy magasságban történik. De még a nekiutásra szánt tér is a legvízszintesebb sík legyen.

A jól elkészített pályán a távol-ugrásnál a felmérés sze-

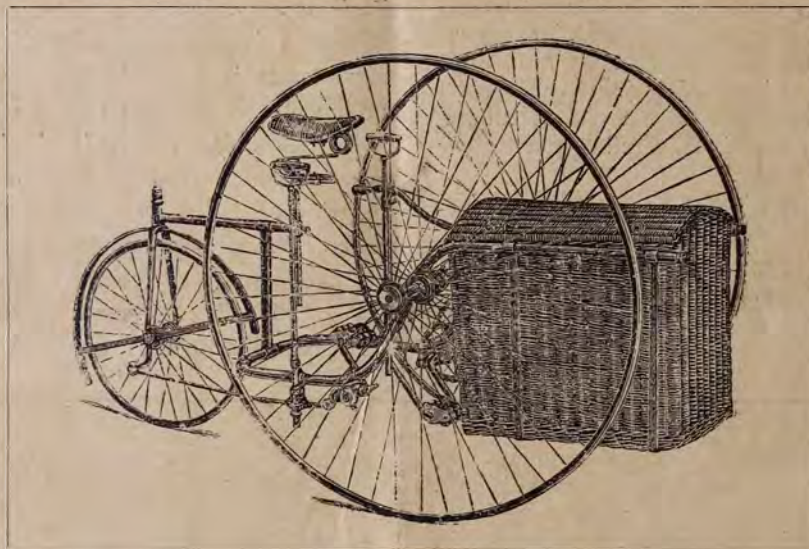
rintem a következőleg történik: Ha az ugrás a pusztá földről vagy vízszintes deszkáról történik, úgy az elugrási végpontot az elugró lábhegyének nyomától a leugrásnál hátul levő lábsarkának nyomáig számítjuk. Ez az a távol, melyet egész biztosan átugrottunk lehet venni, mert ha meredek mélyedés volna e helyen, ugysis átjutna ez ugrással; míg a saroktól, nagy lábújjig mért ugrással beleesnénk.

A deszkán a lábnyomot pontosan úgy mérhetjük fel, ha minden ugrásnál igen finoman fehér gyantaporral hintjük be a deszkát, ez által az elugrási surlódás is előnyösen nő és a lábnyomát is tisztán kivehetjük.

A magas deszkáról való ugrásnál is igazságosabb volna így mérni a távot, de rendesen a deszkától mérik. A leugrást itt is a hátulmaradt láb sarkáig kell mérni. Még pedig a láb nyomát ott kell mérni, hol a sarok legelőbb érintette a felhánt puha földet és nem a megállási nyomot.

A verseny-ugrásoknál helyesen ki van mondva, hogy hátra lépés vagy esés nem számít. Ily hátra eséssel ugyanis az átugrott térbe esünk vissza. Hanem ha az ugrásnál az elesés vagy oldalra lépés nem történik a hátrahagyott térbe, úgy az ugrást joggal mérhetjük.

A magas ugrás felmérésénél a deszka magasságát minden körülmények közt le kell az átugrott magasságból vonni. Hanem még így is igazságosabb ítéleteket hozhatunk a versenyek eredménye felől, ha itt is egyforma magasságú (10 cm.) deszkáról rendezzük a verseny-ugrásokat.

A SZÁLLÍTÓ VELOCIPÉD.

A magas-ugrásoknál használt mérceék rendszeren már előre fel vannak mérve és a versenyen innen olvassák le az eredményeket, holott sokan nem ezt a magasságot ugorják át. Ugyanis akár madzag, akár nádpálca felett ugorjanak a versenyzők, az átugrott közép helyen mind a pálca, mind a madzag lejjebb van mint a felfüggesztésnél. Tehát itt a középben kell a helyszínén a magasságot felmérni, ha pontosak akarunk lenni.

A versenyeken az eredmények felvételénél három egyén szerepeljen: a termérő s ennek egy segéde (rendszen a mester) és a verseny-bíró. A művezető a távol-ugrásoknál a mércezt a deszkához tartja, a termérő a leugrásnál a távolságot állapítja meg, a bíró az ellenőrzést gyakorolja.

A felmérésre a szalagnál jobb a vonalzó módra készített (egyik oldalon vékony és beosztott) lécz, melynek egyik végén derékszögben egy fa van erősítve, hogy a deszkához illesztve, a leg-egyenesebb irányban mérhessünk.

A szalaggal való mérés is a legpontosabb lehet, csak erősen ki, kell feszíteni. Legjobb az ily mérésekre az aczélból készült szalagokat használni.

győzött. A 100 yardot $10\frac{1}{2}$ mp. alatt futotta be. Ez az eredmény a londoni együletben az eddigi eredmények közt a legnagyobb.

Cowie a londoni közönség régóta kedvelt athletája, alakja arányos, futása könnyed. Mikor a pálya nagy részén Bedford által Cowie hátraszorítottatott, a közönség zúgásával fejezte ki nem tetszését, mikor meg Bedford-t lehúzta, hatalmas hurráhazzal fogadta kedvence győzelmét.

Versenydíjvadászat a német torna-egyletekben.

A Deutsche Turn-Zeitung mult havi 37. számából vesszük át az alábbi sorokat, melyekben A. Saalfeld érdekesen festi az ottani torna-versenyeknek egyes dicsőségósvár győzteseit. Jóllehet minden pontját e soroknak mi nem írunk alá, még ha lehetne is a mi hazai versenyekre alkalmazni, mégis sok tekintetben el kell ismernünk érveléseinek fontosságát és helyes logikáját.

A cikk így szól:

A tornázás mint népnevelési ügy már oly nagymértékű kiterjedéssel bír és már oly számtalanszor volt hivatott egyének által szóban és írásban fejtegetve, hogy jelenleg már a német torná-

NEHÉZ GYŐZELEM.

Nehéz győzelem.

(Képpel.)

Minden ily angol versenykép, mint melyet mai számunkban is bemutatunk, csak hátramaradásunkra figyelmeztet. — Hol van még nálunk az az idő, mikor az állandó néző-állványokon úgy tolong a közönség, mint az angol versenyeken. A tizezeren alúl alig marad egy nagyobb londoni versenynek is a közönsége. Nálunk akár a torna-, akár az athletika-versenyeken az ezer is nagy szám.

Az angol versenypálya rendezettségét is jól kitűnteti képünk. A pályán az időmérőn és bizottsági tagokon kívül senki sem lehet. — Mig nálunk a közönség, különösen vidéki versenyeknél, a versenyzők elöl is elfoglalja a pályát.

A versenyek iránt való érdeklődést, a győztes lelkes üdvözlötését mutatja az állványok mozgalmas képe.

Képünk a londoni athletikai club egy közelebbi érdekes versenyének vég küzdelmét tárja elénk. — Bedford és Cowie a club két legnagyobb futói mérkőztek 100 yardnyi távolban. Bedford az egész pályán át vezetett s Cowie csak a cél előtt 8 lépéssel kezdett előre jönni és e rövid uton 2 yard előnnyel

szok, különösen a tényleg működő tornászok teljes tudatával vannak annak, hogy minő üdvös hatása van a tornázásnak egy népre.

A tornázás erkölcsi alapjának illeten felfogása mellett is azonban a gyakorlati életbe sok helyütt oly ferdeségek és tévedések csúsztak be, a miket egyáltalán nem vehetünk logikai folyományául a tornaügy szellemének.

Szóljunk elfogulatlanul ezen visszasságokról. Figyelmünket jelenleg ne a versenyérmek, szalagok, értékdijak, ünnepélyi lázak és több effélékre fordítsuk, jóllehet mindezen külsőségekben is némi rendszerváltoztatás elkelne; hanem tekintsünk azon kinövésekre, a mik Németországnak bizonyos vidékein újabban ismét terjengenek, a mik a tornaszatot kiforgatják mivoltából, a mik nem illenek össze a valódi tornászati eljárással: ezek a versenydíjvadászatok!

Könnyű megjelölni a határt a díjvadászat és azon jogos kívánság között, hogy valaki saját erejét máséhoz mérhesse.

Legelőször is díjvadászatnak kell tartani azt, ha egyáltalán még ki nem képzett tornászok, kik még nem vitték annyira, hogy legalább kielégítő középfokú képzettséggel bírnának a szertornázásban vagy azon gyakorlatban, mely az illető versenytornázásban felvetett, kik, ha érzik is gyengeségüket, mégis megkísérik a versenyrekeléssel «szerencsét próbálni».

E két utolsó szóban rejlik az, a mi valódi tornász eljárásához nem méltó.

Pusztán szerencsében bízni, vagy éppen a jobb versenyzőnek vé-

letlen balesetére építeni, önerejében való öntudatos bizakodás nélkül keresni módot a díjnyeréshez, ez díjvadászás.

Kérdjük most, vajjon fog-e az oly tornász valódi önmegelégedést nyerni, ha ő egészen saját várakozása ellenére véletlenséggel folytán a győztesek (?) közzé fog számíttatni? Ha igen, akkor ott nagyon helyén van a győztes szó helyett «nyerő» szót alkalmazni.

Ez okból tehát azon kötelesség háramlik az egyletekben a vezető egyéniségekre, hogy a tagokra befolyásukat lehetőleg érvényesítsék arra nézve is, hogy csak oly tornász lépjenek ki a versenyküzdtérre, a kik a tornászatnak rendszeres gyakorlása folytán már oly fokú tornázási képességet szereztek magoknak, hogy legalább egy bizonyos meghatározott fokon belül minden gyakorlat végzése elé nyugodtan tekinthetnek, még ha esetleg egy előttök egészen új mutatnának is elő. Ebben lehet a versenytornázásnak jótékonyan ható és képző értéket tulajdonítani. Mig ellenesetben fent jelzett «szerencsés véletlen» győzelem az illetőt könnyen tévútra vezeti, t. i. letereli őt az iskolászerű rendszeres kiképződés útjáról azon egészségreontó, testre és lélekre egyaránt károsan ható gyakorlási módra, a hol mindig csak egyes nehezebb gyakorlatok betanulása után törekszik az illető, vagyis mindig újabb győzelmi eredmények után vadász. A ki csak egyszer is működött valamely nagyobb versenyenél, az tudja jól, hogy mennyi haszontalanul elpazarolt idő és fáradság lenne megtakarítva, ha a díjversenyzésben való részvétel a fenti módon megszoríthatnák.

Egy második neme a díjvadászásnak leginkább az elsőrendű tehetséges tornászoknak azon törekvéséből áll, hogy a mint egyik vagy másik tornaünnepélyen valamely «nevezetesebb» díjat sikerült elnyerniök, azontúl azt hiszik, hogy nem szabad elmulasztaniok egyetlen alkalmat sem arra nézve, hogy minéllebb tele legyen aggatva ágyuk fölött a falazat koszorúkkal és versenygyőzelmi okmányokkal («ágy fölött») — mondjuk — mert a társalgó vagy ebédlő szobában a mama sem tűri az ilyen fali szőnyegezést, de meg helyök sincs azoknak). Nálunk (Németország) lehet mondani, nincs egyleti vagy kertületi tornaünnepély, nincs zászlófelszentelési ünnepély, a melyen ha obligat díjversenytornázás is van, feltehetően ne lennének ezen — hogy úgy mondjuk — harcmezők hiénái, a kik a versenyekben koszorúkkal gazdagon felpakolnak és a kiket otthon mindig újabb kitüntetéssel fogadnak. Ha pedig egy ilyen «oroszlán» a tornakerületi versenyekből már minden vidéken ki van zárva, mivelhogy már mindenütt győztes volt, az esetben neki indul erdőnek-mezőnek és felkeresi a legszívetlebb vidékek tornaköreit is, hogy a legtávolabbi tornász körökben is híressé legyen és mindig új dicsőséget hozhasson haza.

Mit nyer azonban az illető mindezzel mint tornász? — A nélkül, hogy maga is észre venné, mindjobban távozik a dolog lényegétől, magvától; azon egylettel szemben, a melyhez ő tulajdonképpen tartozik, most már csak díjvadász a kit azonban szerencsecsillaga csakhamar oda hagy. Ő már rég felhagyott azzal, hogy otthon tehetséges kiváló előtornász, legyen: arra többé ideje sincs, kedve sincs. Egész télen át nyugszik babérain és csak akkor tér vissza a tornatérre, mikor újból «jönnek a fecskék» és a tornaünnepélyek. Most ismét itt van ő. A versenytornázást megelőzőleg pár hétig újból elővételnek azok a régi patent gyakorlatok, miket annak előtte «álmában» is könnyedén megcsinált, azután ismét «le ül». Büszkén győzelmi tudattal mégy a küzdésre és mégis mit kell látnunk? Az erőlködés daczára is mások mögött elmarad, a babértól végre elesik! Miként lehetséges ez?! Igen egyszerűen. A világ csendesen nem áll meg; azon idő alatt, míg hősünk fél éven át pihentgetett az utóbb lefolyt hecztornázás után, azalatt mások nyugodtan és biztosan tovább dolgoztak. Mig ő megállapodott, addig a tehetségek mindenütt javultak, az igények nagyobbodtak, úgy, hogy az ő megállapodása ezekkel szemben hanyatlássá vált.

Mit cselekszik most már egy ilyen tornász? Belátja tán előző évi működésének hátrányát? Visszatér a rendszeres tornázás üzéséhez? Vagy igyekszik tehetségét az egyletjének és tornaügynek hasznára fordítani legalább azáltal, hogy ifjabbakat oktasson, vezessen? Némelykor igen, de a legtöbb esetben nem. Legtöbb ily legyőzött «hős» visszahúzódik, mely alkalommal a figyelmes hallgató sok ilyenféle mormolását hallhatja az illetőnek: «menjünk a vén csontok közzé», «már eleget tornáztam», «szöggre akasztom a tornázást» stb. és gondolva, mondva, úgy cselekedve, eltűnik a felszínről az egykori bajnok, hogy majdan csak évek múltán, mikor már otthon feleség és gyermekek veszik körül tünjék ismét fel némi fénynyel az «öreg urak csapatjában».

Körülbelül így alakul egy versenydíjvadászó tornásznak tornászati pályája, ezt híres egyének esetei után irom.

Ezen sorok olvasói előtt nem szükséges még több érveket is felhozni, a fentiekből is eléggé kiviláglik az, mennyire nem helyes

és nem ajánlható eljárás a tornászatot úgy űzni, hogy a babérok gyűjtése legyen benne a fő. A test fölött való lehetőleg teljes uralkodás után törekedjete szorgalommal és türelemmel, értsétek meg és fogjátok fel jól a tornászat feladatát. Versengjeteek túlgymboszorúkért egymással, hogy erőitek nagyságának tudatára jőjeteek, de sohase tartsátok ezen versenygést a tornászat vég-céljául. A nélkül, hogy valaha bármi díjat is nyert volna valaki, azért lehet tehetséges és tán még inkább tornász, mint némely versenydíjjal megkoronázott fő.

És most szóljunk egy oly erénytelenségről, mely általában jól lehet nem jó elő gyakran, egyes helyeken azonban annál szembe-tűnőbbben és kellemetlenebbül szokott fellépni. Ez az erő és ügyesség meghatározására szolgáló *erőpontozatok hamis felvétele*. Így például a népies versenytornázások némelyikénél akadnak némelyek, a kik hamisítanak a feljegyzéskor egy pontozat végét, a mennyivel t. i. többet vélnek, hogy tettek, mint a mennyi feljegyezhető; e miatt aztán oly viszálykodások és gyűlölködések emelkednek, mintha valami nagyobb anyagi veszteség történt volna. Hogy miként volna lehetséges kevesebb erőfeszítéssel is előbb célhoz jutni, mint más, vagy több erőpontot számíttatni mint más: erre nézve a ravaszságnak legfinomabb fogásai is alkalmazásba vétetnek némely egyének által és pedig oly buzgalommal, a mely egy jobb ügyhöz is méltó lenne. Igen, megéltém azt is, hogy a tornászok támogatva a néző egylettársaik által, rávehettek a versenybírákat arra, hogy egy versenyző egyének legrási helyét hamisan vették fel és így egy ponttal több jegyeztetett fel, mint mennyit később az ugró egyén is elértek állított. A bírák mentsége lehet az, hogy a legrási hely pontos megfigyelhetesére nézve rossz helyen állottak, de semmikép sem menthetők azok, kik az ellentmondó pártot szinte túlkibálva igyekeztek arra hangolni, hogy egy ponttal több vétessék fel. Hát ez nem tisztetelen eljárás?! És tisztetelen fegyverrel szokás küzdeni a becsületért? Ilyen helytelenség, gyengéden szólva, nem szabad, hogy előjőjön egyáltalában a tornászatnál és nem lehet eléggé szigorúan fel nem szólalni ilyesmi ellen.

Ugyanezt lehet mondani azon eljárási módról is, midőn például a versenymászásnál a kötélen függeszkedő tornászt egylettársai nagyobb eredmény kiküzdésére szavakkal untalan tüzelik. Szomorú tornász az, kinél szükséges a szolngatással való sarkantyúzás, hogy legnagyobb erő kifejtését mutassa, hasonlóan a lovát hajtó fuvaros eljárásához. Hogyha látjátok is ti tornászok azt, hogy a «Sportsman» eredményesen használja ezen eljárást, az még épen nem lehet ok arra, hogy a fellekesítésnek ezen elfajult módja a tornászok között is lábra kapjon. A tornászatnak komoly férfias jellemvonásához épen nem illők a szenvedélyek fékezetlen kitérései és azt inkább sértik az ilyesek, mint a fölizgató sportot, a melynek lényegével a tornászat lényege épen nem közös. «Nem is szóltam még azon veszélyről, melybe jöhet a magasba kezeivel fogódzva függő tornász az ilyes kiabálásokra, pedig már ez maga is elegendő ok lehetne arra nézve, hogy a tornászatnál minden ilyes betiltassék. Reméljük, hogy csak ennyi óvás is elegendő lesz arra, hogy ezen helytelenség egyszersmindenkorra mellőztessék a tornában.

Végül talán itt a helye megemlíteni még egy helytelen dolgot, a melyet szintén a versenydíjra vadászás elharapódzásának kifolyásául lehet tekinteni: ez az egyoldalú előkészülődés a versenytornázásra.

Vannak egyletek, melyekben az év nagyobb részén át a tornázás csak igen lanyhán vagy rendszertelenül űetik. Az előtornászok nem igen lelkiismeretesek hivatásuk teljesítésében, a torna-órak látogatottsága igen rendetlen, röviden szólva azt lehetne hinni, hogy a tornázó-tér sohasem lát kedélyes és mégis igen komoly tornász-munkálkodást. És mégis bizonyos időkben láthatni ezen helyeken is serény életet: ezen idők a pár hetek a legközelebb következő torna-ünnepélyek és torna-versenyeket megelőzőleg. Ekkor megy a munka, jobban mondva erőltetik. Össze-vissza megy minden, és leginkább azon szabadornázási vagy oly egyéb gyakorlatok vétetnek elő, a mik valószínűleg versenygyakorlatok fognak majd lenni. A jobb tornázók, a kik eddig mint előtornázók működtek, most oda hagyják csapatjaikat és maguk állnak egy külön csapatba össze és abszolút nem csinálnak egyebet, mint bizonyos versenygyakorlatokat betanulnak.

Az ilyen előkészületlen tornászok aztán a versenyen sokszor az egész könnyű gyakorlatok végzésénél vallanak kudarcot, mivel esetleg épen azt nem gyakorolták, nem szokták meg. Sok oly gyakorlaton fennakadnak, a mely az iskolázott tornásznak épen semmi nehézséget nem adna és így daczára hibátlan műgyakorlataiknak, a versenyen elbuknak.

Nem birhat minden jó tornász oly gyors felfogású képességgel, hogy minden nem igen nehéz gyakorlatot, ha az előtte új is, azonnal kielégítőleg végezhesen. Olyan állapotban sem lehet min-

den pillanatban, hogy az ő gyakorlat-kincseiből egy összetett gyakorlatot állíthasson össze ügyesen és végezhesen tökéletes összetételeket. Ezen oknál fogva nem lehet neheztelni azért, ha a verseny-tornázást megelőzőleg egy időre a jobb tornászok külön csapatot képezve, műgyakorlatok elsajátítására törekednek; e végből azonban nem szükséges, sőt egyenesen helytelen is elvetni az iskola-gyakorlatokat és abbahagyni a szabad-gyakorlatokat, valamint felforgatni az egész tornarendet.

A jó tornász a gyakorlatokban mindig ezen ideához alkalmazkodjék: lehetőleg a teljességig vitt mindenoldalú kiképzése a testnek, hogy így fölülte teljesen uralkodhassék és hogy az neki minden időben mindenütt «harczkészen» szolgálatára lehessen.

A sajtóságos egyoldalú előkészítése a testnek valamely különös egyes gyakorlat végzéséhez mindig ritkábban kell hogy alkalmaztassék a helyes általános testképzés mellett, utóbb pedig már egészen fölöslegessé is fog ez válni. Ez azonban csak akkor fog elérni, ha a tornázás módszerének útjáról egy ujnyira sem térünk le és kerülünk minden ugrásokkal való haladást.

Ha sikerült ezen részrehajlatlan kinyilatkoztatással egyes tornászati helytelenségekre rámutatni és azoknak gyors eloszlatására némileg hatni, — akkor ezen soroknak célja elértett.

Az ó-kori s a modern athletika.*

Dr. Hueppe-től.

A régi hellén és római kultúra tanulmányozása természetesen az akkori testgyakorlatok tanulmányozására is vezetett. Sajnos azonban, hogy e tanulmányokat sok időn keresztül inkább csak elméleti emberek művelték s így igen gyakran az a nevetséges vagy inkább elszomorító eset történt, hogy egyik vagy másik tanár a gymnasiumban nem hogy az ifjúságot testedző gyakorlatokra buzdította volna, de kisszerű pedantériájával még inkább visszariasztotta attól.

A praktikus tornatanárok, a derék és még most sem eléggé méltányolt Guts Muths óta a görög gymnastikát fogadták el alapul és törekedtek azt a középkori tornászat maradványaival együtt egy harmonikus egészszé fejleszteni. De az athletika emez előhaladott állása nem ingathatta meg az elméleti tudósok azon állítását, hogy a mai tornászat semmi az ó-korhoz képest és hogy egyáltalán soha sem is fogjuk a régi hellénnek gymnastikájának magaslatát elérhetni.

Az elméleti tudósok ezen állításukat leginkább a régi görög történetből vett hősök, bajvivók és gyorsfutók elősorolásával bizonyítják. Ráutalnak azokra a kiváló hősökre, athletákra, kik a görög világban szerepeltek és diadalmasan felkiáltanak: «Ime, valljátok meg, hogy az ó-kori athleták niveauját soha nem fogjátok elérni».

Mielőtt azonban e derék tudósok győzelmi ünnepet ülnének fölöttünk, engedjék meg, hogy több körülményre figyelmeztessünk őket:

1. Ne bizzanak föltétlenül a régi mondákban, mesékben, melyek tudvalevőleg nagyon is szottak glorifikálni a hősök tetteit.

2. Támaszkodjanak inkább számbeli adatokra, mert ezekből a valót költőietlenül tudhatjuk meg.

3. Vessenek csak némi pillantást a mai athletikára, hasonlítsák össze a régivel s ne legyenek oly nagyon elfogulva kortársaik iránt, mint például Jaeger tanár, ki a görög gymnastika dicsőítése közben a mai teljesen ignorálja.

Ha a tisztelt tanár urak e három pontot nem hagynák tekinteten kívül, bizonyára meggyőződhetnek affélől, hogy a régi athleták semmiesetre sem múltak felül a rómaiakat, de legkivált az *angolokat* nem.

A dárdavetés, ugrás, versenyfutás, birkózás, ökölharc és úszás voltak a hellének divó testgyakorlati nemei. Ismertek ugyan még több edző gyakorlatot, de a nagy nemzeti ünnepélyeknél csupán csak ezeket tartották művelésre méltóknak. E tekintetben tisztultabb volt athletikájuk, mert mi még ma sem tudunk a legkülönbözőbb tornászati nemek közt határozottan választani s ide-oda inogva, azt tartjuk, hogy minden sportnem gyakorlatra méltó.

Mielőtt a régi athletika mélyebb vizsgálatába fogunk, előre kell bocsátanunk, hogy a hellének viadaljaiban a hősök közt nem volt rangfokozat s hogy minden küzdelemből csak egy nyertes kerülhetett ki. A viadatok úgy történtek, hogy először is versenyt ugrottak, aztán dárdát vetettek, aztán versenyt futottak, majd diskoszt vetettek, végül birkóztak. Őt athletikai nemben kellett

tehát a hősnek kitűnnie, nem mint most; mikor kiki a magának megfelelő torna-nemet választja magának.

E tényből is lehet némi következtetéseket vonni. A görög athleták nem hódoltak tehát a munkafelosztás ma annyira divó elvének s így valószínű, hogy nem is vihették az egyes testgyakorlatokat oly bámulatos tökélyre, mint teszem például az anzólok. De ezt Jaeger tanár ur, úgy látszik, nem is veszi tekintetbe. Ő annyira el van ragadtatva azon régi bajvivási «mikrokosmos» által, — a hogy ő nevezi, — annyira méltatja azt, hogy a hellének harmonikus torna-rendszert hoztak be testük edzésére, hogy annak hátrányos oldalait egyáltalán nem képes észrevenni.

Mi a jelen cikk keretében szét akarjuk osztani a nimbus felhőjét, mely a görög athletikát annyira körülveszi s az akkori bajnokok érdemeit kellő niveaujukra akarjuk szállítani. Ha e feladatunkat kellőleg el akarjuk érni, mindenekelőtt két részre kell a hellén athletikát osztanunk. Az első részben benn foglaltatnak ama versenyek, melyeket szám, súly, mérték és idő segítségével meg lehet mérni. A második részbe az ökölvívás s a birkózás tartozik; ezekre ugyanis nincs mérték s legfőleg csak úgy állapíthatjuk meg egy ökölvívó vagy birkózó érdemeit, ha egy másikéval összehasonlítjuk. Amde annak a másiknak sem tudjuk képességét leírások után megítélni. Így tehát teljes lehetetlenség a régi ökölvívókat vagy birkózókat a maiakkal összehasonlítani.

Elismerjük, hogy az ókor leghíresebb bajvivója krótoni Miló kiváló jeles, sőt kitűnő birkózó volt, de az nem zárja ki a lehetőséget, hogy mai nap is vannak ily nagy tehetségű birkózók. Teljesen méltányoljuk a görögöket, hogy e bámulatos bajvivónak oly sok hymnust zengtek, de e körülmény nem a mellet tanusodik, hogy Miló nagyobb volt, mint valamelyik mai athleta, hanem a mellett, hogy a görög nemzet elismerni tudta az érdemeit.

Igy tehát nem dönthetjük el, vajjon a Homér nyelvén, vagy a Shakespeare nyelvén beszélő ökölvívók és birkózók vesztettek-e el a versenyekben több fület, orrt, fogat és szemet. Mindkét nemzet eléggé részesült az ilyen kiűntetésekből, bár a görögök ökölharcok alkalkával vasgolyós szíjakat kötöttek kezükre, míg az angolok csupasz ököllel küzdenek egymással.

Van azonban mégis egy körülmény, melynek segítségével a birkózók képességeit határozott számokban lehet kifejezni s így a régi birkózókat a maiakkal összehasonlítani. A birkózók tudvalevőleg mindig és mindenhol kitűnő súly-emelők is szottak lenni. Krótoni Milóról például mondják, hogy egy fiatal bikát volt képes vállain vinni. Ez már tényleges adat, mely Miló birkózási erejéről már némi fogalmat nyújt. A fiatal bika, melyet Miló vállain vitt 8, 9 vagy legfőleg 10 mázsa súlyú lehetett. Ez bámulatos eredmény, de még sem áll oly oly páratlanul. A középkorból hasonló óriási férfi emléke maradt fenn, ki egy fával tömönten megrakott szamarat vállaira emelt. Sőt a jelenkorban is élnek oly súly-emelők, kik 10, sőt 15 mázsányi terhet tudnak vinni. Nem mondható tehát, hogy az annyira dicsőített Miló korunkat felülmúlta s csak oly szobatudósok, mint Jaeger tanár ur, vitathatják el a jelenkortól a pálmát.

Az ökölvívást s a birkózást mindazonáltal azon osztályba kell sorolnunk, mely számbeli adatok segítségével meg nem mérhető. De ide kell számolnunk a régi görögök *versenyfutását* is. Ők ugyanis csak relativ ítélték. A melyik gyors-futó elébb érkezett a kitűzött célhoz, az lett természetesen a nyertes. Mennyi idő alatt ért a célhoz, arról hallgat a krónika. Így tehát a görögök versenyfutását sem hasonlíthatjuk össze a maival, ha csak a költők adataira nem akarunk támaszkodni, kik a «villámgyorsaság» s a «nyílsebesség»-féle jelzőket vajmi könnyen osztogatják a nekik tetsző versenyfutóknak. Így tehát a versenyfutás terén sem bírnak oly mértékkel, melynek segítségével az ókori s a modern athletákat egymással összehasonlíthatnók. Mindaddig tehát teljesen indokolatlan az elméleti tudósok azon állítása, hogy a régieket nem érjük el és nem is fogjuk soha elérni.

Ugyanazt, mit a versenyfutásról mondhatunk, a *verseny-úszás*-ról is állíthatjuk. A görögök, mint partvidéki és mint szigetlakók bizonyára kitűnő úszók lehettek, hisz a középtenger partjain élő népek még most is jeles úszók. Nem maradt azonban oly úszás emléke reánk, mely a mai úszók eredményét fölülmulná vagy csak el is érné. Manap a Leander-féle úszásokról már nem kérdik, vajjon megtörténtek-e, hanem első sorban azután tudakozódnak, mennyi idő alatt történtek meg? De hát mi is tulajdonképen a Hellespontos átúszása a Lamache-csatorna átúszásához képest? Mondhatjuk tehát bátran, hogy úszás tekintetében sem múltak minket felül a hellének, sőt vannak adataink, melyek világosan bizonyítják, hogy mi múltuk felül a görögöket.

Most térjünk azon athletikai nemekhez, melyeket mértékek, súlyok és számok segítségével össze lehetne hasonlítani a modern athletikával.

* A «Deutsche Turn-Zeitung» f. évi októberi számából.

A *dárdavetésről* nagyon bizonytalan adataink vannak. Még azt se tudjuk, vajon cél-vetés, vagy táv-vetés a helléneké. És ha már el is fogadnók több tudós állítását, hogy táv-vetés divott a helléneké, még sem hasonlíthatnók össze az akkori versenyeket a maiakkal, még pedig azon egyszerű oknál fogva, mert egyetlen egy számbeli adat sem maradt ránk az ó-korból.

A *diskus-dobásról* is igen bizonytalan adataink vannak. Először nem is tudjuk a diskus súlyát, másodsor nem maradt ránk — egynek kivételével — semmi számbeli adat. Az egy adat pedig, a mely ránk maradt, nem igen elégséges a régi diskus dobás megmérésére. Különböző eltérő adatok alapján a diskus súlyát 2-5 kilogrammra becsülhetjük. Az egy számbeli adat szerint pedig, Phayllos 95 lábnyira vetette diskusát. De most megint nem tudjuk, mily nagy lehetett a görög láb. Jaeger tanár ur 25 centiméternyire becsüli, fogadjuk mi is el ez állítást. Most azonban egy új nehézség áll előttünk: mai nap ugyanis a diskus dobás nem divik s így az ó-kori diskus-dobást nincs mivel összehasonlítani. Vannak ugyan nekünk is vető-eszközök, de ezek részint más alakúak, részint más súlyúak, úgy, hogy a diskussal egyáltalán nem hasonlíthatjuk össze.

(Folyt. köv.)

Különfélék.

(Hivatalos)

A «M. A. C.» viadala a kellemetlen időjárás miatt f. hó 18-ára (szombat) halasztatott el.

A *títkárság*.

Sztrakay Norbert vívómester a következő értesítést teszi közzé: «Vívótermem» IX. ker. Nyúl utca 7. sz. Csilag utca (15) sarkán, kényelmes, tágas, világos, céllövésre is érdekes céltáblákkal utonnan berendezett, szóval mint legszebb, legegészségesebb vívóhelyiség, egyéb tekintetben is minden kíváncsúnak teljesen megfelel — és a t. ez. vívóknak bármely időben rendelkezésre áll a szükséges vívóeszközökkel együtt, úgy, hogy azoknak költséges beszerzése teljesen mellőzhető is. A vívó-órak az eddigi mérsékelt feltételek mellett hetenkint háromszor vagy minden nap tetszés szerint választhatók a napnak bármely szakában, a mikor a gyakorlottabb vívók kellő gyakorlatot, a kezdők pedig módszerem szerint gyors és alapos oktatást nyerhetnek. Teljes tisztelettel Sztrakay Norbert m. k. táv. tiszt.

Vitorlás kaland a Dunán. A «Hunnia» csónakázó egyesületnél van egy kis vitorlás hajó, melyet az egyesület közlekedéséről Kovács Sándor adonyi szolgabíró, ismert sportsman vett meg. E csónakkal az evezésre nézve már kissé hűvös időben többször kizoktak vitorlázni a bunnisták. Legnagyobb kedvvel s leggyakrabban Kubik Béla a «M. A. C.» bajnoki úszó versenyének kétszeri győztese használja a kisvitorlást. Kubik már többször tett a csónakkal lefelé nagyobb utat s fel is rándult a Margit szigetre. Most pénteken is Braunecker Ármánd báró, lapunk munkatársa kíséretében kizoktak Kubik a Dunára. A meglehetősen erős, de kedvező széllel a Vámbáz alatt levő csónakházból gyorsan átrepült a kis csónak a Sáros-fürdői budai parthoz. De még elég távolban a parttól, mikor már a csónak felfelé volt irányítva, észreveszi a csónak orrában ülő Braunecker, hogy a víz ömlik befelé a hajó orránál Braunecker erre feláll s egyensúlyt veszve a vízbe lép. Erre Kubik is előre hajolva, a csónak felborul, Kubik mondva Brauneckernek, hogy üljön a csónakra, erős csapásokkal a part felé úszik, hogy csónakot hozzon a vitorlás kihúzására. Br. csakugyan felül a csónakra, mint egy lóra, de a hullám leveri, erre megfogva a csónak kötelét, kezdi kifelé húzni, már közel vontatta a propelleri kikötőhöz, mikor innen egy csákyt dobta be hozzá, de most meg ezt fogva egy kézben, nehogy elusszik, a másikkal meg a csónak kötelét, még nehezebben úszhatott. De jó úszó lévén, így is önerején hamar elérte a kikötő hajót, hová felemelték. A csónaknak felfordulását nem annyira a beömlött víz, mint Br. felállása okozta. A víz azért ömlhetett a csónak orrába, mert az itt ülő Br. meglehetősen lenyomta és a szél is erősen belekapaszkodva a vitorlába, még jobban belehúrt a hullámba. A vitorlások a propelleri jegyszédők fűtött szobájában átöltözve, vidáman tértek vissza a csónakházba, üdizt testökönek még náthat sem okozott a késői fürdés. Az úszás a teljes utcai ruházatban sem tűnt fel egyiküknek sem nehézség, csak a kiszállásnál érezték, hogy mily nehézé vált a sok víztől ruhájuk. Annyira maguknál voltak a vitorlázók, a mint mondják, mulatságos balesetöknél, hogy még arra is vigyáztak, hogy kalapjuk meg ne nedvesedjék és csakugyan mindkettőjük egészen száraz maradt. Kubik, mint igazi csónakász, a partra kihúzott csónakból a vizet kifordítva, visszavitorlázott a csónakházba.

A felső-pfalzi torna-egylet augusztus 18-án tartotta zárszöszenteléssel egybekötött ünnepélyét. Szombat este fogadták a vaspályán érkező vendégeket. Másnap reggel nyílt meg az ünnepélyes gyűlés, melyet torna versenyek követtek. Díjakat a következők nyertek: az ambergi, a chami, a weideni, a straubingi, a furthi, a schwandorfi s a regensburgi torna-egyesületek. A díjelosztás a dísz-téren ment véghez. Este az egyet helyiségében az egybekötött kellemes mulatságot rendeztek. Az utána következő napon pedig kirándulás volt. Ezt este dísz-bál követte. A vendégek a lehető legjobb kedvvel távoztak Chamból.

Párisban a francia junior velocipédisták a francia junior bajnokságot rendezték. Ezen versenyhez 5 pályázó jelentkezett. Médingen daczára annak, hogy az előbbi verseny alkalmával balkarját megsértette s így azt nem igen használhatta, a 10.000 méteres pályát, mint első 21: 42. alatt futotta be.

A közép thüringi torna-egylet múlt hó 25-én tartotta Gehenben 17-ik torna-ünnepélyét. Ez ünnepélyre a következő torna-egyesületek érkeztek: az angstedti, böhleni, gillersdorfi, königssei, mellenbach, neuhausi, siczendorfi, schwarzburgi stb. A geheni városi képviselőség a vaspályánál nem fogadta a vendégeket, sőt úgy látszik, mindenáron akadályokat akart gördíteni az ünnepély elé, a mennyiben a torna-tér átengedéseért 10 márka fizetést követelt. Így változnak az idők! Régebben a városok hozták az áldozatokat, hogy a torna-ünnepélyeket csak láthassák körükben, ma pedig ők követelnek a torna-egyesületektől áldozatokat. Mindenesetre nem hazafias eljárás.

A flöha-völgyi torna-egylet is megtartotta hetedik évi torna-ünnepélyét. Grünhainichen városa a lehető legelőzékenyebben fogadta az érkező vendégeket, kiket valóban meglepett az ünnepély találékony és kellemes berendezése. A versenyek délelőtt tíz órakor kezdődtek és nyújtón, lovon és korláton mentek végbe. Tizenhárom tornász nyert díjat a versenyben. Dicsérő elismerést hárman nyertek. Az ünnepélyes verseny után a vendégek lakásadóknál nyertek kellemes pihenést; délután dísz-menetben vonultak végig a városban. Valódi virág-özön lepte a vendégeket útfokon. A dísz-menet után magán-versenyek folytak.

Az offenbach-hanassi torna-egylet kilencedik évi torna-ünnepélye pompásan ment végbe. Bieber város egész lakossága lelkesedett az ünnepélyért s egyik a másikon túl akart tenni nyájasságban és vendégszeretettel. Reggel öt órakor kezdődtek a versenyek. Az ünnepnek rendkívül kedvezett a jó időjárás. A díszmenetben ezerhatszáz főt vettek részt, köztük ezer tornász. Az első díjat Ritzel M. bieberi tornász nyerte meg, a másodikat Herrscher G. bürgeli torna-mester. Az ünnep különben a legderültebb hangulatban folyt le.

A kézen- és fejen-állás ügyességét, mondhatjuk, már ijesztő módon mutatja be Zaro úr, az Orpheumban. Újjaira állva nyomja fel magát kézálálásra s innen a mellő mérlegen át, lassan ereszkedik le és nyomja ismét fel lábait. A földön minden támasz nélkül csak fejen áll. Hanem ügyessége és ereje főleg a torna-székeken végzett mutatványokban tűnik ki. A székek alakja olyan, mint milyen erről szóló cikkünk említett. Egy székek kézálálást csinál minden helyzetben, de legérdekesebb, mikor a háttal állított két szék fokain kézálálással kezeivel fellepked a legfelső fokra és ismét le a földre. Majd 3 asztal és két keresztbe fektetett szék tetején az ingó szék támláján csinálja a kézálálást és a földön is nagyon nehéz fejjállást. — Az egyensúlyozásban való ügyessége akkor tűnik ki Zaronak, midőn két szék kivájt felső hát-támaszára másik két szék lábait téve, ez ingó két széken áll kézálálásban s hintázza magát jobbra-balra.

Mr. Lacy Hillier volt amateur champion a londoni Crystol palotában m. hó 25-én kétkerekű velocipédjén igen szép eredményt mutatott fel egy privát mérkőzés alkalmával, az öt mértföldes versenyben Mr. English az eddigi legjobb 3 és 5 mértföldes amateur eredményét felülmutatta.

Az időtáblázat a következő:

	L. H. ideje.	Az eddigi legjobb idő.
3 mértföld	8: 32.	8: 33.
4 »	11: 24.	11: 33.
5 »	14: 18.	14: 43.

220 yard bajnoki úszóverseny. Folyó hó 29-én Londonban a nagy-britanniai «Swimming-Association» 220 yardos bajnoki úszást rendezett és ezzel összekötöttében a búvárugrásban bajnokságot is kiűdöttek. Sok szakember jelenlétében csak két versenyző állott ki, t. i. T. Cairns Liverpoolból mint védő és H. R. Scheyill az Amateur Swimming club kapitánya. Cairns már az első 40 yard után egy néhány yarddal előnyben volt. Ő az egész utat 3:02 1/2 alatt tette meg s mint első érkezett a célhoz, ellenfelet 10 yarddal megelőzve.

Alábbi táblázat nem csak az előbbi években győzöket, hanem a 2. és 3. helyen beérkezett úszókat és az időt is kimutatja:

első	második	harmadik	idő
1880. Danels	Itter	Dunmore	3: 09 3/4
1881. »	Dunmore	Huntvigton	3: 14 1/4
1882. »	Depan	Dunmore	3: 13 1/4
1883. »	Blew Jones	Itter	2: 59 1/4

Mr. Davenport az Ilex club tagja, a legkiválóbb angol amateur úszó sokféle bajnoki címzeihez még a búvárugrásban bajnok címét is megszerezte.

A mód, melylyel ő ezen úszást végezte, a szakemberek különös tetszését nyerte ki. Ez eredmény nagyszerűségének kitüntetéseké végett a versenyző búvárok névsorát és eredménytáblázatát is közöljük.

H. Davenport, Ilex S.C.	64 láb 8 hüvelyk.
W. Jenkins, Finsbury Park S.C.	63 » 4 »
B. Jones, Ilex S.C.	60 » 9 1/2 »
G. Blake, Greewich S.C.	59 » 9 1/2 »
W. Bell, Liverpool S.C.	54 » 3 »
T. Clarke, Torpedo S.C.	52 » 3 »

A springfieldi nemzetközi nagy meeting Amerikában. A velocipédisták ezen négy napig tartó nagy nemzetközi versenyé m. hó 16-án vette kezdetét a springfieldi Hampden Parkban Massachussets államban és szept. hó 19-én érte végét. Ezen versenyben több kiváló angol amateur és 2 híres professionalista is részt vett. S. Sellars, mr. English legyőzője, H. W. Gaskell Londonból, Chambers Birminghamból és G. Illston voltak az angol junior amateurok képviselői; R. Hortell Conventry-ből és R. James Birminghamból az angol professionalistákkal mérkőztek meg. Sellars 5 első díjat nyert.

Az első napon S. Sellars a 10 mértföldes amateur Bicycle-Scratch Race-ben győzött, 31: 04. alatt érve célhoz.

A 2 mértföldes trieycle-versenyben Burtam nyert Chambers és Illston ellen; idő 6: 27.

A 3 mértföldes bicycle-versenyben Howel nyert James és Woodside ellen, utóbbi amerikai professionalista; idő: 8: 36.

A második napon az angolok szintén előnyben voltak. A 10 mértföldes bicycle-versenyt Howel nyerte 30: 07 1/2 alatt.

S. Sellars a 2 mfdes bicycle versenyben győzött 6: 03. alatt.

A professionalisták versenyt Prince Rostonból nyerte.

Az öt mértföld amateur Bicycle Record Race-ban Gaskell angol amateur előnyben marad 15: 51. alatt.

A 3. és 4-ik napon megint az angolok győztek. Howelle a következő versenyeket nyerte: 8: 85. alatt a 3 mft. versenyt, Woodside, James, Neilson és Askinger ellen; — ugyanazok ellen az öt mértföldes versenyt.

TARTALOM.

A vivás évadján. — A «Nemzeti Hajós-egylet» közgyűlése (Fülepp Kálmántól). Szabadkai velocipéd-versenyek (Vermes Lajostól). — A szállító-velocipéd (képpel, Igali Svetozártól). — Az ugrások mérése. — Nehéz győzelem (képpel). Versenydíjvadászat a német torna-egyesületekben. — Az ó-kori s a modern athletika. — Különfélék. — Tárca: Egy hónapi turista élet (Toldy Gézártól).

Kiadóhivatal:

Budapest, IV. Váci-utca 1.
Aigner Lajos könyvkeres-
kedése.

Előfizetési díj:

Negyedévre 2 frt.
Félévre 4 frt.
Egész évre 8 frt.

Egyes szám 20 kr.

Hirdetések díja: két hasáboz
petit sorért 25 kr.

HERKULES

TESTGYAKORLATI KÖZLÖNY

SZERKESZTIK

PORZSOLT JENŐ PORZSOLT KÁLMÁN

KIADJA AIGNER LAJOS.

Szerkesztőség:

Budapest, VIII. Nagykörút-
utca 13.

Kéziratokat vissza nem
küldünk.

Bérmentetlen leveleket nem
fogadunk el.

A «BALATON-EGYLET», A «BUDAPESTI KERÉKPÁR-EGYLET», A «BUDAPESTI TORNA-EGYLET», A «BUDAPESTI VASPARIPA-EGYLET
ELŐRE», A «GYŐRI CSÓNAK-EGYLET», A «HUNNIA CSÓNAK-EGYLET», A «MAGYAR ATHLETIKAI CLUB», AZ «Ó-BUDAI TORNA-EGYLET»,
A «PANNONIA CSÓNAK-EGYLET», A «SZABADKAI TORNA-EGYLET» ÉS A «SZEVEDI TORNA-EGYLET»

HIVATALOS KÖZLÖNYE.

A tornászat, mint gyógymód.

A Ling P. H. által megalapított és Németországban tovább fejlesztett gyógytornászat, a tornászat fejlődésén bizonyára határozottan közreműködött. Minthogy a tapogatózó felületes tornászati módszereket célirányos és tudományos alapon álló rendszerrel helyettesítette, a tornászat további fejlődésének alapját vetette meg s a tornászatot új oldalról mutatván be a közönségnek, ennek figyelmét is magára vonta. Ha a tornászat képes a beteg testet meggyógyítani, bizonyára az egészséges testre is jótékony befolyást gyakorolhat. S csakugyan a gyógy-tornászat következménye a tornászat phisiológiai oldalának komolyabb tanulmányozása s ez által az organikus mozgásokba s a plasztikai elvbe való mélyebb bepillantás volt. A gyógy-tornászat s a vele járó phisiológiai tudomány azonban túlzásokba ment, átlépte a határt, melyet a józan ész annak szabott. Először is elveit és nézeteit, melyek még a kezdetlegesség fokán állanak, tökéleteseknek hitte s egész rendszert épített fel belőlük. Másodszor is elhagyta a keretet, a melybe működése természetszerűen illett.

Nem elégedett meg azzal, hogy betegeket tud gyógyítani, hibás

testet kiegyengetni, még az egészségeseket is gyógykezelés alá akarta venni. Kiindulva azon nézetből, hogy az egész emberiném csupa nyomorékokból áll, azt az elvet állította fel, hogy az egész emberi nem üdvössége a gyógy-tornászattól függ. Ily módon a normalis s az abnormalis közti határ el lön mosva, a torna-iskola kórházzá változtatva s az életkedvtől duzzadó kedélyes mulatságos testgyakorlat egyoldalú, pedáns izom-gyakorlattá fajulva. A vidor ifjúságból hipochondrikus öregeket, kedélyes mulatságból borzasztó gyógykezelést akarnának csinálni a tudományos elméletek emberei.

Az egészségesek tornászata nem phisiológiai és anatómiai tényeken alapul. Az egészséges élet fellázad az ellen, hogy száraz témákba szorítsuk; maga-maga alkotja törvényeit. A gymnastika élő virág az élet fáján. Magából fejlődött ki s nem az orvosi tudományból s csak czopfos német tudósok agyréme lehet az, hogy a tornászat a szépnek, a költői idomoknak eme legkiválóbb fejlesztője, gyógykezelési módszerré váljék. A hellén gymnastika életerős fejlődésének semmi köze sincs az anatómia s a phisiológiához. A görög athleta a nép józan eszét követte s nem a tudósok padagógikus dissertációit.

A «HERKULES» TÁRCZÁJA.

Egy hónapi turista-élet.

(1884. augusztus)

TOLDY GÉZÁ-tól.

(Folytatás.)

Délután harmadfél órai gyaloglás után Vöröspatak alatt voltunk a «Gura Rosi»-nál (vörös száj). Így nevezik a bányavasút végpontját, mely a vöröspataki kincstári bányából az érczet a zúzába szállítja le.

Itt kellemes meglepetés várt rám. Egy régi, gymnasialis osztálytársammal, Kremnitzky bányaigazgató fiával találkoztam, ki édes atyjával vendégeket fogadni jött le a vasúton Vöröspatakról.

Kremnitzky bácsi mindjárt meghívta az egész kompániát vendégeinek, mit mi legnagyobb köszönettel el is fogadtunk, nem tudva, hogy gazda nélkül csinálunk számadást. Sántha Gyurka révén ugyanis mindnyájan meg voltunk már híva Ebergényi Samu és Mózes családjaihoz s hetek előtt kicsinált dolog volt, hogy oda szállunk. Sántha előre ment megérkezésünket tudatni, míg mi, nem tudva e körülményeket, Kremnitzky bácsi meghívását elfogadtuk. A csomót aztán úgy oldottuk meg, hogy öten pár napig Kremnitzkyéknél maradtunk, azután pedig átköltöztünk Ebergényiekhez.

A Gura-Rosi-nál tehát felülve a lóvonatra, jó félóraig haladtunk a hegyoldalban, alattunk a stompokkal (érezzúzó) sűrűn beépített patak hőmpölygette sötétszürke vizét, míg a távol magasan megpillantottuk a Kirnik és Csetátye lábainál keskeny völgyön lehúzó Vöröspatakot, a lenyugvó nap sugaraitól megaranyozott tornyaival.

A vasút indulóházától negyedóra alatt gyalog elértük az igazgatósági épületet, hol Kremnitzky bácsinak fiatal özvegy lánya fogadott igen szívesen, míg a fiúk az épület nevezetességeit mutogatták meg. A nagy aranyládát, melyet az oláhok 1848-ban hiába iparkodtak felfeszíteni, a «tóká»-t, egy nagy függő vaslemez,

melyen fakalapácsal adja a felügyelő a bányászoknak tudtára a munkaidő kezdetét és végét.

Megbámultuk továbbá a közeli oláh templom galériás tornyát, mely galéria alatt a tizenkét apostol ékes conterfeii gyönyörködtek a szemet, csupán szakállaik színe által különbözvén egymástól.

Ép a király nevenapjának előestéje volt; ünnepies transparenter, lampionok díszítették az igazgatósági épületet; az előtte elterülő csinos kis téren pedig a bányásznép hullámozott.

Vöröspatak érczbőségét már a rómaiak is ismerték s mesés kincseket merítettek bámulatos szorgalommal mívelt bányáiból. És e bányákat azóta folyton mivelik; több száz ember keresi tárnáiban mindennapi kenyerét; sokszor hetekig, hónapokig egy arany szemcsét nem látnak, de ha egy érre rábukkannak, bőven kárpótolja ez őket előbbi hasztalan munkájukért.

A bányák közt természetesen a kincstári foglalja el az első helyet úgy terjedelem, mint rendszeres művelés tekintetében. E mellett azonban számos privát-társulat és magánemberek is bírnak bányákkal.

Az évi aranytermés 12—14 mázsa, tehát több mint fele az összes Magyarországon termelt aranyak innen került ki.

Tekintélyes értéket képvisel azon arany, a mit a bányamunkások, daczára, hogy a bányából való távozásuk előtt szigorúan átkutatják őket, a legraffinirabb módokon csempésznek ki. Ezt ők egymásközt nem is tartják bűnnek. «Isten adta nekünk, tehát elvihetjük».

E munkásokon kívül vannak azonban professionatus aranytolvajok is, kik vasárnaponként, mikor a munka szünetel, szeledegyükön leereszkednek a tornákba s a mi értékesebb érczet ott találnak, napvilágra hozzák.

Másnap délután átmertünk az alig egy órányira fekvő Abrudbányára. Kedves fekvésű helység egy kialudt vulkán tövében, csinos épületekkel és templomokkal.

Éjjelre dr. Fibán orvos és Szöcs gyógyszerész vendégei voltunk.

Mai népéletünk bizonyára nem oly derült, életerős, mint a hel-lének népélete. Tömerdek előítélet, babona, miket a középkor plántált a nemzetekbe, még most is él és hat. A tudomány feladata a nézeteket tisztítani. Ez irányban csak örvendetes lehet az orvosi tudomány működése.

Nevelje a népet, működjék közre a civilizáció fejlődésében. Ha e feladatot megvalósítani iparkodik, elérte célját; de ha az egészségtan, a nevelés törvényeit meg akarja változtatni, bizonytalan eredményeivel az ősrégi szent igazságokat le akarja dönteni, nem felel meg céljának s csak kárára lehet az emberi nemnek.

A gymnastikai physiologia feladata tehát: megállapítani a határokat, melyek közt a test-mozgások üdvösek; meghatározni a tornászati nemeket, melyek a testnek nincsenek ártalmára; megállapítani, mily életkornak mily gyakorlatok felelnek meg; s ami fő, idomtalan testalkatokat gyógyítani.

Egészséges és beteg emberek szigorúan elválasztandók egymástól; emezek nem valók torna-térre, amazok nem valók kórházba. Az egészséges ember tornázata nem gyógykezelés, hanem észtetikus kedvtelés. A szépségzet szabja meg az athletika törvényeit. Bizzunk a szépségzetben, mely bizonyára minden természetellenes, rút gyakorlatot kizár a tornászat köréből.

A gyógytornászok azt az elvet szokták felállítani, hogy mai nap az egész ember nem elfajult beteg s e szerint pathológiai szempontból kezelendő. Mindenesetre áll, hogy a gyengék száma nő a civilizáció fejlődésével. De ez nem bizonyosság a tudósok mellett. Az őskorban erősebb faj élt s mégis többen pusztultak el, mint most. A természet elleni örökös küzdelem a gyengébbeknek lehetetlenné tette az életet, míg mai nap a vézna, gyenge emberek is megtudnak élni.

Ha tehát egészségesekről és betegekről beszélünk, tekintettel kell lennünk a mai kor egészségi viszonyaira. Nem sorozhatunk mindenkit a betegek közé, kinek organizmusa egyes hibákat mutat fel. A mely testen nyílt ferdeségek nem mutatkoznak, azt bátran az egészségesek közé sorolhatjuk. Vissza kell tehát utasi-

tanunk a gyógytornászok ama kívánalmát, hogy a gyakorlati torna-tanár, mielőtt tanítványával a tanulást megkezdene, gyógytornászati előtanfolyamot nyisson, hogy a tanítványok testi fogyatkozásait kiegyenlítsse. A testi szervezet oly életkorban, mikor az ily előtanfolyamok tartatnának, még oly fejletlen, hogy hibáit még nem lehet észre venni. Abnormitások, gyengeségek csak a későbbi években tűnnek ki világosan, akkor, mikor az ily előtanfolyamok már rég el vannak feledve. Csak ott, hol nagyfokú gyengeség, vagy természetellenesség vehető észre, szabad a gyógytornászatnak közbe lépnie. Mert ismételve kijelentjük, hogy a tornászat mindenekelőtt szépségzeti szempontok alá esik s gyógytornászat nem rendes, de rendkívüli esetek alkalmával alkalmazható.

A «Kolozsvári Athletikai Club» versenypropozíciói.

Az Athletikai Club ideiglenes választmánya f. hó 14-én Kőváry Mihály elnöke alatt ülést tartott és a következő határozatokat hozta: I. Megkezdje az athletikai gyakorlatokat és II. Versenyt rendez.

I. Az egyelőre megkezdendő gyakorlatokat: 1. a kard- és törvívás, 2. ökölvívás, 3. gyaloglás, 4. futás és 5. tornázás csoportjába osztotta.

Azon urak, kik a club tagjaiként jelentkeztek, felhivatnak annak mielőbbi bejelentésére, hogy az 1—5. pont alatti gyakorlatok melyikében óhajtanak részt venni.

A bejelentést dr. Baintner Hugó egyetemi tanácsjegyzőnél — az egyetemi rektori irodában eszközölhetik, hol a gyakorlatok megkezdésére nézve is útbaigazítást nyernek.

II. A versenyre vonatkozólag az ideiglenes választmány a következő versenypropozíciókat teszi közzé:

1. Távgyaloglás Kolozsvárról Apahidáig és vissza. Távoltság 30 és négytized kilométer. Indulási és célpont: a tornavívoda Kolozsvárott. A fordulópont Apahidán lobogóval fog jelezgetni s a versenyzők azt megkerülni tartoznak, mielőtt útvonalat visszafelé folytatnák.

A verseny napja: 1884. október 25-ike (szombat). Indulás: délelőtt 9 órakor. Tét: egy fél forint. Díjak: az első beérkező

Reggel Vöröspatakra való visszatérésünk alkalmával megnéztük a kincstári zúzdát, hol az éraranyat sziklás állapotából a foncsorozás stádiumáig készítik elő; a foncsort aztán Zalatnára küldik, honnan mint szinarany kerül további kezelés és pénzzé verés céljából Körmöcbányára.

Vöröspatakon egyenesen Ebergényi Sándor vendégszerető házába mentünk, hol fényes dínér után az egész fiatalságot megszállta az ájtatosság szelleme s ki a farba, ki a zwickasztal mellett courizált Fortuna asszonyságnak.

Szent-István napján megtekintettük Vöröspatak egyik főnevezetességeit, a Csetátye Bolit. A város fölött kiemelkedő magas hegy ez, mely a rómaiak sűrű bányaművelése folytán beomlott s most hatalmas sziklakatlan képez.

Jó darabot kell másznunk a meredek hegyoldalon, míg elérjük a sziklakaput, melyen belépve, rövid folyosón haladunk át s bent találjuk magunkat a «nagy Csetátye» katlanában. Egnek meredő kolosszális bazaltfalain most is meglátszanak a rómaiak egykori aknáinak nyomai; néhol a szakadás mentén egész folyosó részek haladnak a magasban, melyeknek felénk eső részei talán épen lábaiknál hevernek. A katlan telve óriás szikladarabokkal, melynek tömege a közepől a falak felé fokozatosan emelkedik. És most, ha elgondoljuk, hogy míg mi pár marék dynamittal egész sziklacsoportokat vetünk szét, nekik minden kis sziklarészt külön kellett megmelegíteniök, hogy aztán a ráöntött eczettel porhanyóvá tett darabot vésőikkel távolithassák el, hasonló nyomasztó érzés fogja el szíveinket ahhoz, melyet Egyiptom gúlái leírásánál érezünk.

Sötét folyosón keresztülhaladva, elérünk a kis Csetátyéba, mely rám a nagynál még nagyobb benyomást tett. Össze-vissza fűrt sziklaüreget, melynek boltozatán csak kis nyíláson keresztül mosolyog b. egy darab ég. A boltozat kiálló szikláiról folyton nagy cseppekben hull a rézgálicz; a cseppek csattanása még inkább emeli az uralkodó fülhőmály titokszerűségét.

Este az Ebergényi fiúk kezdeményezésére táncz-estély volt a vendéglőben, hol ismét csak arról győződünk meg, hogy a bál-

királynők ezúttal is az általunk megszállott terrenumból kerültek ki.

Souper után az abrudbányaiak bemutatták a «bányász-táncz»-ot; eloláhosodott székely táncz, mely nagyban hasonlít a mi csárdásunkhoz, úgy a mint azt táncziskoláinkban tanítják.

Négy órakor hazamenvén, lefeküdtünk s elaludtunk.

Másnap ebédén Kaján orvosnál voltunk, ki kedves nevével együtt igen szeretettel fogadott. Az igen kedélyesen lefolyt ebéd után a háziúr megmutogatta gyönyörű arany-stufa gyűjteményét, mely az egész környéken megérdemelt hírnevet örvend.

A délután szokott mestersegiünk üzésében telvén el, este Ebergényi Mózes vendégszerető házában sereglettünk egybe. Az öreg úr maga Előpatakon fürdőzött, de fia, Gyula oly jól helyettesítette őt házigazdai szerepében, hogy egész utazásunk alatt mindnyájunkra a legkedvezőbb benyomást gyakorolta. Tetőtől talpig gentleman, birtokában van annak a szerencsés mesterkéletlen modornak, mely minden ember rokonszenvét az első pillanattól fogva megnyeri.

Itt tanultuk megismerni a bányászok bor-ivási módját is. A poharat színig megtöltve borral és borvizzel, balkezünkbe vesszük, mire jobbtenyerünkkel a pohár szájára ütve, azt lefogjuk s egyet rázva a poháron, az italt pezsgésbe hozzuk. Igen megnyerte tettségünket a felkészítési formula is: «Hogy az Isten meg ne áldjon, arról szó se legyen» s hangoztattuk is egész további utunkon, a hol alkalom volt rá, az pedig volt elég.

Egyáltalán azt meg kell az erdélyieknek adni, hogy értik az ivást. Ha a bányász bemegy a korcsmába, leül szépen s csak azt mondja a korcsmárosnak: «Unu paretje» (egy párt) s a korcsmáros hozza a fél liter bort egy üveg vízzel. Csakhogy persze nem szokott az egy párnál maradni.

En, ki különben, ha csak kompánia kedvéért nem, bort soha sem iszom, egész úton egyetlen csöpp vizet sem ittam.

Már öt napja voltunk Verespatakon s bányát nem láttunk. Nagyön elresteltük a dolgot s 22-én reggel lementünk a főtárna

díjúl egy emléktárgyat nyer, a második, ha legalább négyen versenyeztek, hasonló kisebb díjat kap. Három versenyzővel a verseny megtartatik. A versenyre jelentkezhetnek, a kik az Athletikai Club tagjai közé beiratkoztak. A versenyzők a kitűzött távolságot az országúton tartoznak bejárni. Botot, melynek hossza egy métert meg nem halad, viselni szabad. Futni tilos. Indulás előtt a versenyzők kézzel fogadják a verseny-szabályok megtartását.

Személyes vagy írásbeli jelentkezéseket a bizottság nevében folyó évi október hó 23-iki déli 12 óráig dr. Baintner Hugó egyetemi tanácsjegyző, az egyetemi rectori irodában fogad el.

Az írásbeli jelentkezésnek tartalmaznia kell a jelentkező vezetékes és keresztnévét, valamint polgári állása- és lakásának megjelölését. A borítékon megjegyzendő, hogy »nevezést« tartalmaz.

A tét a jelentkezéskor fizetendő, illetve az írásbeli jelentkezéshez csatolandó.

A befizetett tételek összege a verseny-költségek fedezésére fordítatik és csak abban az esetben térítetik vissza, ha a verseny valamely közbejött akadály miatt meg nem tartatnék.

2. Kerékpár (velocipéd-verseny).

Pálya és távolság, indulási és célpont, úgyszintén a forduló pont, mint az 1. sz. versenynél.

Indulás: 1884. október 25-én d. e. 9 óra 30 perczkor. Tét: 1 frt. Díjúl az első beérkező egy emléktárgyat nyer.

Két versenyzővel a verseny megtartatik.

Eme versenyre jelentkezhetnek a Kolozsvári Athletikai Club oly tagjai, a kik a budapesti kerékpárversenyeken részt nem vettek.

A jelentkezésre és a tét befizetésére nézve azon szabályok állanak, mint az 1. számú versenynél.

Kelt Kolozsvárt, a Kolozsvári Athletikai Club ideiglenes választmányának. 1884. október hó 1-én tartott üléséből.

KUSZKÓ ISTVÁN
v. jegyző.

A vívó-iskola szabályai.

(Chappon Lajos rendszere.)

Chappon Lajos volt az első magyar elméleti vívótanár. 1839-ben adta ki Pesten »Bevezetés a vívás-művészetbe« című tankönyvét németül, melyet tanítványának, István főherczegnek ajánlott.

Mindenesetre érdekelni fogja a közönséget, ha rendszerével megismertetjük. Kezdjük legelőször is a szabályokon, melyek a vívó-termekben szem előtt tartandók:

Vívó-terem alatt — kezdi Chappon — oly tágas szobát vagy termet értünk, mely egy vagy több mester és tanító, úgy szintén műkedvelő fegyvergyakorlatainak van szentelve. Minden akadémián, egyetemen, tekintélyesebb városban vannak tehát vívó-termek.

Nem akarjuk — folytatja a mester — a vívó-teremben követendő szabályok közé azokat is sorolni, melyeket minden tisztességes ember minden helyen követni tartozik; az illem szabályai nem én hoztam tartoznak; itt csak azon szabályokat akarom kifejtetni, melyek vívó-terekben okvetlenül szűkségesek, nehogy a rend felbomoljék.

Ezen minden vívó akadémia által elfogadott és követett szabályok soha semmi esetben sem sértendők meg, még a mester távollétében sem. Minden mester a tanítás kezdetén ismertesse meg tanítványait a szabályokkal, vigyázzon szigorúan, ha megtartják-e és fedjen meg minden túlhágást. Távollétkor adja át a vezetést a legelőhaladottabb és legmegbízhatóbb tanítványnak, kinek kötelességévé tegye, hogy a rend felett szigorúan őrködjék.

A szabályok maguk a következők:

1. Minden tisztességtelen beszéd, káromkodás, ének szigorúan meg van tiltva.

2. Tiltva van minden bosszantás, más hibája fölötti gúnyolódás, mivel ez nem csak a rendet bontja fel, de komolyabb következtetéseket is vonhat maga után.

3. A vívó személyeket nem szabad nyugtalanítani, nem szabad a vívók egyike vagy másika iránt színpatiánkat hangosan kifejezni, nem szabad az egyik vagy a másik veresége fölött örömet nyilvánítani, egyszóval nem szabad sem arckifejezésben, sem beszédben a vívók egyike mellett pártot fogni.

4. Minden vívó, ha oldalfegyverrel lép be a vívó-terembe, azt letenni tartozik.

5. Az ivás és dohányzás a vívó-termekben tiltva van.

6. A teremben mindenki fűdetlen fővel marad.

7. Idegen személyek, kik a terembe jönnek, a tanítványok által szívélyesen fogadtatnak és a mester engedélyével assaut-hoz hivatnak meg s ha akarják, vívnak velök.

8. A mester engedélye nélkül sem tanítványok egymásközt, sem tanítványok idegenekkel nem vívhatnak.

9. Keztyű nélkül soha nem szabad vívni s az arez elé vett álarcz nélkül soha nem szabad assaut csinálni.

szájához, hol egy kis szobában neveinket a vendégkönyvbe bejegyezve, ruháink fölé durva bányászruhát öltöttünk, hogy azokat a mindenütt lecsöpögő vasgálicz ellen megvédjük. Ezután sorba lovagülésben elfoglaltuk a ló által vont két öszszekötött vasúti kocsis vasalódeszka alakú padját s megindultunk a szűk folyosó rakott falai közt, melyekre gyér világosságot szórtak vezetőink pislogó fagygyúlpái s egymás után hagytuk el a már kimerített tárnák betárazott fülkéit. 2400 métert haladtunk már a földben előre s fejünk fölött 145 méternyi földréteg választott el a napvilágtól, midőn a bányának jelenleg mévelt részébe elértünk. Leszálltunk a kocsiról s hét meredek létrán a mélységbe bocsátkozva, néztük a pislogó mécseik mellett, a robbantásoktól egészen puskaországú nyomasztó légben dolgozó munkásokat.

A létrákon ismét felmásztva, megnéztük még a ló által hajtott felhúzó gépet s kocsink kétszeri kisiklása után, kiértünk a napvilágra.

Ki ne hallotta volna a Detonáta hírét? Ki ne olvasta volna leírását e páratlan természeti ritkaságnak?

És mégis ki látta a Detonátát? Bizony nagyon kevesen.

Verespatak egyike hazánk legelszigeteltebb vidékeinek. Vasúti állomásától Gyula-Fehérvártól egynapi járásra van kocsin a magyarországi ember bizony kevés szánya el magát a fáradságos útra. Pedig igazán nem bánja meg, a ki felkeresi.

Hét órára rendelt lovaink, ép tíz óra volt, mire teljes számmal összevergődtek. Két Ebergényi s egy Fibán-fiú társaságában a folyton emelkedő úton, mely többnyire mezők mellett vezet el, másfél óra alatt értünk el a Detonáta tövéhez.

Lovam hatalmas egy állat volt. Valóságos óriás a többihez képest, de különösen hasának méretei minden fogalmat felülmúltak.

Az út folyton emelkedvén, többnyire lépésben mentünk. Az én lovam azonban, dacára herkulesi termetének, minden harátságos buzdítás dacára, leghátul maradt. »Bist du nicht willig, so brauch' ich Gewalt« — gondoltam magamban s sarkaimmal tisztességesen

megkopogattam. Hiába! Sarkammal már egész indulókat doboltam rajta végig, két lovagpálczámmal csak a vége maradt már kezemben s a plaidem szíjját is egészen elnyűtem rajta — apat-hiájában semmi sem volt képes megzavarni.

A felszerelése különben mindegyik lónak kitűnő volt: hol egy kengyelvas maradt a levegőben egy lovag lábán, hol egy pokrócz kívánczolt a pázsitos útra, hol meg nyergestől potyogott le az egész lovas — s így voltak szerencsémre mindig, a kik velem hátramaradtak.

A Detonáta egy hegycsücsből kiemelendő párhuzamosan recézett, hatalmas ivhajlású bazaltszikla, mely nevét onnan nyerte, hogy a fergetegeknak igen ki van téve s ezért a villám igen gyakran csap belé. Az alján heverő összevissza zúzott szikladarabok élénk tanúságot tesznek azon pusztításról, melyet itt a viharok évről-évre művelnek, az impozáns sziklából mindig többet és többet sujtva le annak lábához.

Lovainkat a velünk jött oláh őrizetére hagyva, rövid meredek úton felmásztunk a szikla tetejére, dallal üdvözlöttük egy annak tövében ép akkor megérkező társaságot.

A szikla tövében az Ebergényiek által hozott dús hideg ebédet elköltvén, Csathó alispán nagyrészt nőkből álló, mintegy húsztagú társasághoz való csatlakozásra szólított fel, mit örömmel teljesítettünk.

Ez alatt a közeli Bucsum falu mindkét nembeli fiatalsága, mely egész Erdélyben híres szépsége által, bámészan gyűlt össze körülünk csodát látni. A gyönyörű szép szálas férfiak intelligens, mondhatni classicus vonásaikkal mindnyájunkat megleptek, de határozottan még szebbek voltak a szép fáták festői viseletükkel, mosolygó arczaikkal.

Semmi kétség sem férhetett azon feltevéshez, hogy e szép fiatalság eredetét a forradalomnak köszönheti, midőn e környék a vad oláhok kegyetlenségének leginkább ki volt téve, kik a magyar családokat halomra gyilkolva, gyermekeiket magukhoz vették s sajátjukként felnevelték.

(Vége köv.)

*

10. Assaut előtt a lökést és védést előbb fal mellett szokták gyakorolni, mihez álarcz nem kell.

11. Fal melletti vívások alkalmával az első ütést fölebbvalónak, vagy idegennek engedik át.

12. Az assaut-ot nem szabad előbb megkezdeni, mielőtt egy harmadik által jel nem adatott, hogy mindkét fél összecsapásra készen áll. Ugyanez a szabály akkor is áll, ha az assaut félbe lőn szakítva és újból kezdődne.

13. Minden vívó, ki assaut közben a mester vagy idegen által megszólíttatnék, levett álarcczal válaszol.

14. A tanítvány minden ellenszenv és boszankodás nélkül, sőt ellenkezőleg kedvvel és figyelemmel tartozik a mester átmutatásait követni.

15. Egy hosszszas használat után elgörbült rappiert a pallón nem illik visszahajlítani.

16. Ha az ellenfél rappierját kezéből kivetették volna, siessünk azt hamar felemelni és illemmel kezéhez szolgáltatni. Hasonlóképp kérjünk bocsánatot ellenfelünktől, ha rappierunkkal akaratlanul, álarczát vagy testének alsóbb részét ütöttük volna meg.

17. A rappierok, miket idegenek törtek el, azon tanítványok által kártérítendőek, kik azokat átnyújtották nekik.

18. Ha a tanítványok törnének el rappierokat, azok kártérítik, kinek kezében a csonka rappier-darab megmaradt.

19. A tanítvány azon rappierokat is kártéríti, melyeket a mester vagy helyettese lezke közben eltört.

20. Sem lezke, sem assaut alkalmával nem szabad tört rappiert használni, az ilyeneket azonnal ki kell a tereméből hordatni.

21. Sokszor történik, kivált fiatal embereknel, hogy ambícióból vagy sértett önértékből egyik sem akarja az utolsó csapást kivinni és így a versenynak véget vetni. Ily daczos küzdelmeknek a mester vagy helyettese vet véget, még pedig úgy, hogy kiáltással tudtul adja, hogy még csak három csapás van megengedve.

E szabályok minden vívó-teremben mihez tartás végett ki legyenek a falra szegezve.

Chappon Lajos minden vívó-teremre e szabályokat állította fel. Vívási elméletét legközelebb fogjuk olvasóinknak kifejteni.

Útmérő.

(Képpel.)

Mindenki, ki gyalog- vagy veló-cipéd-kirándulásra indul, otthon szokta elkészíteni kirándulásának tervezetét. Itt azonban sokszor veszi észre egy oly eszköznek hiányát, melylyel ez ország- vagy bármely más út hosszát, minden kanyarodásnak tekintetbe vételével lemérhesse. Pedig a külföldön nagyon használatos egy igen egyszerű szerkezetű francia találmányú zsebben hordható eszköz, melynek tulajdonképeni neve «Courvimètre» vagyis «görbék mérője». Minthogy azonban az athleta rendszeren csak utakat, nem pedig geometriai alakzatok görbéinek hosszát szokta vele mérni, elnevezhetjük: *útmérőnek*. Célyszerű volta daczára nálunk alig ismerik, miért is nem tartom fölöslegesnek szerkezetét és használatát ismertetni.

Mechanikailag azon egyszerű elven alapszik, hogy *egy csavar saját orsóján mindig csak egy ugyanazt az utat írhatja le*. A csavaranya ugyanis kényszerített mozgásnak van alávetve, úgy, hogy elmozdítva a csavaranyát helyéből, azt eredeti helyére visszaterelni csak úgy lehet, ha ugyanazt az utat iratjuk le vele. Ezen elv az útmérőnél a következő szerkezeten talál alkalmazást. Az *A* tartóban egy mikrometerszavart *a* *b*-nél szilárdan van megerősítve és erre egy kerék húzva, melynek középpontjába szintén be vannak véve a menetek. Az *A* tartónak van azonfelül még egy fogantyúja és az *egyik* oldalon, az oldallap meghosszabbodásaképen, egy hegyes vége, mely ép oly mélyen áll, mint a kerék pereméje. Ha a kerék *a*-nál van s az mindaddig forgatjuk, míg *b* be ér, akkor leír pl. egy *x* hosszúságú utat; ha már most *b*-ből visszaforgatjuk *a*-ig, világos, hogy ugyanazt az *x* utat fogja leírni, mert

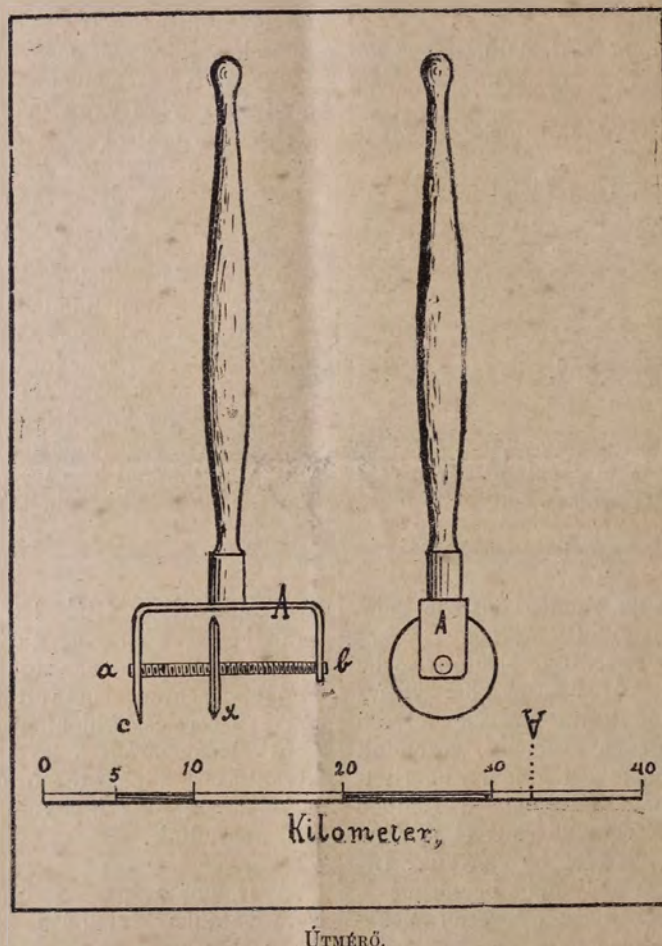
hiszen útja a bemetszett csavarmentek által elő van írva. *Ezen alapszik az utak mérése térképeken*. Ha ugyanis le akarunk mérni bizonyos utat, az útmérő kerekét mindaddig forgatjuk, míg *a*-ig eljut. E forgatást ugyanis mindaddig kell folytatni, míg a kerék *a*-nál megakad. Most a *c* hegyet azon pontra tesszük, mely méréseink kiinduló pontjául szolgál s most — az útmérőt fogantyújánál tartva — a *kerékkel* végig megyünk a lemérendő úton azon pontig, mely mérésünk célpontja. Ezen műtét alatt a kerék eltávozott *a*-tól egy bizonyos távolságig. Most *merőlegesen* fölemeljük az eszközt és — nem nyúlva a kerékhez — *élvisszük* a térképen található mérleptékre, melyre *óvatosan* letesszük (és pedig a *lépték 0* pontjára) és *azon végig* megyünk olyképen, hogy a *kerék forgása* most a *térképen tett forgásával* éppen *ellenirányú* legyen. Most tehát a kerék ismét közelebb jut *a*-hoz, míg végre ott meg is akad. *Ezzel a mérés be van fejezve* s egyszerűen le kell olvasni az út hosszát. Mondjuk pl. hogy a Hátsek-féle megyei térképeket használjuk, melyeknek mérleptéke az útmérő alatt látható és azokon a Budapest-Váci-út hosszát akarunk lemérni. Akkor a kerék *a*-ig csavartatik s az útmérő hegye letétezik Budapest azon pontjára, honnét mérni akarunk; pl. a lánczíd budai fejéhez. Most megindítom, végig járok a lánczídön, rakparton, ki az országútra s azon végig Vácig. Akkor a kerék

már nem lesz *a*-nál, hanem pl. *x*-nél. Felemelem a műszert és leteszem a mérlepték *zérus* pontjára és azon haladok mindaddig, míg a kerék *a*-nál megakad. Ekkor eljutottam *V* pontig s egyszerűen leolvasom a távot = 32.5 klm. Ha pedig nagy távolságokat mérünk, pl. a 77 klm.-nyi budapest—czeglédi utat, akkor a térképen lévő mérlepték nem futja ki, mert az csak 40 klm. ad. Ekkor végig megyünk az egész léptéken, óvatosan visszaviszszük az útmérőt a *zéruspontra* s újból hozzá mérünk 37 klm.

Mint minden eszköz, mely nem működik automatikusan, úgy az útmérő sem független az individuális ügyességtől. De kevés gyakorlat oly biztos vezetést enged meg, hogy $\frac{1}{4}$ klm.-nyi pontossággal mérhettük. Itt azonban megjegyeznem való az a körülmény, hogy az útmérő az útnak tulajdonképeni vetületét méri meg; mert nyilvánvaló: hogy egy út, mely valamely domb egyik oldalán föl, a másikon lemegy, hosszabb lesz, mint azon egyenesnek hossza, melyet ilyen esetben az útmérő lemér; és pedig azon egyszerű oknál fogva, mert egy térbeli görbe mindig hosszabb, mint annak vetülete egy síkra. Fontos továbbá, hogy az eszköz *mindig* merőlegesen tartandó. Erre utal az útmérő egyik

oldalán lévő hegyes nyúlvány is, mert ez mutatja meg — merőleges kezelés esetén — a keréknek azon *pontját*, melyben az a papirossal érintkezik. Hogy ez az érintkezés tényleg *egy* pontban történjék, szükséges volna, hogy a kerék *minél kisebb* legyen. Ha — képzeletben — a kerék végtelen kicsinyű lesz, az érintkezés tényleg *egy* pontban történik és ekkor a kereket ép oly pontosan lehetne az úton végig vezetni, mint akár pl. egy ceruzát. De a kerék kicsiny voltával azon hátrány jár, hogy egy körülforgás alkalmával csak igen kis utat mér le, mert a kerék kerülete függ a sugár nagyságától. Ezért látni rendszeren 12—15 mm. átmérős kerekű útmérőket használni, melyeknél jó minden 50 klmre 0.5 klm. javítását hozzá adni.

Ilyen «Courvimètre»-ek láthatók Budapesten *Calderoni & Comp.* látszerész váci-utczai és *Grill* udvari könyvkereskedő dorotyautczai kirakatában. A Calderoni átmérőjének kereke igen nagy, tehát pontatlan: míg a Grill-é igen csinos apró kerékkel van ellátva. Utóbbi átmérő dimenziói igen jól vannak választva, bár még nem a legkötelezetesebben. Valószínű, hogy nem sokára olyat is láthatunk majd, melynek csavarja hosszabb és kereke még kisebb. De meg lehet, hogy az útmérők gyártását ezen irányban be fogják fejezni, mert Angliában: Birminghamban gyártják a «The Vealemfna» nevű útmérőt, mely óraalakban készül, igen

kényelmesen zsebben hordható és a felmért utat mutatóval jelzi. Részletes leírása csak a gyárból érkezendő rajzok bemutatásával lesz eszközölhető.

SCHWANDA GUSZTÁV.

Spártai testgyakorló tér.

(Képpel.)

Rég letűnt már az a mesés kor, midőn a testi erő és ügyességnek szinte hihetetlen mutatóványait koszorúkkal, anyagi javakkal és dicsőítő énekekkel jutalmazták; régen «csendes» emberekké, porrá váltak azon ókori dicső gimnasztikusok, kik majd egész életüket arra szentelték, hogy küzdő társaik fölött győzelmeskedve, a népek rajongásig tisztelt kedvencei lehessenek. De hűrök, nevük és bámulatos tetteik még ma sem halt ki, még most is akadnak bámulóik, 2000 év múltán is bírálgatjuk, mérlegeljük cselekedeteiket. Miért? Azért talán, hogy kételkedjünk volt nagyságukban, vagy vakon hitelt adva feljegyzéseiknek, törjük, zúzzuk magunkat hasonló nagy dolgok véghez vitelére?

Hasztalan fáradság minden bűvárlás és kutatás arra nézve, hogy a rég multba tisztán bele láthassunk. Csak feltevések, hipotézisek segítségével igazodhatunk el imigymagya a világosságnak látszó határozott ókori feljegyzéseken is. — Unikum gyanánt feljegyzik a krónika például egy ógörög ifjúnak 52 lábnyi távugrását, de hát voltaképen mekkora volt egy görög láb, arról hallgat. — Feljegyzik, hogy Eukhiles a görög-perzsa háborúskodás idején kitartó és gyors futásával hazáját menté meg, mivel lehetetlennek hitt dolgot vitt végbe, de hát mily távolságot mennyi idő alatt futott meg? Egy másik egyén meg egy lencse alakú réztányért, korongot a felhőkhöz hajtott fel, de vajjon hány méter magasban úsztak azon felhők és milyen súlyú volt korongja, azt nem irták meg. Épen így nem tudhatjuk súlyát azon borjúnak sem, melyet krumplis zsák módjára vállára vet egy ókori athléta. Sziklákat hajigáltak, futottak mint nyíl és madár repül, mellükkel fákat döntöttek, öklükkel utat törtek maguknak embertömegben és kőkerítésen és többféle módon feljegyzett cselekedetek minket nem buzdíthatnak egyébre, mint arra, hogy hasonló ügyszeretettel karoljuk fel sajátos testedzési gyakorlatainkat.

Ne azt bámuljuk az ókori testgyakorlatokban, a mi előttünk talánszerű rejtély, hanem méltassuk gondos figyelmünkre azt, a mi könnyen érthető tanulság lehet reánk. A gyakorlási mód, a gyakorlási hely és idő, a gyakorlatoknak belértéke szerinti megkülönböztetése és a szerint való felkarolása érdekeljen minket leginkább a régmultból. Ezeket is azonban ne a római «forumok», hanem a görög «gimnáziumok» berendezésén és gyakorlatain tanulmányozzuk.

Ezen szempontból érdekeljen minket az itt képen bemutatott spártai gyakorló versenytér is. Ez híven mutatja, miként alakították versenypályává és árnyas ligetté területüket. Ez nem gimnázium, itt nincs földött csarnok gyermektornázásra (palestra), sem labdázásra (korikéum), sem külön athlétacsarnok (sista) a felnőtt számára. Itt nincsenek a szokásos fürdőhelyiségek sem. Ezen gyakorló tér a spártai felnőtteknek (athlétáknak) olyan nyilvános versenypályája, a minő a gimnáziumokban a «stadium» szokott lenni. A spártaiaknak rendszeren szabad ég alatt, valamely folyam partján, árnyas fák alatt volt a gyakorló terük, hat-hét-

száz láb hosszúságban. Gyakorlataik a rendes «ötös» (pontatlan) volt, t. i. futás, ugrás, korongvetés, lándzsadobás és birkózás. Népünnepélyeik alkalmával minden gyakorló nemben külön versenyek tartattak s a ki mind az öt gyakorló nemben győzött, az rendkívüli kitüntetésekben is részesült. Görögország bukásával ezen játékok is megszűntek.

Felsőbb iskolai tanulók túlterheltsége.

E cím alatt közölt a Berlinben megjelenő torna havi folyóirat egy szakszerű cikke dr. W. Cziegeltől, melyet alább közlünk. mivel mi reánk is tanulságosan fejtegeti azt, miért van annyi vézna és hibás testű beteges ifjú a felsőbb iskolák növendékei között.

Sok tekintetben igazat kell adni Hartwichnak — mondja Cziegel — midőn a német iskolai életéről írt munkájában oly sok bajokra rámutat, mert ilyenek léteznek habár egészen más alakban a nagyvárosi, más a kisvárosi és más a falusi iskolákban. E bajokhoz sorolom én mindenekelőtt az unatkozást, túlteltséget, melyet sok növendék érez még az iskolából távozása után is; ide számítom azon gyakran előjövő testi fogyatkozásokat, mik miatt sok növendék annak idején a katonai szolgáltatásra is használhatanná válik. Mind e két létező bajt eltagadni egyetlen felsőbb iskolánál sem lehet, legfeljebb annyit mondhatunk, hogy egyik helyen erősebb a baj, mint másutt. Az a kérdés tehát, hogy ezen bajok létezésének az iskola-e az oka, vagy, hogy más viszonyok eredményezték-e ezt és hogy miként szüntethetők meg e bajok.

A gyakrabban előforduló testi fogyatkozások egyikéről, a rövidlátásról szólva, tény az, hogy ha az iskolai termek nem eléggé világosak, a szembaj erősbödik. De ma már úgy hiszem ily panaszok nem tehetők az iskolai helyiségek ellen, mert a legújabb épített iskolai helyiségek-nél a világosságra főfigyelem fordított. Rossz nyomtatású tankönyvek is csak ritkán fordulnak elő. Hasonlót lehet mondani az iskolánövendékek testtartásáról is. Ha épen nem is fordít valamelyik tanító kellő figyelmet növendékeinek testtartására, mégis segítve van a bajon némileg az új szerkezetű iskolapadok behozatala által, melyeken

káros hatású testtartás nem igen lehetséges.

Annak oka, hogy több ifjú a mi felsőbb iskoláinkban rövidlátó, igen gyakran a hiúság, melynél fogva sokan azt hiszik, hogy orrcsüptető szemüveghordása által bizonyos tekintélyes kinézet nyernek. Sokan meg azzal rontják szemeiket, hogy szürkületkor illetőleg alkonyatkor olvasnak. Tehát az annyira elterjedt rövidlátási szembajoknak okozói részben magok illetőknek és hozzátartozóiknak gondatlansága.

Azt sem lehet tagadni, hogy felsőbb iskolákba járó ifjainknak egy nagy része testben gyenge és bágyadt, ha nem is oly nagy mértékben, mint Hartwich írja fenn említett iratában. A nagyobb városokban ezen gyengeségnek oka leginkább az, hogy nincs elég alkalom adva a valóban üde léghen való tartózkodásra. A kisebb városokban nem ritkán a hiányos táplálkozásra vezethető vissza ifjaink testi gyengesége. Hibásak némely esetekben az orvosok is, a kik úgy tűnik fel nekem tapasztalataim nyomán, igen könnyen mentik fel növendékeinket a tornázás alól. Szívesen

SPÁRTAI TESTGYAKORLÓ TÉR.

megengedem azt, hogy nehéz megtagadni az orvosnak a felmentési bizonylat kiadását az illetők szenvedő állapotára való tekintettel, különösen egyes tornaszer-gyakorlatokra vonatkozólag; azonban egyáltalán nem helyeselhető az, ha az illetők még a rend és szabad gyakorlatok végzése alól is felmentetnek. Tapasztaltam kellett már azt is, hogy névszerint a 7. és 8. osztálybeli ifjak némelyike állandóan felmentetett a tornázás alól és a bevégzett iskolaév után azonnal beváltak a katonai szolgálatra.

En úgy vélem, hogy éppen a testileg gyöngye ifjakat kellene legkevésbé felmenteni legalább a rend és szabadgyakorlatok alól. Erős bizonyítékát láttam a lefolyt tornázási évad alatt is annak, hogy még a nagyobb mérvű testi foglalkozásban lévő gyermekek is tornázhatnak. Ugyanis egy 6. osztálybeli ifjú jött hozzám jelentkezni, hogy tornázhassék, pedig egyik lába csonka volt, műlábát hordozott. En visszautasítottam. Ekkor hozzám jött a fiú atyja és kért, hogy az ő felelősségére engedném a fiút legalább azon szerszergyakorlatokban résztvehetni, melyeket végezni képes. Ennek következtében a fiút gondjaim alá vettem, a rend- és szabadgyakorlatokban nem, de a szerszergyakorlatokban tornáztattam őt és arról kellett meggyőződnöm, hogy miután az ő műlábát magáról lecsatolta, egész sorát végezhetette a torna-gyakorlatok a nyújtón, korláton és mászó szerekben az egészségére való minden káros hatás nélkül. Miért ne tornázhathának tehát az ép tagú habár gyenge testtel bíró gyermekek is legalább a rend és szabadgyakorlatokkal?

Talán kevés az a hetenként 2 órai tornázás, talán 6 órát kellene rendszeresíteni, hogy ezen móddal ellensúlyoztassék a szellemi munkálkodás. Némelyek így gondolkoznak. Részemről ezen eljárás módját nem helyeselhetem. Eltekintve attól, hogy több tornaórát beosztani a tornaórák közé igen nehéz — lévén szó csupán az u. n. osztálytornázásról — eltekintve továbbá attól, hogy kellő számú tornatanítókról gondoskodni szintén bajos, azt érnék el, hogy a gyermekek a helyett, hogy a munka egy részétől felszabaduljanak, még többre szoríttatnának. Mert a tornázás munka és nem játék. Másrészt meg ezzel a tornaórákból venni el 4 órát éppen nem helyeselhető. Mert egyik tantárgy sem szorítható kevesebb órára, ha abban a kívánt eredményt elérteni akarjuk.

Sokkal célszerűbb, véleményem szerint, a növendékek számára véglegesen játéktérrel látni. A szabad időben tudnia kell a gyermeknek, hol találhatja fel növendéktársait a játékokra. Ha ilyen játéktér van, akkor társasági eszme képződik a gyermekek között, a játékokat megkedvelik és bizonyos nemű kicsapongásoktól óva lesznek. Ha a körülmények megengedik, alkalmat kell nyújtani a játszhatáson kívül a fürödhetésre is, télen-nyáron egyaránt. Igen lehet sajnálni azt, hogy oly kevés városban van oly fürdő-intézmény, hol elég nagy vízmedence is volna oly berendezéssel, hogy télen is lehetne úszni benne. Itt nálunk (Stargard i. Pomm.) van már közös játéktér is, meg fürdő-intézet is. Még eddig ugyan nem sikerült keresztül vinnem azt a kevés támogatás miatt, hogy télen is minden gyermek használhassa a vízmedenczét, de remélem, ezen a télen már a kezdet megtörténhetik.

Igen sokat lehet tenni a gyermekek testi jóllétére az észszerű élelmód által is, mindenekelőtt az iskolán kívül, (mert az iskola csak annyit tehet, a mennyit tenni tud), de mindez még nem elég. Nyilván való dolog az, hogy egész sora a növendékeknek megundorodva némely dolgoktól, miket az iskolában tenniük kell, szinte sóvárogznak azt odahagyni és ha azt odahagyták, általában mitsem törődnek azzal, a mit egykoron az iskolában üzték. Ez tényleg így van sokakra nézve még az egyetemet odahagyók között is. Miként fejthető meg ezen jelenség? Ki az oka ennek? Hartwich úgy véli, hogy az iskolai dolgok megundorodásának oka az, hogy a növendékek szellemi munkássága túlmértékben vétetik igénybe haszontalan magoltatással, midőn a szerzők gondolatmenetének megértéséhez vezetettnek. Nézetem szerint ez nem áll, mert a klasszikusok megértetése, a mit Hartwich úr is sokra becsül, lehetetlen a szilárd, biztos grammatikai ismeretek nélkül. Mert ez adja meg a kulcsot minden széphez, mit a klasszikus irodalom magában rejt. Hiszen maga Hartwich úr is úgy véli, hogy az iskolákban nem tanult túlsokat egyetemi kiképzetésére nézve, legalább ilyesmiről nem panaszkodik. A mit a felsőbb iskolák végső vizsgájánál megkövetelünk, ugyanazt kívánni kell a további előmenetelnél is. Valamennyi tudományos karnál ezen kívánságom elsősorban helyezettetik, hogy valaki az illető szaktudományba bevezethetessék. Hogyan volna tehát lehetséges az undor helyett munkaörömet előidézni? Mert én is elismerem, hogy egy sora a növendékeknek egyes undorodik némely dolgoktól, miket az iskolában végeznie kell. Véleményem szerint a gyermekek mindenekelőtt korán szoríttatnak idegen nyelvek elsajátítására, 9 éves korukban már latinul kell tanulniok. Ez korai. Ez a gyermekekre nézve annyival is inkább ártalmas, mivel az előző 3 iskolai év nem adhatott neki annyi ismeretet a reál szaktárgyakban, hogy már ekkor alkalmasak volnának a nyelvek tanu-

lására. Ezenkívül meg egy 9 éves gyermek még az anyanyelvének grammatikájában sem eléggé jártas, nem hogy az idegenének elsajátítására alkalmas lehessen. De még ez sem elég; 10 éves korában már ismét egy másik nyelv tanulásába fog a gyermek, a francziába. E szerint ő most a latinban, francziában, németben, földrajzban, történetben, számolásban, vallásban nyer oktatást. Ennyi sok az ilyen korban. Hála istennek, röviddel ezelőtt már némi változás állott be. Folyó évi husvét napjáig egy 11 éves gyermeknek még görögül is és számtant is kellett tanulnia. Most sok könnyítetett a tanulási terheken az által, hogy a görögnyelv az 5. osztály tantárgyai közül töröltetett és csak a 6. osztályban veszi kezdetét, továbbá könnyebbé az is, hogy az egy évi kurzus hozatott be, a minek következtében lehetségessé tétetett a lassúbb előremenetel az egyes tanszakokban, hanem én azt hiszem, mindez még nem elég.

Mi történjék tehát? Én kíváncsi vagyok tartanám, ha már éppen egyáltalán kapcsolatba kívánjuk hozni az előkészítő iskolákat a magasabb tanintézetekkel, 4 előkészítő iskolaosztály legyen a 2 vagy 3 helyett és ezen 4 évben semmi egyéb ne történjék, mint mennyi egy közönséges elemi iskolában. Csak a 10. év betöltése után kezdjen a gyermek latinul tanulni. E szerint természetesen nem a 18, hanem a 19 éves korában nyerné el az illető az érettségi bizonyítványt. De hát ez baj volna? Az ifjak 19 éves korukban már nem jönnének elég korán a felsőbb iskolákra?

Tehát szerintem a gyermekek testi és lelki gyengeségének főalapját, valamint némely dolgok iránt létező undoruknak okát abban kell keresnünk, hogy gyengébb korukban már idegen nyelveket kell tanulniok.

Ismeretes dolog az, hogy ha sokat vetnek a ló a elé a jászolba, legyen az bármilyen kitűző minőségű eledele a lónak, mégis csakhamar undort fog érezni az iránt, mihelyt lehellelével már meleggé tette és ott hagyja azt és testben lesóványodik. Éppen így történik a gyermekekkel is, úgy vélem, mert kiskorukhoz mérten sokat adnak elbűk végezni valót. A 9 éves gyermeknek szellemi ereje még nem igen alkalmas annyi tanulásra, mennyit tanulnia kellene, mindenekelőtt a latin nyelvre nézve. Kisebbség nagyobb mértékben csak bemagolásnak mondható minden hajtógatása és ejtegetése az egyes latin szavaknak. Ilyen korú gyermeknek még nincs megadva az a tehetség, hogy valóban meg is érthetné és csak részben is némi áttekintést nyerhetne a tanmód fölött. Vajon elértünk-e valamit azzal, ha — szerintem — korán tanítjuk gyermekeinket az idegen nyelvek tanulására? Akadnak némelyek ugyan, kik 18 évükben tett érettségi vizsgájuk után még az államszolgálatban is igen ügyesek és erőteljesek, azonban gyakran oly gyenge testűek, hogy szinte romjai csak az egykori ép testnek és többé helyre sem hozható testi bajokban vannak. Az ilyenekre a katonai szolgálattétel még jól hatna, de oda be sem sorolják.

Az iskolának végcélját azért a legtöbben úgy érik el, hogy daczára annak, hogy 9 éves korukban kezdtek latint tanulni, mégis nem elébb, mint 19 év betöltése után végeznek. Sokan el sem érik azt, hogy végezhessenek.

Bizonyságim is vannak véleményem támogatására, hogy elég korán van 10 éves korban is latinul tanulni, azon tényköriülményekben, hogy a vidékről kis városból felsőbb iskolából bejövő gyermek, a ki 12 éves koráig elemi iskolában járt, sokkal szabályosabb előmenetelt tett, mint a többiek, munkásság tekintetében is túlszárnyalta legtöbb társait.

Némelyek reális tantárgyak, melyek most a felsőbb iskolák alsó osztályaiban tanítatnak, áthelyezhetők lennének a 4 osztályú előkészítő iskolába. Ilyen móddal, úgy a gymnáziumi, mint a reáliskola növendékei nemcsak némi teherkönyebbülésbe jutnának, hanem egyszersmind képesebbek is lennének a nyelvtani dolgok megértésére.

Ezen a helyen megemlítendőnek vélem azt is, miszerint jó volna ha a gyermekeket holmi mellékes dolgok elsajátításával, minő a zene, nem igen gyötörnék. Jó lenne, ha a zenét csak azon gyermekekkel gyakoroltatnák, a kik reá hajlammal bírnak, de még ezekkel szemben is nem helyezkedhetünk az illető szülőknek hiúságszülte abbéli óhajukra, hogy gyermekek minéllebb zenével foglalkozzék.

(Folyt. köv.)

A «Magyar Athletikai Club» őszi viadala.

(Tartatott 1884. október 20-án, az Orezky-kertben.)

Kétszeri elhalasztás után végre szerencsésen, bár kissé borongós időben folyt le az athleták széles körben érdekléssel várt viadala. A versenyek kezdete előtt jóval korábban a pályaközi téren a bírósági és egyleti tagok és versenyzők közül számosan jelentek

meg. Az arisztokrácia tagjai és katonatisztek ily nagy számmal rég nem jelentek meg a club viadalán. A nagy közönség az ügyesen összeállított és kifogástalan gyorsasággal rendezett versenyt mindvégig a legnagyobb érdeklődéssel szemlélte. Sőt tetszésének több győzelemnél nálunk egész szokatlan lelkesedéssel adott kifejezést.

Részletes és minden oldalról bíráló megjegyzéseinket jövő számunkra tartva fel, most csak röviden az eredményeket közöljük.

Versenybíró: gróf Esterházy Mihály. Versenybíró: Desseffy Aristid, gróf Karácsonyi Jenő, Kubic Béla, gróf Nádasdy Ferencz, Szilágyi Dezső, Barátosi Porzolt Kálmán, gróf Zichy Jenő. Idetű: Kitesán Zsigmond. Témérő és handicap-er: Barátosi Porzolt Jenő. Idetű: Palocsai Horváth Emil. Orvos: dr. Lisznay Elemér. Jegyző: Barátosi Porzolt Gyula, Versenyintőző: Bély Mihály, művezető.

I. Bajnoki egy óra járás: Harmadik vetélykedés a „Bajnok” címért.

1. s. Győztes, ki 1 óra alatt a legnagyobb távolságot bejárja. Védő: Asboth Jenő, veres-kék test és sapka. Kihívók: Bartay Oszkár, kék-fehér test és sapka. Ifj. Makk József, kék-vörös test és sapka. Ifj. Rémy Róbert, vörös test, fehér vállszalag, fehér-vörös sapka. Simaházi Tóth Miska kék-sárga test és sapka, sárga öv. Tóth Gerő, vörös-fehér test és sapka. Tóth József, kék-sárga test és sapka.

A nevezettek közül Bartay kivételével mindnyájan indultak, de Rémy és Makk egy kör bejárása után kiálltak. A verseny első negyedében Tóth Miska vezet, utána Asboth, Tóth Gerő és Tóth József. A pálya felén Asboth szorítva szépen lehuzza Tóth Miskát és mindvégig első marad, a bajnokságot igen jó eredményével kiérdemelve. Röviden összegezve az eredmények a következők:

Asboth körülbelül	12,585 méter
Tóth Miska „	11,032 „
Tóth Gerő „	10,309 „
Tóth József „	9,280 „

Asboth eredménye az angol athleták győzelmei mellett is igen szép eredmény. Az egyes gyaloglók stíljéről, valamint az eredményekről bővebben jövő számunkban.

II. Sikverseny. (Juniorok részére.)

Táv: 100 méter. Nevezhetnek a M. A. C. azon tagjai s a budapesti tudomány és műgyetemnek azon polgárai, kik futásban még első díjat nem nyertek.

Ifj. Makk József, kék-vörös test, vörös sapka Rémy Róbert, vörös test, fehér vállszalag, fehér-vörös sapka. Rémy Zsigmond, fekete-fehér test, fehér sapka, Székely György, vörös-fehér test, vörös sapka.

Indultak: Makk és Rémy, de a versenyből az utóbbi mindjárt az indítás után kiállva, a pályát Makk egyedül futotta be 13 mp. közel jó idő alatt. Az eredmény bizonynyal jobb lesz, ha ellenféllel kellett volna küzdeni.

III. Későke velőcipéd verseny. (Kétkerekű velőcipéddel.)

Távolság: 160 méter. (1 angol mértőld) Pályát 5-ször körül. Bartay Oszkár, kék-fehér test és sapka. Hromotko Venczel, kék-sárga test és sapka. Zöllner József, sárga-kék test és sapka.

A nevezettek ép ily rendben érkeztek be. Az első Bartay könnyen győzve, a távot 3 p. 54 mp. közép (sem jó, sem rossz) idő alatt hajtotta be.

IV. Esterházy díj. (Sikverseny.)

Táv: 100 yard (91 3 méter). Díjak: elsőnek a club ezüst érme és ha a távot 11 másodpercen belül befutja, Esterházy Mihály gróf elnök által felajánlott tiszteletdíj; másodiknak, ha a távot a kitűzött időn belül befutja, bronzérem. Zárt verseny.

Dáni Vilmos bajnok, kék-fehér test és sárga-kék sapka. Ifj. Farkas János, sárga-kék test fehér öv és sapka. gr. Kinsky Nusi, fehér-piros csikos test és fehér sapka. Ifj. Rémy Róbert, vörös test, fehér szalag, fehér-vörös sapka. Rémy Zsigmond, fekete-fehér test és fehér sapka. Sándor Ákos, sárga-kék test és sapka. Zalka Zsigmond, fehér-piros test és sapka. Nagybudafai Vermes Lajos, sárga-kék test és sapka.

A nagy érdeklődéssel várt verseny öröndetes eredménnyel végződött, mennyiben a távot a kitűzött idő alatt futva be a győztes, a díjat ki lehetett adni. Indultak: Dáni, Kinsky és Zalka Dáni a kiugrás után csakhamar kiállt. Kinsky vezetve elsőnek érve 10 és $\frac{1}{5}$ mp. jó idő alatt. Zalka egy kis lépéssel mellette jó második.

V. Sikverseny.

Táv: 1609 méter (1 angol mértőld) Handicap (erőkiegyenlítéssel rendezett) verseny. Kik e távolságban vagy nagyobb sikversenyekben első díjat nyertek, aránylag handicapeltetnek.

Ifj. Makk József, kék-vörös test és sapka. Ifj. Rémy Róbert, vörös-fehér test és sapka. Sándor Ákos, sárga-kék test és sapka. Székely György, vörös-fehér test és vörös sapka. Nagybudafai Vermes Lajos, kék-sárga test és sapka.

Indultak: Rémy, Sándor és Székely. Sándor az első közben vezet, Székely nyomozza, Rémy elmarad. A verseny vége a legérdekesebb volt. Székely ugyanis a 3-ik körnél előre jőve szépen vezet, de az utolsó szorításnál a gyorsabban futó Sándortól lehuzatik. Sándor a távot 5 p. 19 $\frac{3}{5}$ mp. közép jó időben futja be.

VI. Bajnoki távugrás. (Második vetélykedés.)

A bajnoki mértéket 570 centiméter (8 láb) távolságnak átugrása képezi. Védő: Gróf Kinsky Nusi, piros-fehér test és fehér sapka. Kihívók: Dáni Vilmos bajnok, kék-fehér-csikos test és kék-sárga sapka. Zalka Zsigmond, fehér-piros test és sapka. Nagybudafai Vermes Lajos, kék-sárga test és sapka.

Ismét csak Kinsky és Zalka mérkőztek. A három-három ugrás eredményei a következők:

Kinsky: 1-ső ugrás	14 bécsi láb	10 hüvelyk
2-ik „	19 „	4 „
3-ik „	15 „	7 $\frac{1}{2}$ „
Zalka: 1-ső „	17 „	1 „
2-ik „	18 „	5 „
3-ik „	17 „	4 $\frac{1}{2}$ „

Igy Kinsky a 19 bécsi láb 4 hüvelykes remek szép ugrásával második bajnoki győzelmét aratta.

VII. Gátverseny. (Hölgyek díja.)

Táv: 3:0 méter, a pálya egyszer körül, 10 gáttal 95 centiméter magaságban.

Gróf Kinsky Nusi, fehér-piros test és fehér sapka. Ifj. Rémy Róbert, vörös test, fehér vállszalag, fehér-vörös sapka. Rémy Zsigmond, fekete-fehér test és fehér sapka. Sándor Ákos, kék-sárga test és sapka.

E versenynek sport értéke misem volt, a mennyiben Rémy R. és Kinsky ugyszólván csak besétálták a pályát. Kinsky játszva győzött.

VIII. Velőcipéd verseny. (Nyílt verseny kétkerekű velőcipéddel.)

Táv: 6436 méter. (4 angol mértőld) Versenyezhet a magyar athletikai club tagjain kívül minden magyarországi amateur-gentleman.

Bartay Oszkár, kék-fehér test és sapka. Nagybudafai Vermes Lajos, sárga-kék test és sapka. Philipovic Emil, sárga-vörös test, sárga sapka. Zöllner József, sárga-kék test és sapka.

Igen érdekes verseny elejétől végig. Vermes vezet egész az utolsó közög, hol Philipovic gyönyörűen előre jő és 10—15 méter előnnyel győz Vermes felett. Idő: 16 p. 18 $\frac{1}{5}$ mp. Az angol eredmények mellett (12—13 perc) ez idő nem vehető jónak.

IX. Vigasz verseny. (Futás sík pályán.)

Táv: 150 méter; versenyezhetnek a M. A. C. minden tagjai, kik a viadal napján első díjat nem nyertek.

Neveztek Zalka és Vermes. Zalka 8—10 méter előnnyel első lett. A pálya elején Vermes vezetett.

E verseny előtt Vermes L. a velőcipéden szebbnél szebb ügyes gyakorlatokat mutatott be a közönség zajos tapsa közt.

A díjak kiosztása után a közönség elégedve távozott az épen permtezni kezdő esőben.

Labdajátékok.

Vegyes labdajátékok a nagy labdával.

(Folyt.)

94-ik játék. „Labdatánczoltatás egyesek hibáira”. Ezen játéknál nagyobb fajta léggel telt gumilabda használtatik, melyet öklökkel vernek fel egyik a másiknak. Mindenekelőtt a tér közepén egy nagyobb hordóabrincs erősítettik meg földbe szúrt kampós kis ágakkal, ezen abrincsa annyi 5—7 méternyi hosszú zsineg köttetik, a hány játzó van, egyet kivéve. Most a földön húzott barázdával egy oly nagyságú kör jelöltetik ki, a minő hosszú a zsineg, minél több a játzó, annál nagyobb a kör is. A labdát kezébe veszi a rendező, vagy a kisorsolt egyén, beáll a kör és abrincs közepére, önmagának feladja a labdát és öklével magasan felüti valamelyik játzó felé. Ezt megelőzőleg a játzó mindegyike az ő zsinegjét kihúzza és a végét kis karóra kötve, földbe szúrja. E szerint az egész kör a zsinegekkel annyi egyenlő nagyságú háromszögű mezőre lett osztva, a hány a játzó száma. Feladata minden játzónak a saját mezejét megóvni attól, hogy a labda bele eshessen, tehát a közepén álló által feléjük ütött labdát igyekeznek vagy vissza befelé, vagy oldalt egyik játzótárs mezeje fölé terelni, mielőtt a földre esné. Ha a labda legalább három méterig fel nem ütött, az esetben ha el is ejti a labdát az, kihez repült, még sem számítottatik hibájául; míg ellenben ha magasan repülve a labda mégis földre hull az illető mezejében, akkor egy hiba jegyeztetik neve után. Ha pedig a kör kerületén kívül veretett a labda, az 2 hibát számít. Mihelyt valakinek már meg van a kitűzött számú hibája (például 20), akkor a játék végződik, mely alkalommal győztes az, kinek legkevesebb hibája van. Ha a labda földre esett, akkor bedobatik a közepén állóhoz, a ki aztán újból fel fogja ütni azt. A labdát elkapni nem szabad.

95-ik játék. „I. Contra” (v. „I. labdaverseny”). Ős elődeink idejében kedvelt s mai napság a gyakorlatban egész feledékenységbe ment többnemű módok közül, ezen s a következő három rendbeli „Contra” játékokat — bár a gyakorlatban nem lévő labdajátékokra kiterjeszkedni, hatáskörünkön kívül esik — a legmelegebben ajánlhatjuk, mert ezek kiválólag alkalmasak arra, hogy általuk a játzók fürgé mozgásra, valódi örömméretre s főleg nemes vetélykedési kedvre buzdítottassanak.

A „Contra” játékot, középnagyságú (6—8 cm.) és szőrrel keményre tömött, különböző színű bőrszeletekből varrott, amyi számú labdával kell játszani, a hány játzó van. A játzóhely nagy síkság, melynek hosszirányában s előreszén földbe szúratik egy zászló s ez képezi az indulópontot; ettől — a játzók erejéhez mérten — 2000—10,000 lépésnyire, kis zászlókkal, keresztbe egy 10—20 lépésnyi vonal, mint végező jelöltetik ki s itt foglalnak helyet a versenybírák.

A játzó a kiindulási pontnál, 3 lépésnyi közökkel, mindannyian egymás mellé sorakoznak és ki-ki saját labdáját gurításra, dobásra vagy öklökkel kiütésre készen tartja és egy bizonyos jeladásra (taps

vagy lövésre, vagy zászlóleadásra) kezdetét veszi a „hajsza“, azaz a labdák a végcél irányában messze kidobnak, a kidobás után minden pályázó rögtön labdája után iramodik s ha azokat elérték, újból felkapják s gyorsan még tovább dobják, s utánuk rohannak s így tovább dobak és futnak mindaddig, míg a végcélhoz érve, labdájakat az ott kijelölt határvonal fölött túl nem terelik.

Játék szabály: a labdát lábbal tovább terelni, vagy azt kézben tartva futni, vagy más labdájához akár röptében, akár a földön nyúlni — szigorúan tilos.

Azok, kik ezen szabály ellen vétnek, vagyis, kik másnak labdáját akár szándékosan, akár tévedésből kézhez ragadják, vagy kik saját labdájakat földről felkapás után azonnal és ismételt ki nem dobják, vagy a kik labdájukat rohanásukban lábbal rugták tovább: azon játzmában disqualificáltak, azaz versenyképtelenné tételnek.

Meg van azonban engedve az, hogy labdáját szabad kézzel minden játszó bármilyen módon terelheti, dobhatja, guríthatja vagy ököllel verheti.

Az nem elég, hogy a labdák a célon túl veressenek, szükséges a mellett az is, hogy azok a kijelölt határvonal két végpontja közötti térben haladják meg a célt, ellenkező esetben nyertesnek senki sem vétehető. A legelőbb beérkező labdának tulajdonosa nyeri aztán el a kitűzött versenydíjat, vagy ha pénzre ment a játék, s a betétek felét. A második és harmadik beérkezők kétharmad és egyharmad arány szerint osztóznak a betéteknek másik fél összegén.

96-ik játék. „II. Contra“ (vagy „II. labdaverseny“). A játszó labdájakat kétszer dobják, kétszer gurítják és kétszer lábbal rúgják egyenes irányban tovább, végül az utolsó megállapodási helyen kalapjukat labdájukra fedik s megvárják, míg mindannyian ki nem érkeztek. Ekkor minden labdának a közös kiinduló helytől távolságát felmértetik és a melyik attól legtávolabbra tereltetett, annak tulajdonosa kiállatik ki nyertesnek. Jutalomkiosztás, mint a fenténél.

97-ik játék. „III. Contra“ (vagy „III. labdaverseny“). Itt a labda már valamivel nagyobb s fosztatlan apró tollal vagy léggel telítetik. (Egyszerű disznóhólyag bórrel bevonva is jó.) A játszóter és annak felhasználása, sőt a játék menete is hasonló az „I. Contra“ játékhoz, csak hogy itt kézzel a labdához nyúlni nem szabad s azt csak a lábbal rugdosva s versenyfutásokkal összekötve kell a végcélhoz hajszolni s ott a húzott vonal mentén túlrúgni.

A rúgásokat jobb vagy bal lábbal tetszés szerint lehet alkalmazni sőt lábbal ütni is szabad, azonban mindezeket ki-ki csak a saját labdájával eszközölheti. Jutalomdíjfelosztás, mint a fentiekben.

Labdajátékok hálótűtővel (vagy „labdaverő reczével“).

98-ik játék. „Pillangós“ (vagy „középmétás“). Kisebb nagyságú léggel telt gumi labdát kell használni, ütőbotul pedig egy 30 (vagy több) centiméter hosszúságú és 2—4 centiméter vastagságú fát, melynek végére — egy tojásdad kör alakban hajlított 30 (vagy több) centiméter hosszúságú nád vagy acél pálcza zsineggel rá köttetik s az ezen pálcza által képezett középür pedig — egy a szélekre erősített keményebb zsinórból kötött vagy nádból fonott — hálóval teljesen kitöltetik.

A játszó — vegyesen nők és férfiak — két pártra oszlanak s egymással szemben egy-egy csoportot képezve külön felállanak — mind-egyik párt tagjai külön ismertető jelül valami jelvényt — pl. ütőjükön kis szalagot viselnek. A pártok elválasztására a térség közepén egy 20—30 méter hosszú határvonal földbezsúrt pálczikákkal megjelöltetik. Sors vagy egyszerű megállapodás szerint egyik pártnak egy tagja önmagának feladja a labdát és az ellenpárt felé lehetőleg magasán átüti, az ellenpártnál minden játszó emelt csapóval (ütővel) lesi a labdát s kinek kezéigébe esik, igyekszik azt még a földreeste előtt rögtön visszaütni, vagy ha már a földre esett, azt hirtelen felkapja és kézből visszaveri. (Ez a pillangó vagy labdakergetés.) Köteles mindenki saját pártjának területén maradni s ügyelni arra, hogy a labda földre esésekor pillanatra se állapodjék meg s a földön ne heverjen. A labdának kézben pihentetése nemvételnek hibának, azonban valahányszor a földön való megállapodás konstátott ott, mindannyiszor egy-egy hiba jegyeztetik fel azon párt részére, a melyiknek területén történt. Végül azon párt leend a vesztes, a melyik előbb bejut a 100-ik hibába.

Ezután a 2-ik játzmá újból felállással kezdődik — vagy a mint rendszeren történni szokott — ha nők is résztvesznek a játékokban — egy nagy körbe telepednek s minden vesztespártnak felváltva a kör közepére kell belépni s ettől vagy egy rövid dalt elénekelni, vagy egy versből pár sort elszavalni, vagy pedig a dal és szavalás váltásdíját egy általa választott másnémbeli nyertes párti játszótársától egy csók alakjában átvenni.

(Folyt. köv.)

Különfélék.

Athletikai club Kolozsvárott. A „M. A. C.“-nak volt buzgó titkára dr. Baintner Hugó a múlt év őszén a kolozsvári egyetemhez neveztetvén ki, az athletika ügyét ott is szívén hordotta s már ott léte első évében sikerült egy athleta versenyt is rendeznie. Folytonos fáradságtalan tevékenységének végre sikerült különösen dr. Felméri Lajos egyetemi tanár buzgó támogatása mellett az egyetemet is megalakítani. A szervezésre összehívott közgyűlés a városház tanács-termében gyűlt egybe. Hogy a club létrehozása iránt városszerzte, ifjak és

idősek körében meg van a lelkesedés, mutatja a mintegy 45—50 tagot számláló élénk közgyűlés. A még tavaly megalakult s folyton működő szervező bizottság elnöke dr. Felméri Lajos egyetemi tanár ur előadja a szervező bizottság működését, kiemelve, hogy a club mindaddig meg nem alakítható, míg a club fennállásához szükséges kellő számú működő tagok meg nem lesznek. A club jelenlegi vagyonának kimutatása után dr. Felméri Lajos ur, valamint dr. Baintner Hugó biz. titkár ur az eddigi bizalmat megköszönvén, kéri a közgyűlést, hogy ideiglenes elnököt válasszanak, mire a közgyűlés egyhangúlag előbbi urakat nevezte ki. Dr. Baintner Hugó ideiglenes titkár az alapszabályokat a gyűlés elé terjesztette, a miket az a miniszteriumhoz meg-erősítés végett felküldeni határozott, minek megtörténte után egy végleg alakuló közgyűlés összehívása határozatott el, addig is egy ideiglenes verseny rendező bizottság nevezetett ki, mely Kövály László ügyvéd elnöksége alatt dr. Baintner Hugó, Páska Zoltán, dr. Veres Zoltán, Kuszko István, Rózsa Endre és Vélies Zoltán urakból áll.

A „Vater Jahn“ torna-egylet fennállásának 25 éves jubileumát ünnepelte meg Zeitzban. Az egyesület 1859-ben lón alapítva s eleinte 14 tagot számlált. Jelenleg 102 tagja van, köztük 12 tiszteletbeli és 30 működő tornász. Az egyelet történetéből kiemeltük, hogy eleinte a tűzoltó egységgel egyesülve volt, mi sok viszálynak lett okozója, míg végre a két egyesület külön vált.

A híres amateur-úszó Davenport Horace két évi szünet után újra fellépett. Több bámulatos úszási eredmény által újra magára vonta a közönség figyelmét. Először is az angol száraz földtől a Wight szigetéig úszott, majd búvár ugrásával 70 láb és 7 hüvelyknyi eredményt ért el. Davenport most a la Manche csatornát szándékozik átúszni, bár az átúszás ideje egyelőre nincs még megállapítva. Davenport, mint úszó Webb kapitánnyal teljesen egyenrangúnak tekintendő. Rendkívüli kitartás egyesül Davenportban, a legnagyobb gyorsasággal, s őt arra képezik, hogy Webb kapitányt nem csak elérje, de felül is mulja.

Egy amerikai gyorsfutó Rogers Fred mult hóban Trentonban Johnson ellenében versenyt nyert. Az eredmény valóban bámulatos. Seward György eddig leggyorsabbnak tartott versenyfutó eredményét is felülmúlja.

Christianiában szeptember hó 21 én tartattak az első velocipéd versenyek. A pálya a város közepén volt s nagyszámú közönség gyűlt össze az ünneplésre, melynek az időjárás is rendkívül kedvezett. Összesen 3 verseny volt. köztük egy handicap. A verseny első győzője Doderlein volt, második győző Berg H., a handicap-díjat Larsen Th. nyerte el.

O'Leary Dániel, a veterán távgyalogló, mult hóban Kansasban (Amerika) hat napi távgyaloglás alatt 513 mértföldnyi utat tett meg és két távgyalogost vert meg Millert és Watterset, kik összevéve 507 mértföldnyi utat tettek meg. O'Leary Dániel sok évi szünet után e versenyben érte el első sikerét.

A Football játék évadja már megkezdődött Angolországban s már nagyban készülődnek a c'ubok a versenyek rendezésére.

A Southampton vizeiben mult hó 17-én internacionális match tartatott az amerikai Lancaester Fregatta s a southamptoni bányamunkások evező-clubja közt. A távolság körülbelül 5 mértföld lehetett s a bánya-munkások nyertek győzelmet. E vereség után az amerikaiak azt a felhívást bocsátották közre, hogy Anglia bármely sajkájával sikra szállnak, kivéve a „Black Diamond“ ot, a bánya-munkások sajkáját. Később azonban megdöntötták a dolgot s újból kihívták a „Black Diamond“-ot. Október 4-én volt a verseny s bár a 14 munkás nem volt éppen kedvénél s sajkájuk kissé rongálva is volt, mégis leverték az amerikai urakat. A munkások 42: 24. idő alatt értek a célhoz; az amerikaiak 2: 51. később.

TARTALOM.

A tornászat, mint gyógy mód. — A „Kolozsvári Athletikai Club“ verseny-proponicziói (Kuszko Istvántól). — A vívó-iskola szabályai. — Útmérő (képpel, Schwanda Gusztávtól). — Spártai testgyakorló tér (képpel). — Felsőbb iskolai tanulók túlerheltsége. — A „Magyar Athletikai Club“ őszi viadala. — Labdajátékok. — Különfélék. — Tárca: Egy hónapi turista élet (Toldy Gézáttól).

HIRDETÉSEK.

Schleinz Károly

Budapest, kerepesi-út 34. sz.

HILLMANN HERBERT és COOPER COENTRY vasparipa

(BICYCLE) és TRICYCKLE gyárosok magyarországi főügynöke
ajánlja dúsan felszerelt

vasparipa és tricycle raktárát.

Ezen gyár készítményei szilárd szerkezetűk és csinos kiállításuk által a legnagyobb kelendőségek örvendenek s az eddigi vasparipa találmányok közt legelső helyet foglalnak.

Kívánatra árjegyzék bérmentve megküldetik.

Kiadóhivatal:

Budapest, IV. Váci-utca 1.
Aigner Lajos könyvkeres-
kedése.

Előfizetési díj:

Negyedévre 2 frt.
Félévre 4 frt.
Egész évre 8 frt.
Egyes szám 20 kr.
Hirdetések díja: két hasábo-
s petit sorért 25 kr.

HERKULE

TESTGYAKORLATI KÖZLÖNY

SZERKESZTIK

PORZSOLT JENŐ PORZSOLT KÁLMÁN

KIADJA AIGNER LAJOS.

Szerkesztőség:

Budapest, VIII. Nagykörút-
utca 13.

Kéziratokat vissza nem
küldünk.

Bérmente: len leveleket nem
fogadunk el.

A «BALATON-EGYLET», A «BUDAPESTI KERÉKPÁR-EGYLET», A «BUDAPESTI TORNA-EGYLET», A «BUDAPESTI VASPARIPA-EGYLET
ELŐRE», A «GYÖRI CSÓNÁKÁZÓ-EGYESÜLET», A «HUNNIA CSÓNÁKÁZÓ-EGYESÜLET», A «MAGYAR ATHLETIKAI CLUB», AZ «Ó-BUDAI
TORNA-EGYLET», A «PANNONIA CSÓNÁK-EGYLET», A «SZABADKAI TORNA-EGYLET» ÉS A «SZEGEDI TORNA-EGYLET»

HIVATALOS KÖZLÖNYE.

A versenyek elnapolása.

A «M. A. C.» multheti versenyének kétszeri elhalasztása élénk eszmecserét keltett a sportkörökben, gondolom, nem lesz érdek-
telen a különböző nézeteket a versenyek elhalasztása felől össze-
gezni s kitekinteni külföldre is az ott szokásos eljárásokra.

Nálunk mindeddig kevés eset volt rá, hogy valamely versenyt
az időjárás rosszasága miatt elhalasztottak volna. Nagyonbrészt
azért tették az egyesület későbbre versenyeket az először kitűzött
időnél, hogy több nevezőt nyerjenek. Bár ez épen nem ok a ver-
senyek elhalasztására.

A rendező-bizottságok kötelessége a versenyfeltételeket jó előre
nyilvánosságra hozni, hogy mind a trainingre, mind az elhatáro-
zásra elég idő maradjon. Különösen a nevezési zárnap után a
versenynapot még a nevezések felbontása előtt sem szabad elha-
lasztani. Ellenkezőleg a már nevezettek jogosan kifogásolhatják
a később nevezők versenyzési jogát. — Hogy mégis némileg biz-
tosítva legyen a verseny sikere, érdekessége, ki kell tenni a fel-
tételek közé, hogy hány nevezővel tartatik meg a verseny. —

Ha a kellő számú versenyző nem jelentkezik, akkor a verseny
elmarad.

A versenyek elhalasztásának okául legjogosabban a kellemetlen
időjárást hozzák fel, de ezt is csak oly versenyeknél, hol a ver-
senyzést nem csak megnehezíti, hanem szinte lehetetlenné teszi
az időjárás. Így szélesedben a vitorlázást, lágy jégben a kor-
csolyázást nem lehet végezni s helyes, ha megvárjuk a kellő időt.

A torna-versenyek szabad ég alatt, különösen a nyújtón, esős
időben szintén nehezen tarthatók meg. A nedves, síkos nyújtón
könnyen szerencsétlenség történhet.

Hanem az atletikai versenyeknél, a futásnál, járásnál, ököl-
vívásnál, úszásnál az időjárás rosszasága maga nem elég ok a
versenyek elnapolására. — Egészségi szempontból sem tehetünk
kifogást bármily szeles vagy esős idő ellen, mert az előre kitű-
zött versenynapnak oly időre kell esnie, hogy a változó időjárás
mellett is megtartható legyen a verseny. Sőt az elhalasztással
még rendesen a hűvösebb időre esik a verseny.

A legfőbb baj azonban a mi járási és futási versenyeknél,
hogy a versenypályánkat az esős idő annyira megrontja, hogy a

A «HERKULES» TÁRCZÁJA.

Egy hónapi turista-élet.

(1884. augusztus)

TOLDY GÉZÁ-tól.

(Folyt. és vége.)

Visszajövet kompániánk két részre szakadt. Egyik rész a nőket
kísérte Abrudbányáig, a másik egyenesen haza, Vöröspatakra
indult. En az elsővel szándékoztam tartani, de lovam úgy lát-
szik, ebéd után siestát szokott tartani s oly lomhán lépegetett,
hogy mindjárt az indulás után elmaradtam a társaságtól, hol azt
hitték, hogy a másik kompániához csatlakoztam. Lovamat semmi
nógatás sem volt képes kihozni phlegmájából. Leszálltam és a
kötőféknél fogva teljes erőmből húztam lefelé a lejtőn. Az út
kétfelé ágazott; blindre neki mentem az egyik ágnak, mely ter-
mészetesen nem az volt, a melyre térenem kellett volna. Három
óra hosszáig bolyongtam az erdőben, lovamat inkább húzva, mint
vezetve s egész idő alatt egy fiók-rókával meg két emberrel talál-
koztam. Megkérdeztem tőlük az utat, de útbaigazításuk oly compli-
cált volt, hogy minden oláh nyelvismeretem dacára egy szót se
értettem meg belőle. Visszafordultam s szerencsésen ki is értem
az erdőből Bucsumnál.

Egy csinos emeletes épület verandáján két suhancz beszél-
getett. Megkérdeztem tőlük magyarul, nem tudják-e, merre vezet
az út Vöröspatakra.

— Nu stiu ungurestye (nem tudok magyarul) — válaszolt az
egyik bémészködva.

Minden oláh tudományomat összeszedve, kérdeztem:

— Nu jestye là (itt mutattam, hogy a faluban), ki sti ungu-
restye? (Nincs-e itt, a ki tud magyarul?)

— De van egy ember, a domnu birou (a bíró ur).

— Unde jestye domnu birou? (hol a bíró ur?) — kérdeztem
tőle, mire ő megörülve, hogy ilyen jól tudok oláhlul, elkezdte
magyarázni.

— Nu capestye — mondtam s ujjaimmal fejemben vir-várt
mutattam.

Elvezetett a bíróhoz, hol egy magyar úri embert találtam, ki
a legnagyobb szíveséggel segített ki zavaromból s hozatott egy
embert, a ki elkísérjen Vöröspatakiig.

A nap épen végső sugarait küldte a hegyek csúcsaira, mikor
megindultunk a legrövidebb gyalogúton, én lovon, ő lovamat
kantárán vezetve. Tudott egy kicsit magyarul s egész bizalmasan
tegezett.

Kevéssel Vöröspatak előtt sűrű fenyveserdőbe értünk; a pokoli
sötétségben az utat is alig vehettük ki. Vezetőm egész kedélye-
sen elcsevegi, hogy ütöttek itt tavaly egy embert agyon s egész
statisztikájával szolgál az itt elkövetett rablásoknak. Mikor pedig
egy forrásnál lovunkat itattuk, ott egy oláhlal beszédbe eresz-
kedik; elválás után hozzám hajolva súgja fülembe:

— Ez is zsvány volt. Kérdezősködött felőled. Azt mondtam,
szegény diákember vagy Vöröspatakról.

Majdnem tíz óra volt, mikor hazaérkeztem; rég együtt volt
már az egész társaság; borzalmas kalandjaimat elmesélve, szokott
jó étvágyammal ültem a megérdemelt vacsorához.

Huszonnegyedikén délelőtt átsétáltunk Abrudbányára, hol Fibán
orvos kedves családjához voltunk ebédre hiva.

Délután öt óráig folyt a dühös courizálás a ház bájos kisasz-
zonyainak; ekkor átmentünk a vendéglőbe, hol már javában
folyt a táncz.

Egész útunk alatt nem láttunk annyi szép leányt együttvéve,
mint itt volt egy csomóban. Jó ideig a csinos kert tágas rondeau-
jában tánczoltunk s csak éjfél tájt, mikor már fele a társaságnak
eloszlott, mehettünk be a zárt kioszkba, mely azonban még ekkor
is szűk volt eleintén.

De hát «sok jó ember meg fér kis helyen» s meglehetősen vilá-
gos reggel volt már, mikor haza mentünk.

Tíz órakor ocsúdtunk fel álmainkból; hamar összekészülödtünk
s déli egy órakor már Vöröspatakon voltunk, hol édes semmit-
tevéssel töltöttük a nap többi részét.

propozíciókban kívánta a teljes lehetetlenség nagy esőzések közt behozni. Így hát nekünk a versenyzőknek áll érdekében ily versenyeknél a nap elhalasztása.

A nézőközönség igényeit tekintve vagyunk mellékesen tekintetbe venni s mert nincs fedő rendezőhelyünk, nagy esőben e miatt is elszoktuk a versenyt halasztani. Bár megjegyzendő, hogy ez nem sportszempont s csak a leg lehetséges ok az elhalasztásra.

A külföldön rendezett versenyek elhalasztásáról vajmi keveset hallunk. Németországban ép azon okból halasztják el nagyobb részt a versenyeket, mint nálunk, mert a versenypályák rosszak. De Angliában, az athletika hazájában a nagyobb egyletek évekkel előre kitűzött versenyeket minden körülmények közt megtartják. — Sőt meg még akkor is, ha kitűnően készített pályájukat meg is rongálta az eső.

Az angol verseny-tudósításokban legelől szokott lenni az időjárás milyenségének rövid leírása. E megjegyzésekből láthatjuk, hogy az igen rossz (Weather very bad) és igen jó (very fine) időben egyaránt megtartják a versenyt.

A «Londoni Athl. Club» mult évi különböző versenyein a következő módon jelzett rossz időben folytak le a versenyek: Weather very bad, rain falling and the path very heavy going. (Az idő nagyon rossz, eső esik és a pálya a járásra nagyon nehéz.) — A strong wind blew and a little rain fell. (Erős szél fúj és kis eső esik.) — A perfect hurricane prevailed, accompanied by heavy rain. (Valóságos orkán dühöng, kísérve nagy esőtől.)

Tehát még a járásra alkalmatlanná vált pályán, szélvész és esőben is versenyeznek az angolok. Sőt a bajnoki küzdelmeket is megtartják bármily időben.

A tanulság mindebből az, hogy igyekezzünk testünket minden időjáráshoz szoktatni s ne ijedjünk meg versenygyakorlataink végzése közt egy kis szélről vagy esőtől, hanem akadálytalanul trainirozzunk minden időben. — A versenyt-rendező egyletek pedig igyekezzenek olyan pályát készíttetni, melynek ne árthat-

son sokat a huzamos esőzés se. Különösen a jövő évi nagy versenyeknél kell mind e dolgokat szem előtt tartani, mert az esetleg nemzetközi versenyekre jövő külföldiek előtt nem szabad semmi sportszerűtlent magunknak megengedni.

Felsőbb iskolai tanulók túlterheltsége.

(Folyt. és vége.)

A «Herkules» előző számában indokoltan fejtegettettem az, hogy inkább toldassanak meg egy évvel az elemi iskolák és a nyelvek tanulása egy évvel későbbre halasztassék és a délutánok szabadabbá tétessenek testedzési mozgások, játékok végett, mintsem hogy annyi gyenge és hibás testű gyermek váljék a növendékekből, mire a felsőbb iskoláig jutnak. Ezen óhaj ellen legkevésbé szólhatnak azon tehetséges tanítók, kik buzgalomból saját tárgyukat igen bőven adják elő és elsőrendű tantárggyá domborítván ki még a mellékeseket is, a gyermekeknek többlet találnak, mint a mennyit egészségük kára nélkül megemészteni képesek lennének. Ugyanez áll a magánolvasmányokra nézve is. Sokat olvastatni a növendékek káros, mert hamar elmosódik egy könyvnek a benyomása és nincs meg az az öröm sem, mi egy iskolai munka elvégzése után szokott jönni. Általában mértékelt kell tartani minden tantárgynál iskolában is, otthon is. «Non multa, sed multum». Keveset adni elő, de alaposan.

Azonban ne áltassuk magunkat azzal, hogy az iskolai illetlen intézkedéssel már egészen segítve van a bajon. A testi foglalkozásoknak és szellemi tevélységnek az iskola egyedül még nem képes útját állani, a mint hogy a mostani iskoláztatási systema nem is oka az ily bajok terjedésének, ép oly kevéssé oka a mostanában ijesztő mértékben terjedő szocialisztikus tevélységnek. Mert nemcsak az iskola nevel, hanem az otthon is, a környezet is, a hírlapok, a társaság is. Tehát a növendékeknek idegenkedését bizonyos vagy valamennyi iskolai dologtól és az iskolában gyakran mutakozó unatkozásaikat elűzni még végképpen nem lehet azzal, ha például a latinnyelv tanulását a betöltött 10-ik év utánra kezdetjük meg és ha délutánonként mulattató munkára buzditjuk őket. De annyit okvetlen elérünk ezekkel is, hogy könnyebben ellent tudnak majd állani ifjaink a szenvedélyek rohamainak, ha 19 évet betöltve lépnek az egyetemekbe,

Hogy az egész Ebergényi-család körében mennyire otthonosan éreztük magunkat, arra egy eredeti példát adok. Rövid, de jellemző.

Ebergényi Gyula az egész kompániát meghívja magához délutánra. Köszönettel elfogadjuk.

— Vacsorára vagy csak úgy? — kérdi Lenhossék Misi egész bonhommiával.

— Persze, hogy vacsorára is — nyugtatta meg Gyula mosolyogva a kételkedő Mitit.

Este vacsora előtt átmentünk Kremnitzkyékhez bucsúzni, hol véletlenül abrudbányai szépeket találtunk látogatáson.

Nekünk se kellett több: udvari tapeurünket, Wagner Gyurkát belenyomtuk a végig sróf-székekbe s olyan ugrálást vittünk véghez hamarjában, a milyet csak kívánni lehet.

Másnap reggeli hat órára volt továbbindulásunk ideje kitűzve; megigazítottuk a weckert otthon, minden elalvásnak e'jét veendő.

Reggel egész világos volt már, mikor felébredtem; az egész turista-kompánia javában borkolt. Megnézem a fali órát: tél 8-at mutat; megnézem a Misi óráját: pont fél 6 van rajta; megnézem a weckert: épen fél 5-ön áll a mutató. Már most legyen belőle okos az ember!

Kinézek az ablakon: csak úgy szakad az eső. Jó éjt kívánunk magamnak s folytattam megszakított nyugodalmamat.

Mindnyájan fel voltunk már öltözve s kávékat szűrölggettük: midőn egyszerre csak elkezd a wecker pokoli lármával zakatolni. Megnézzük: hát nyolczra volt igazítva.

Nem akarom állítani, hogy a jó vacsora után nem volt a számok külső alakjával tisztában, a ki este weckerünket megigazította; hátha igaztalanul vádolnám az illetőt; mondjuk azért, hogy véletlenség volt az egész.

A rossz idő nagyot változtatott tervünkön. Kénytelenek voltunk programunkból Torda és Toroczkó vidékét kivetni s e helyett egyenesen Gyula-Fehérvárnak venni útunkat.

Ebergényi Sándor szíves volt Abrudbányára átmenni, hogy másnapra kocsit szerezzen: a vásár miatt azonban csak egyet

rendelhetett meg, melyen a kitűzött időben meg is indult a társaság egyik része, míg mi hosszas küldözgetés után déli egy óra kor kaptunk csak kocsit, melyre rögtön fel is szálltunk.

A kitűnő karban tartott megyei út a Grohoz hegylánczon vezet keresztül; a sűrű erdős meredek hegyek oly szorosan simulnak össze, hogy szűk völgyeiben botalt lehetne két szomszédos hegy határát meghúzni. Különös sajátosságát képezik ennek a vidéknek azok a magányos, elszigetelt kisebb-nagyobb sziklák, melyek majd egy sűrű erdős domb tetején mint egy várrom nyúlnak ki, majd pedig a termő kukoricza (erdélyiesen: török-búza)-föld közepén törnek elő a talajból.

A zalathnai vendéglőben meghálva, korán reggel átmentünk az aranykohóba. Itt szokták a stompokból kikerült aranyat és ezüstöt, mely még ez állapotában sok ként és ólmot foglal magában, roppant hőfok mellett hevítés által ezen alkotórészeiktől megfosztani. Ez eljárást a talált arany mennyisége szerint évenként 3—4-szer alkalmazzák mindössze s különös szerencsénknek mondhatjuk, hogy előző nap épen olvasztás történtén, egy 216 klg. súlyú, egyharmad részben arany-, kétharmadrészben ezüstről álló lepényt volt alkalmunk látni, melyet épen téglalakú hasábokra vagdaltak s megmérték.

Délután három órákor érkezünk meg Gyula-Fehérvárra, hol találkoztunk elpártolt társainkkal, kik már az éjet is itt töltötték.

Még a délutáni vonattal szándékozván útunkat folytatni, csak futólag tekinthettük meg a város legnagyobb nevezetességét, a várat.

Nagy kaszárnyái mellett elhaladva, különösen a székesegyház vonta magára figyelmünket. Szent István királyunk által alapítva, török, tatár által megrongálva, Zápolyának a mohácsi vész után kaszárnyául szolgálva, 1717-ben került végre több toldás és átalakítás után ismét a katolikus ekklezsia kezébe.

Igen érdekesek az oldalcsarnokai közt elhelyezett sarcophagok, köztük Hunyadi János, ennek ugyancsak János testvére (Joannis frater vocatus Joannes), Hunyadi László, Izabella, János Zsigmond sarcophagjai, melyek gypsmásolatban a nemzeti múzeumban is meg vannak. Martinuzzi is itt van állítólág a choris alatt eltemetve.

nem úgy, mint most, midőn 18, sőt 17 éves korukban is már oda juthatnak.

Vagy talán az iskolai éveknél egygyel való szaporítása miatt bajnak fog vettetni az, hogy csak a 17-ik év betöltése után nyerhetik el azon iskolai bizonyítványt, a mely az egy évi katonai szolgálatra jogosít? Nem hinném. Hiszen a mostani iskolarendszer mellett is csak kevesen érik ezt el előbb. Mivel pedig sokan csak azért folytatják a tanulást a felsőbb osztályokig, hogy csak az egy évi katonai szolgálatot megnyerhessék, ezen okból is, de általában azért is, hogy a fiúknak biztosítva legyen a lehetőség az egy évi katonáskodás korai elérhetésére: tolassék egy évvel, illetőleg egy osztálylyal vissza az ilyenmő katonáskodhatás jogosultsága. Illetőleg, a ki a 6-ik osztályt végezte, már ezzel nyerje el az egy évi katonai szolgálat jogosultságát. Ezen móddal meg fognak a felsőbb osztályok szabadulni azoktól, a kiket nem a tanulmányok vezethetnek oda, köztük csak csüggesztő, kedvetlenítő elemeket képeztek. Viszont így el lesz érve az a cél, hogy többben hamarabb nyerhetvén el egy évi katonáskodhatásra képesítő iskolai bizonyítványait, hamarabb is hagyhatják oda a felsőbb iskolákat, hogy mesterségre léphessenek. Nem úgy, mint jelenleg, midőn a legtöbb gyermek már meghaladja a 16 éves kort, midőn az egy évi katonáskodásra megkívántató bizonyítványt elnyerheti; ily esetben aztán nem lehet csodálni, ha többé nincs kedve mesterségre lépni. Pedig a kézműves osztályba nagyon is elkelne az ilyen műveltebb elem. Ne vesse ellen senki azt se, hogy ez által szenvedni fog majd a tartaléktiszti állás tekintélye; hiszen nem következik, hogy minden egy éves katona tiszt is legyen. Altiszteknek pedig igen is beválnak a 6 osztályt végzetek és ezenkívül marad még elegendő 8 osztályt végzett és érettségi vizsgát tett ifjú, a kikből a tiszt állások betölthetnek.

En tehát azon nézetben vagyok, hogy a mi felsőbb iskoláink növendékei azzal vannak bizonyos mértékben túlterhelve, hogy az idegen nyelveket, különösen a latint, korán kell tanulniok. Ezen pedig — véleményem szerint — úgy lehetne segíteni, ha a latint nem 9 éves korukban, hanem a 10-ik évvel tanulnák, ha otthon nem sok mellékes tanulmányokat üznének, ha az u. n. egy évesek a 7-ik osztály tanulása alól felmentetnének, ha a 6-ik osztályhoz köttetnek az egy évi szolgálatra való kvalifikáció.

Hartwichnek ez a jelszava: ki a szabadba! A délelőtti idő legyen a szellemé, a délutáni legyen a testé és a kedélyé! Én is ezeket mondom, mert a délutáni tanulás, különösen nyáron

tanítványnak és tanítónak egyaránt baj. Ezen okból van már legalább a nagyobb városokban a délutáni iskoláztatás eltörölve, a kisebb helyeken azonban még ma is áll. Szerintem legjobb volna az, ha még télen át sem volna délutáni tanítás. Ezzel — úgy vélem — nem veszítenénk semmit sem.

Számítsunk a délelőttökre 5 órát, nyáron 7-től 12 óráig, télen 8-tól 1-ig, így kijön 30 tanóra hetenként. Ennyi tökéletesen elég akkor, ha az iskolaéveket 1 évvel szaporítjuk, tehát ha 4 elemi iskolát szervezünk.

Mit cselekedjünk azonban a szabad délutáni idővel? Hát két dolgot. Először is végezzék tanító és tanuló szellemi munkáikat. Készüljenek el az iskolai feladatok — ezt elmulasztani soha sem szabad — ezután testileg üdülni kell. Ilyen testi üdülbátást biztosítani kell tömeges kirándulásokkal a környékre, azonkívül játékokkal, fürdással és tornázással. Az első és utolsót természetesen tanítói felügyelet mellett.

Szabad terek (játékoknak) és fürdőintézetek alakítandók. Az előbbeni bizonyos nehézséggel jár a nagy városokban, az utóbbi a kisvárosokban, de keresztülvihető ez is, az is, itt is, ott is. Mi itt Stargardban bírjuk, mit kívánunk. Van ugyanis torna-helyünk, játéktérünk és fürdőintézetünk medenczével.

Korunk közegészségügye s a testgyakorlat.

Jahn ekkép jellemzte a torna-iskolákat: «Minden torna-iskola gyakorló tere a testi erőnek, iskolája a férfias bajnoki képességnek, versenytere a lovagiasságnak, segítője a nevelésnek, egészség-ápolás és nyilvános jótekonyság». A testgyakorlatnak e definíciója bizonyára a legjellemzőbb mindazon definíciók közt, melyek közszájan forognak. Tagadhatlan, hogy különböző korokban az uralkodó eszméknek megfelelőleg e definíció egyik vagy másik oldala lesz előtérbe tolva. A hatvanas években például Németországban oda irányult a testgyakorlat, hogy minél edzettebb, hadképesebb ifjúságot neveljen a veszélyben levő nemzetnek. És akkor ez helyén is volt. Most azonban egész más szempontok uralkodnak: a közegészségügy s a közjótekonyság szempontjai. Nem mondjuk, hogy csak ezek birnak létjoggal; hisz ez a leg-

Maga a város modern épületeivel, hűteljeivel, csinos sétányával igen kellemes benyomást tenne az emberre, ha lakói típusa s czéglíratái Palaestinába nem helyeznék képzeletünket.

Még a délutáni vonattal tovább utaztunk Kocsárdra, honnan este gyors menetben háromnegyed óra alatt beérkeztünk Maros-Ujvárra, melynek vendéglőjében igen kényelmes ellátásban részesültünk.

Réggel, miután neveinket a sóbánya vendéglőjébe bejegyeztük, ruháink fölé csinos szürke blouset öltve, fejünkön zöld tiarával felleptünk a sülyesztő gépre s 35 öl mélyre ereszkedtünk a föld alá. Rövid folyosón áthaladva, tágas fa-gallériára értünk, mely egy 15 öl magas, 135 öl hosszú s 50 öl széles nagy sóakna boltozata alatt fut végig az oldalfalakon. Tündéri látvány tárult szemeink elé. Öt villanyos lámpa fényében úszó, kolosszális sófalak által határolt sóterem. Talaja só, falai sók, boltozata só. Sól és mindenütt csak só. Egy maréknyi földet nem fedezhetsz föl a szabályos, egyenes lapokat képező, egész hosszukon végig futó sávokkal tarkított falakon.

Kényelmes falépcsőkön, melyeknek korlátjain por gyanánt finom sószemek rakodtak le, leérünk a talajra. Apró bányászgyerekek futnak elénk, sőből készült várat, oltárokat, kereszteteket, gyűrűket kínálva megvételre, míg a teremben eloszolva félmeztelen alakok dolgoznak csákányaikkal négyes-ötös csoportokban egy egy sóhasáb elválasztásán.

Összesen 340 munkás keresi a bányának ez új, 1866. óta művelt ágában kenyerét, kik fizetésüket nem napszám, hanem munkájuk aránya szerint kapják.

Ismét felhúzatva magunkat az emelőgépen, átmentünk a régi bányához, hol megtekintettük a sülyesztő gyönyörű gépezetét, melynek vastábláskáiról jól esett leolvasni, hogy magyar gépgyárban készült.

Még hatalmasabb termeket volt alkalmunk látni a régi bányában, hol szintén 200 munkással dolgoznak. A sülyesztőn 35 öl haladva, miután a galériáról a terem megtekintettük, 25 öl magas lépcsőn folytatjuk utunkat a boltozattól talajáig, honnan a leg-

mélyebb terembe még 25 ölet — tehát összesen 85 ölet — ereszkedünk létrákon. E terem művelését azonban ideiglenesen félbehagyták, miért is szalmatűzzel világította ki szíves vezetőnk, Gelei bányatiszt úr.

Néhány fényképet viven magunkkal emlékül, a délutáni vonattal tovább indultunk Kolozsvár felé, hol a fiúk még két napot töltöttek; engem sürgős dolgaik kényszerítettek tőlük megválni.

Kolozsvárt már egyedül lestem a vonat indulását az étteremből, hol az útasok majd elnyeltek szemeikkel.

Alig vártam, hogy felszállhassak; szerencsére csak egy úr volt az egész coupéban. Kibontottam tornisteremet s elővettem «civil» ruhámat.

A mosdó kabinetban átöltözködve, egész ártatlanul térek vissza, karomon turista-ruhámmal a coupéba. Ennek képe azonban azóta lényegesen megváltozott; kalapos skatulyák, bőrdöngők és paqetek által képezett háttérből egy elegáns fiatal nőt látok üléséből fel-emelkedni; ki inexpressiblem megláttára fejét hirtelen elkapva, conventionális görcsökre esik.

Az ajtó megnyílik, megjelenik huszárjával a férj, jelentve, hogy sikerült neki üres coupé kapni.

Civil-öltözetem mellett is megmaradt azonban tricot-ingem s fehér turista-sapkám.

Nem néztem én Pesten se ismerőst, se új pályaudvart, úgy rohantam a kijárat felé, ne hogy még valaki megfogadjon *hordárnak* s kezembe nyomja *bőrös-ládáját*.

A hány ismerőssémmel találkozom Pesten, mindegyiknek az az első kérdése, hogy

— Hát voltak-e szép látak az úton? S mindeniknek azt felelhetem, hogy több és szebb, mint reméltük, csak ne mulassz értük e szép tourt utánunk csinálni.

egyoldalubb felfogás volna. Mi csak azt állítjuk, hogy e szempontok foglalkoztatják ma *kiválóan* a kedélyeket, minthogy a társadalom, az emberiség érdekei ezek fölé terelik figyelmünket.

A tornászat általánosabb elterjedtségével az emberi nemet vonzó kilátások kecsegtetik. Kinek szíve ne dobogna hangosabban, ha egy egészségtől duzzadó, hajlékony és mégis bátor, erélyes és ügyes jövődő nemzedéket, mely át van hatva szép érzékkel és hazaszeretettel, képzel el magának. Szép álom ez, de a mig be fog teljesedni sok víz folyik le a Dunán. Több nemzedéknek kell még születnie és sirba szállnia, míg fokozatos fejlődés útján ez eredmény el lesz érhető. De azért mi nem csüggedünk. A bátor hegymászó új erőt merit abból is, ha útjának egy kanyarulatán a még oly magasan fekvő hegytetőt megpillantja. Bennünket is buzdítsanak a kilátások új munkásságra. Nagy dicső feladat áll előttünk.

E feladat még fontosabb és sürgősebb, ha csakugyan áll, hogy az emberiség erejét gyengítő befolyások a civilizáció terjedésével mind többek lesznek. Csakugyan áll-e az, hogy nemünk egyre gyengébb és egészségtelenebb lesz? Ha e kérdést úgy akarnók eldönteni, hogy korunk nagyobb műveit összehasonlitanók az ó-kor nagy műveivel, melyek óriási emberi erőt vettek igénybe, akkor korunk bizonyára nem áll hátrább. Összműködés tekintetében nem csak hogy elérjük, de bizonyára felül is múljuk a régieket.

Általában szokásos az ősokeket óriás és törhetlen embereknek gondolni. A középkor buzogányos hősei csakugyan nagyalkatú és erős izmú férfiak voltak. És mégis bizonyítja a történelem, hogy ama korok emberei a változó éghajlat, betegségek, nyomor véletlenségeinek könnyebben estek áldozatul, mint a mai «elkorcsosult» emberek. Ama rettentő barbarok, teutonok, czimberek, kik könnyedén mentek át az Alpokon, Olaszország meleg földére érve, mint a hó úgy olvadtak el. Ragályos betegségek ezeket öltek meg közülök s a többiek is majdnem ellenállás nélkül a rómaiak áldozatul estek. Hát azok a százczerek, kiket rajongás vitt a Megváltó sírjához! Mily sokan indultak el és mily kevesen érkeztek a szent földre. Betegség, éhség és szomj százczrivel ragadta el őket. S ennek a rendkívüli halandóságnak nem csak az út szenvedése és nyomora volt okozója. A hiba a szervezetben is rejtett. Ama korok emberei ugyan óriás izomzatúak és nagy természetűek voltak; de egészség és erő inkább az edzett iskolázott, testben lakik.

Az atheni Xenophon tizezer főnyi seregével ellenséges népeken keresztül ment végig Kis-Ázsián, küzdve nélkülözésekkel, nyomorral és szenvedésekkel és mégis mily kevesen pusztultak el közülük. Oka ennek, hogy testileg és szellemileg iskolázott, gimnasztikailag kiképzett férfiak voltak. Nem egy hasonló marsot mutathat fel korunk is.

De itt azt az ellenvetést halljuk, hogy az ily különböző korszakbeli marsok egybehasonlítása lehetetlen, minthogy az egyik korszak más eszközökkel, közlekedési és forgalmi szerekekkel rendelkezik, mint a másik s így a fáradság meg nem állapítható. Egy korszak háborút sem lehet a másikéval összehasonlítani, mivelhogy a fegyvernemek különbsége, a harczenek módozatai az összehasonlítást meg nem engedik. Egyéneket kell egyénekkel összehasonlítani s nem összműködéseket összműködésekkel.

S csakugyan hiteles szemlélőknek, mint Tacitus, adatai, régi fegyverek, paizsok, dárdák kétségen kívül helyezik, hogy az ősoke ereje nagyobb volt a minéknél. Mi ennek az oka? Első sorban mindenesetre a hajdan jobban működő *természetes kiválasztás*. A spártaiak a beteges gyermekeket tudvalevőleg kitétték s így csak

az erősebbek maradtak fenn. A középkorban is több gyermek pusztult el, mint ma. A humanizmus, az orvosi tudomány nem volt még kifejlődve s így a gyöngye természetűek elpusztultak. A halál kénye-kedve szerint öldökölt a kisdedek közt s csak a nagyon erősök maradtak fenn. Ez az oka, hogy a régi emberek erősek voltak.

S valóban mai nap is tapasztaljuk, hogy a hol nagyobb a gyermekhalandóság, ott kevesebb a gyenge ember. A gyermekmenedékhelyek, bölcsőházak, gyermek-kórházak szeretet-házak, lelenczházak tömérdek gyermeket mentenek meg a pusztulástól, kik régebben mind tönkre mentek volna.

Hasonlóan gyöngíti az emberi nemet az iskolai nevelés. Mi bizonyára nem vagyunk az iskolai nevelés ellenei. Büszkéek vagyunk iskoláinkra s alig tudjuk magunkat a multba visszaképzelni, mikor hatalmas királyok sem tudták nevüket aláírni. De azért nem hűnyünk szemet az iskola félszégei előtt sem. Nagyön gyöngíti az emberi nemet a töméntelen sok ülő-óra otthon és az iskolában, a rossz levegő s a kevés mozgás. A vérszegénységben s az idegbajokban szenvedők száma módfelett nagy. Hátározott adataink nincsenek ez iránt, de bizton állíthatjuk, hogy a városi tanulóleányok többsége vérszegénységhez mutat hajlamot.

A mai nemzedék gyöngeségének és idegességének lényeges oka végül maga a kor. A nagyszerű, hallatlan találmányok, a gépek őrült zakatolása, a sürgés, zsivaj, egy szóval az egész modern

technika nervózuossá tette az emberi nemet. A nagyipar, nagykereskedelem minden téren kiszorítja a kisipart s a kiskereskedést. Az önfentartás napról-napra nehezebb s a létért való küzdelem elkeseredettebb lesz. A forgalom őrült gyorsasága szinte felkavarta a régi nyugodt, boldog életet. Egy hó alatt ma többet él az ember, mint régebben egy század alatt. A nemzetek életében is a legnagyobb reformok, újjáalakítások bámulatos gyorsasággal mennek véghez. — A hírlapok, a színház, az irodalom mind csak idegfeszítő élvezeteket nyújt. Csoda-e hát, ha korunk idegbajban szenved! A mértéktelen italélvezet, a szesznek, opiumnak rendkívüli elterjedtsége még hozzá

járul e bajhoz s a gyökeres reformokat még égetőbb szükségletté teszi.

Korunkban nem hiányoznak kísérletek e bajok orvoslására.

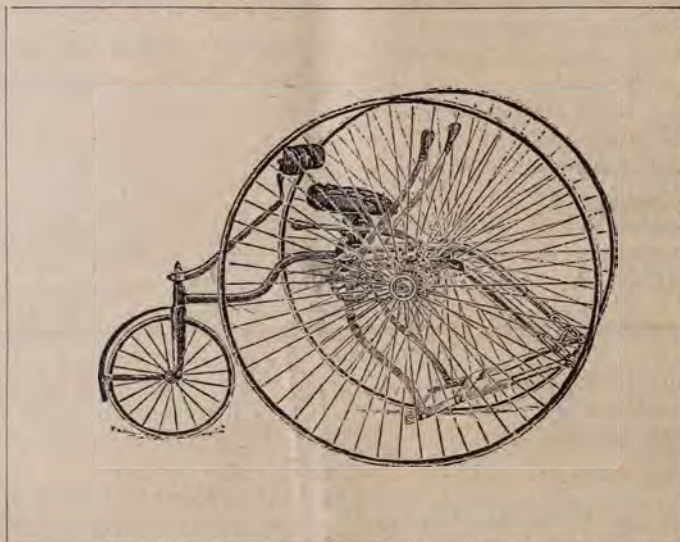
Nyaranta megindulnak a nagy népvándorlások. Ki a szabadba, a természet ölébe tér a nagy város ideges úri embere, hogy gondtalanul éldegélve, elfeledje a létért való küzdelmeket. A nyarankinti nagy népvándorlások mindegyre emelkedőben vannak; mindegyre többen keresnek a forró napokban üdülést a viruló természetben.

De ez évenként ismétlődő nagy kirándulásokon a szegényebb nép-osztály nem vehet részt. Ennek helyettesítésére való a *testgyakorlat*, mely a mellet tágitja, a fáradt agyvelőt kipihenteti, a vérbe több élelyt vezet s az idegrendszernek új erélyt kölcsönöz. Ez a nagy hivatás jutott a testgyakorlatnak, hogy az elgyengülő emberi nemet megőrizze a végpusztulástól s a nagy városok korcs-gyermekeit vissza vezesse a természet ölébe.

A «Velocimane».

(Képpel.)

Ezen gép a kezek által hozatik mozgásba, — a lábak csupán mint kisegítők működnek közre a hajtásban. Különösen azon egyéneknek van szánva, kiknek láb vagy altestük hasznavehe-

A «VELOCIMANE».

tetlensége folytán részben vagy egészen karjaikra vannak utálva, hogy helyváltoztatást eszközölhessenek. Ez — bizonyosan — ez ideig készítették közül — a legjobb formájú velocipéd, mely karok által hozatik mozgásba. 9—12 kilométert könnyen tehetünk vele óránként. Dombra még épen oly könnyen hajtható fel, mint a közönséges lábbal hajtott 3 kerék.

A «Velocimane» két előreahajtott emeltyű által hozatik mozgásba, ezek egyszerre egy irány felé — evezők módjára — működnek. Az erő az oda és vissza tolásnál egyaránt működik, a gép járása tehát egyenletes sebességű. A kormányzás a hátsó kis kerék által eszközöltetik. A gépnek ugyanis egy mozgékony támlánya van, nyereg mögött látható, — a hajtó e támlányra támaszkodásával kormányozza járművét. A kormányzás ezen neme biztos s az ember könnyen hozzá szokik. Minden más megkísérlett kormányzási mód — a kísérletek a «Velocimane»-et használó egyének kérelmére történtek — nem ad oly kielégítő eredményt, mint a milyent a fentebbi eljárás ad. A lábak e képen látható lecsavarható lábnyugtatón helyezhetők, el — az erre vonatkozó bármily másforma elhelyezés (a gyengélkedő állapotának megfelelő) könnyen eszközölhető. A gép hatalmas fékkel bír. Clément & Comp. párisi gyárosok sokat adnak el e gépekből. A vevők rendszeren megelégedésüket s elismerésüket fejezik ki.

IGALI SVETOZÁR.

A római katonák testedzése.

(Képpel.)

Minden, mit a rómaiak a görögöktől átvettek bizonyos nyers, reális szint öltött magára; a görög népművészetek a rómaiaknál mesterséggé fajultak, a széptest kultusza katonaképzéssé vált. Nem az arányosan fejlett plastikus test, hanem a harcban hasznavehető izmok fejlesztése lett a rómaiak testgyakorlataiban a cél. A gimnázium sima porondját a sánczokkal felhánt tábortábor váltotta fel, a discus és gerelydobást a kardvívás.

Képünk igen élénk fantáziával tünteti elénk a római táborhely mozgalmasságát. — A kardvívást gyakorolja egy gyalogos katona, az előtte levő faragott oszlopra irányozva vágásait s térve ki gyors ugrással a képzelte visszavágás elől. Ez volt a római katona első iskolája a kardvívásban. A lóháton ülő magasabb rangú katona látszik adni az utasításokat. A háttérben sáncz védnek és ostromolnak. A dombos téren futásban edzik magukat a katonák.

A rómaiak e harcziak testedzésében természetesen csak a harczi ügyesség fejlesztése levén a cél, a nemesebb érzéseket a testi nevelés nemhogy élesztette volna, de sőt kiölte és így nem csodálatos, hogy csakhamar a testgyakorlatok a gladiátorok halálos küzdelmében találtak csak szemlélőre.

Igen világos útmutatás a római testi nevelés ferdesége, hogy mint őrizkedjünk magunk is a testgyakorlatokat más célra, mint a testi épség elérésére felhasználni. — A tornász, az athléta, a csónakász és minden testét edző ember ne akarjon élvezetes testi munkája után egyéb hasznat vagy célt elérni, mint testi épséget, mert ellenkezőleg épen ezt fogja veszélyeztetni.

A papír a csónakázók használatában.

A napról napra fejlődő technika hallatlan sikereket tud felmutatni. Nincs oly tere az emberi életnek, hol gyökeres átalakításokat nem vitt volna véghez. A mezői gazdaságot, az ipar, a

kereskedelem mai alakját neki köszöni. Az egész emberi társadalom modern színezete is az ő munkálkodásainak eredménye.

A technika egyik legfigyelemreméltóbb vívmánya a *papír-anyagnak* a legkülönbözőbb célokra való feldolgozása. Alig van tere az emberi foglalkozásnak hol a papírt anyagot manap már nélkülözni lehetne. A házi gazdaság, földművelés, tengerészet, vasúti közlekedés mind használja már, nemcsak mint eddig írásra, de hajók, vasúti kerekek, földművelési szerek, kosarak, párnák, fehérneműk és még számos nélkülözhetlen eszköz előállítására.

Mikor legelőször a lapok a hírt hozták, hogy Amerikában papírból építettek vasúti síneket, nem volt az egész országban oly ember, ki a hírt «kacsá»-nak nem mondta volna. Ugyan hogy is lehetne papírból, gyenge papírból vasúti síneket csinálni! Hisz a papír legjellemzőbb tulajdona a szakadékoság, hogy volna hát sínekre alkalmas! De a kacsák időközökben ismétlődtek. A hírlapok már arról is írtak, hogy vasúti kerekeket készítenek papírból s hogy kissé kiczifrázzák a dolgot, még azt is mondták, hogy a papír-kerekek sokkal erősebbek a vaskerekeknél.

Ha addig kétkedtek az emberek, e rettenetes túlzás hallatára még jobban elfogta lelküket a kétely. Hát már nem csak vasúti kerekeket állítanak elő papírból, de ezek még erősebbek a vaskerekeknél!

A közönség kételye azonban legnagyobb fokát akkor érte el,

mikor azt a hírt hozták a hírlapok, hogy ágyúkat, sőt gőzhajókat gyártanak újabban papírból. Ez már kacsább a kacsánál! Hisz egy lövés elég, hogy az egész papír-ágyút széjjel röpítse. S a papír hajó úgy szétmállik a vízben, hogy a nyoma se marad meg.

Pedig hát e hírek közül egyik sem volt holmi újság-írói agyrem, mind igaznak bizonyult. A papír-anyagból nem csak hogy lehet érzékeny szereket előállítani, de azok még több más előnyükkel fogva, felül is mulják az ércz-anyagokat.

Igy a németországi «Militär-Wochenblatt» nemrég egy rendkívüli érdekes közleményt hozott, a papírnak *katonai* célokra való alkalmazásáról, melyből kitűnik, hogy papírból a legkülönbözőbb fegyvereket, védő- és támadó-eszközöket lehet gyártani.

Kelet-Ázsiában, Chinában, Japánban, Anamban már évszázadok óta a legkülönbözőbb szerekre használják a papír-anyagot. Zsebkendőket, takarókat, edényeket, szobrokat és cipőket papírból csinálnak ott. Ez országok tekinthetők a papír őshazájának. Az egész világon ott használják legtöbb papírt el. Nem csak hogy írásra, nyomtatásra, bepakolásra, díszítésekre, falak építésére fordítják, de a jámbor chinai az isteneknek is tarka-ezüstös papírt áldoz. Papír-anyag van Kelet-Ázsiában elég: a bambus, (bambusa arundinacea) a papír-fa (morus papyrifera sativa) és még több növény elég papírt szolgáltat.

Kelet-Ázsiából ered a papír általános elterjedtsége, házi- és egyéb szerekre való alkalmazása. Tökélyét ez ipar azonban Amerikában érte el. Művészi tárgyakat, játékokat, kereteket s még számtalan luxus-tárgyat Amerikában kezdtek először papírból készíteni. Innen terjedt el Németországba, Angliába, Ausztriába és hazánkba is.

Mint a papír-anyagok különböző jóságúak, úgy az azokból készült szerek is különböző jóságúak lesznek. Nagyban függ a papír eszköz jósága az anyag feldolgozásától is. Papírból lehet puha, ruganyos, kemény és hajlékony tárgyakat készíteni. S csakugyan papírral bőr, fa, bádóg, szarú és ércz-tárgyakat lehet pótolni. Bennünket különösen a papírnak e tulajdonai érdekelnek: a *tartósság, könnyűség és olcsóság*, minthogy csónakázók célokra e három tulajdon kiválóan igényelhető.

A RÓMAI KATONÁK TESTEDZÉSE.

A papír-tárgyak többnyire magából az anyagból, de sokszor papír-lapokból is készülnek. Ha kemény, erős eszközökkel kell készíteni a papír-anyagot nagy nyomás alá kell helyezni. Vasúti kerekek például kerékre vágott és egymás fölé rakott papír-lemezekből állanak, melyeket 4—5000 mázsányi présbe tesznek. Így méternyi magas papír-rakások egy-két hüvelyknyire lesznek összenyomva.

Ennyit magáról a papír-iparról. Nem lehet a mi feladatunk a papírgyártást részletesen leírni: olvasó közönségünket csak a papírnak csónakázó czélokra való alkalmazása fogja érdekelni. A csónakázásban, ha minden használandó tárgyat papírból készíthetünk, úgy igen megkönnyítjük a csónak terhet s ezzel a csónakázást. Így hát nem csak a papír-csónak, de még öltözetünk papírból való készítése is érdekelhet.

Papír-talpak Chinában és Japánban általánosan el vannak terjedve s már Amerikába is elhatoltak. Kevés nagy gyár van ugyan még, mely papír-talpakot készít. A papír-talp tartósságáról csak annyit jegyezzünk meg, hogy erősebb is lehet, mint a bőrtalp és csónakázóknak rendkívül alkalmas.

Sajhák, csónakok, hajók papírból készülve már régóta használatban vannak, bár nincsenek még nagyon elterjedve. Amerikában nem rég 60 láb hosszú $1\frac{1}{2}$ cm. fal-szélességű gőzhajót építettek papírból. Ha az ily gyártmányokat más országokban divó vas-és bádóg-hajókkal összehasonlítjuk, nem lehet, hogy a papír-hajóknak ne adjunk előnyt.

Japánban *papír-párnák* minden családban vannak alkalmazásban. E párnák nyáron kitűnőek, könnyűek és tisztán tarthatók. Ez utolsó tulajdonuk kivált figyelemre méltó. Már pedig, ha Japánban évszázadok óta, papír-párnák vannak alkalmazásban, minálunk miért ne honosíthatnák meg.

Hasonlóképp még igen sok eszközt sorolhatnánk elő, mit papír-anyagból lehet gyártani s a mi a csónakázás előnyére szolgál.

Reméljük, hogy a papír napról-napra minél nagyobb tért fog hódítani és legkülönbözőbb eszközökre való feldolgozása nálunk Magyarországon is meg fog honosodni.

Csónak-út az atlanti Óceánon keresztül.

Mindig akadtak és akadni fognak oly merész kalandorok, kik szembeszállva a természet veszélyeivel, szinte lehetetlennek látszó emberi erőt felülmúló munkát végeznek. A Jazonok faja, míg a világ áll, soha nem fog kiveszni.

Ami az ó-kor kalandorait illeti, azok bizonyára kiválóak voltak. Herkules, Perseus, Theseus mindig a kalandorok ősi mintaképei lesznek. De mai korunk úgy látszik, még ezeket is felül akarja múlni, ha nem is erőben, de legalább vakmerőségben.

Alig múlik nap, hogy valami új, veszélyes utazásról, északi expedicióról, Montblank-megmászásáról, csónakon való tengeri-utazásról ne hallanánk.

Kivált ez utóbbi sportról hallani most sokat. Nem rég híre járt, hogy egy angol úri ember egy maga akar csónakon Angliából Amerikába utazni. A közönség megdöbbenve hallotta a vakmerőséget, de a terv úgy látszik, abban maradt. Azután meg arról értesültünk, hogy egy más anglius már tényleg útra is kelt Amerikába. De ebből a tervből sem lett semmi. És a napokban meg arról értesítettek bennünket, hogy egy angol csónak-gyárban most készül a tökéletes és minden igényt kielégítő minta-csónak, melyen egy angol csónakász Amerikába szándékozik utazni.

Ezek s az ezekhez hasonló hírek az utóbbi időkben már annyira megszokottakká váltak, hogy a közönség már el se olvasta többé.

— Hírlapi kacsák, mondogatta a jámbor ujság-olvasó, ki regelenként kávéja mellett böngészte a lapokat, agyrémek, hóbortok.

S csakugyan az Amerikába való utazás csónakon a legmerészebb vállalkozások közé tartozik. Ki erre határozza el magát, le kellett számolnia életével. Valószínű, sőt biztos, hogy nem éri el célját. Mennyi szenvedéseket, nélkülözéseket kell útjában kiállani. A viharok, zátonyok, tengeri állatok, éhség, szomj és még számos kiszámíthatatlan veszély fenyegeti életét. Tízezer ily utazó közül legvalószínűbb, hogy egy sem éri el Amerika partjait.

Legyen a csónak bármily tökéletes, a legkisebb vihar semmivé teszi. Legyen az utazó bárhogy ellátva élelmi szerekkel, egy kis áradat elmosza azokat. Éhhalál, vízbefúlás folyton fenyegeti a vakmerőt, ki kihívni merte az elemeket.

De hogy is lehetne a számtalan veszélyeket leírni, vagy festeni, mely az ily vállalkozókat fenyegeti. Egy kis szél elterelheti útjából és idegen vidékekre, vad emberek által lakott szigetre sodorhatja. Ha csendesebb az időjárás, még szépen folyhatik az utazás; de ha — a mi a több havi tengeren való tartózkodás alatt szinte bizonyos — vihar támad, az úgy szétzúzza, morzsolja

a tehetetlen járművet, útastól, mindenestül, hogy nyoma sem marad meg.

Ilyenek a veszélyek, melyekkel az atlanti Óceánon átkelőknak szembe kell szállniuk. És mégis akadt egy merész testvéri pár, kik nem rettentek vissza az út borzalmaitól és szembe szálltak az örök tengerrel.

Az Andrews testvérek voltak a merészek, kik először mentek át csónakon az Óceánon.

«Nautilus» nevű, körülbelül 20 láb hosszú csónakon indultak el Bostonból, hogy Havreba utazzanak. S csodálatos, hogy a két testvér közül egyik se volt hívatása szerint teng-rész. Az idősebbik Vilmos, egy bostoni fortepiano-gyárban mint könyvvivő volt alkalmazva; 35 éves, erélyes kifejezésű, élénk, intelligens tekintetű férfiú. A fiatalabbik foglalkozása szerint képfaragó, s mindössze 23 éves. Arcza oly gyengéd és fellépte oly igénytelen, hogy az ember nem is gondolná, mily merészségre képes.

A «Nautilus» csónak e mellett szerfölött kicsiny és törekeny jármű. Építése legkevésbé sem felel meg az igényeknek, melyeket ily hosszas és veszélyes utazásra készült csónakokhoz kötünk.

Főbb dimensiói ezek:

Hossza	19 láb (5.70 m.)
Legnagyobb szélessége	6 « 7 hüvelyk.
Mélyedése	2 « 3 «
A vitorla raája	6.50 m.
A vitorla-areal	12.50 gu.

A fedélzeten két nyílás van. Az egyik a csónakász cockpitjába vezet, a másik vízmentesen el van zárva és az útasok alvó helyiségébe nyílik. E vízmentes elzárás okvetlenül szükséges volt, minthogy a csónak szegélye mindig tele volt öntve vízzel. Ha egyike a testvéreknek a fűdélén akart lenni, erősen oda kellett magát kötnie.

A «Nautilus» kék-fehér-vörösre volt mázolva, mint a francia nemzet színeire. E figyelem a francia nemzet iránt, majdnem végvesztést okozta a két merész testvérnek. Egész csapat delphin ugyanis az élénk színektől vonzatva, körül úszta a csónakot. Valódi csoda, hogy a tengeri szörnyek fel nem fordították a gyenge járművet, melynek egyetlen-egy erős lökés elég lett volna.

Terhet mindössze csak annyit vitt a «Nautilus», a mennyi okvetlenül szükséges volt. Az élelmiszereken kívül volt a csónakban 270 liter víz. Az urak az egész idő alatt étel-kivonatokból éltek s csak hébe-hóba főzhetek kávé spirituszon.

Utazásuk közben az Andrews testvérek mindössze 37 különböző hajóval találkoztak és beszéltek. A hosszasági és szélességi-fokokat a hajók jegyezték fel, melyekkel találkoztak. A «Nautilus» ugyanis mindössze egy kompaszt vitt magával.

48 napi utazás után a csónak végre Havre-ba érkezett, honnan gőzhajón ment Párisba.

Daczára, hogy az utazás szerencsétlenség nélkül ment véghez, ezt csakis kiváló kedvező viszonyoknak lehet köszönni. Egy kis vihar elég lett volna, hogy az egész csónakot megsemmisítse. De bárhogy is legyen, nem vitathatjuk el az Andrews testvérektől az elsőség pálmáját. A francia «Le Yacht» című sport-lap bárhogy kicsinyítse is ez urak érdemeit és bárhogy tulajdonítsa a sikert a kedvező viszonyoknak, tény, hogy hősi bátorság és elszánnás kellett a terv véghez viteléhez.

A táncz.

A táncznak ép úgy, mint az éneknek eredete az emberi természetben rejlik. Legjellemzőbben tán így definiálhatnók. A táncz az emberi örömmek rhythmikus mozdulatokban való kifejezése.

A táncz ép úgy, mint a költészet nem találmány, de emberi szükséglet. Már a gyermek is szeret tánczolni, még mielőtt tanult volna. Ha az anya ölben ringatja gyermekét, hozzá vidám dalocskát énekel, a kisdéd szemei örömtől sugároznak s maga is ugrándoz. Minden népek minden időben birtak tánczokkal, melyek a különböző népeknél különbözőképp alakultak s mégis mindenütt egyen alapulnak: az emberi kedven.

A régi népeknél a táncz a vallás kiegészítő eszköze volt. Az ó-kori népek minden vallásos ünnepélyei tánczczal voltak egybekötve s nem képzelhető régi szertartás táncz nélkül.

«Jer szépem tánczra, jer velem,
Hisz ünnephez való a táncz».

mondja Goethe, s egy ó-kori énekes így kezdi valamelyik énekét:

«Aranyos lantja Apollónak!
Hangjaira figyel a táncz,
Az örömek fejedelme».

Plurarch szerint a táncz néma költészet, La Borde szerint csöndes zene, Scaliger szerint hallgató beszéd és Athenaios szerint életvidor festészet.

Mint a költészet s az igazság iránti hajlam, úgy gyökeredzik az emberi nemből a táncz iránti kedv. Az ember benső szükséglete a táncz, nem pedig megszokás. A mely ember nem tánczol soha, abból hiányzik egy érzék, az már nem tökéletes ember.

A táncz magával ragadja az egész ember valóját s lényegesen hozzá járul mind mellének, mind testének harmonikus tökélyesbüléséhez. Mint a testgyakorlat, úgy a táncz is nélkülözhetlen képző eszköz, még pedagógiai szempontból is tekintve.

Az ifjúság egyik legfőbb disze a táncz. A táncz s az ifjúság iker testvérek s egyiket a másik nélkül nem is képzelhetjük. Legszebb az ifjúság tánczban s a táncz legszebb, ha ifjúság űzi.

Mily gyönyörű tánczoló párokat szemlélni. A nőnem szelid gyöngédségében s a férfinem merész biztosságában mily kellemes gyönyörködni. A nőnem táncza elandalítja, a férfinem elragadja a szemlélőt. A két benyomás bájos összhangban egyesül.

A két nem együttes táncza csak a középkorban jött divatba. Régebben, mikor a táncznak még vallásos jellege volt, a nemek külön tánczoltak. *A középkor azonban a táncz alapjává a szerelmet tette*, mely még ma is minden táncz alapját képezi. Ez a különbség az antik s a romantikus tánczok között.

Minden táncznak az ő sajátos kifejezésű módja van. Itt van mindenekelőtt az ünnepélyesen komoly *polonás* lépés, melyen az atyák és anyák is szoktak részt venni. Mily eltérő már ettől a könnyűkedvű *konter*, melyben a tánczoló magát jobbra-balra komplementálja és ismeretségeket köt. Egészen más jellegű ennél a tüzesvérű *csárdás*, melyben szenvedély pezseg, a vidám *polka*, mely a boldog együttlét benyomását teszi ránk s a tarka *kotillon*, mely szerelmi vallomásokra készíti az ifjú szívet. Ez utolsó tánczról Freytag Gusztáv német költő e halhatatlan jellemzést írta: «Minden kutatás és államtudomány nem találhat fel oly újat, mely az emberiség annyi igényeit elégítse ki, mint a — kotillon». S csakugyan a kotillon a társas élet pótolhatatlan semmi más által nem helyettesíthető szükségletévé lett.

Táncz-sporttá a természetes táncz bizonyos sajátosságok, versenyei közbelépte által emelkedik. Tánczok, melyek az esthetikai érzést sértik, bármily művésziek legyenek, az elvetendő közbe tartoznak. Hasonlóképp elvetendő azok, melyek csak az érzékek felingerlésére szolgálnak. Az örökké egyforma forgás, hajlongás sohasem gyorsabb, sohasem lassúbb lépdegelés, minthogy unalmas és boszszantó, ki van zárva a táncz-sport köréből.

A táncz, mint a szerelem tolmácsa, mindenütt otthonos, városokban, falvakban, salonokban és csárdákban egyaránt. A tánczban sok minden van megengedve, ami másként tisztességtelennek tetszenék. Így például: a tánczoló férfi átöllelheti hölgycéjét stb. stb.

A *mimika* szükséges kísérője minden táncznak. Komor arcz kifejezés, egykedvűség, bosszankodás eltorzítja a táncz-mulatságot. Halotti és gyász tánczoknál bizonyára senki nem fog nevetni, de automata egykedvűséggel sem fog senki maga elé nézni.

A könnyed, futólagos, kedélyes táncz a megfelelő *öltözködést* kívánja. A nyomos paraszt táncz pedig sulyos, színgazdag vasárnapi öltözködés nélkül nem is képzelhető.

Hogy a tánczoknál a férfi- s a nőnemnek egyenlő számmal kell képviselnie lenni, magától értetődik. Ha csak lányok tánczolnak egymás közt, ebben van valami józanság, mi nem tetszik. Férfiak közt való társasági táncz egyáltalában nem is képzelhető.

Széles, tágas termek minden tánczmulatsághoz okvetlenül szükségesek. Ott, hol a párok, mint tányéron forognak szűk körben, igen hamar elmúlik a táncz-kedv s a *szédülés* szegődik a párokhoz kísérőül. Schiller ismert mondata: «Hely van a legkisebb kunyhóban» sehogysem vonatkozhat a tánczra is, ha csak valami új táncz-sport nem találódik fel, melynek az a feladatja, hogy az egyik tánczoló-pár a másikat helyéből kiszorítsa és földre vesse.

Idégszerű «kunszt»-okat, mint például golyó- és kés-dobálást a tánczszal egybekötni értelmelen és céltalan gyerekség. A figyelemnek kizárólag a tánczra kell irányulnia, holott az ilyen játékok másfelé terelik a figyelmet.

A táncz-zenének, vagy más néven a tánczhoz való zenei kíséretnek nagy a története. Kezdetben táncz-rhythmusban énekeltek, majd a dob járult hozzá az énekhez, később behozták a fuvalát, majd a harsonát.

A modern táncz-zene a kornak egyik egyik legfényesebb vívmánya, túlszárnyalja a régebbi korok monoton, unalmas és folyton ismétlődő táncz-melódiáit. Mily andalító a modern táncz-melódia s zéphirszerű, incselgő hangon mint járják át nem csak az ember testét, de lelkét is. A modern táncz-zenének lelke és röpte van s ki nem érti meg, ki nem tudja követni, annak hiányzik egy érzéke.

«Az ének szárnyain,
Elviszlek kedvesem».

mondja Heine s csakugyan ez a mottója a bájoló walzer-zenének, mely tánczainkba új életet lehel. A modern zene által mintegy át lett szellemülve a táncz, új lelket kapott.

Mert mi a táncznak célja? Nem egyéb, mint minden művészetnek, testgyakorlatnak: hogy emelje az ember lelkét, harmónikus egészévé képezze testét és szellemét és tülemelje a röghöz tapadtságon, mely minden emberi hibának, bűnnek szülője.

Az athléták verseny-eredményei.

A «M. A. C.» idei őszi versenye a nemzeti testedzés történetébe ismét fényes napot jegyzett b. A bajnoki gyaloglás és ugrás eredményei minden tekintetben megfelelnek a szép címeknek. Sőt a külföldi eredmények mellett is dicsőséget szereznek a magyar testedzésnek. Mind a gyaloglás, mind az ugrás eredménye felülmúlja az összes német és francia versenyek eredményeit s csak az angoloké vannak felettük, de mint látni fogjuk, azok sem sokkal. — Az egyes versenyek eredményeiről s a versenyek lefolyásáról a következőket közöljük.

I. A *bajnoki egy órai járást* a közönség nagy érdeklődéssel várta, mint Asbóth utolsó küzdelmét. Tóth Miska trainingjéről is jó hírek terjedtek el s Tóth Gerő gyaloglásáról is sok jót beszéltek. — Az indítás után Tóth M. vette át apró, de nagyon gyors léptekben a vezetést és az első negyed órában meg is tartotta az utána jövő Asbóth felett a körülbelül 100 méternyi előnyt. Tóth M. az első angol mértföldet 7 perc 2 másodperc szép idő alatt járta be. Tóth M. járása magas és erős természetéhez aránytalan apró lépésű s így erejét is túlerősen igénybe veszi. — Legnagyobb baj volt Tóth M. járásánál, hogy nem tudta erejét a versenyhez kellően beosztani, hogy a nagyon gyors járásból hamar meggyát a lassúba.

Asbóth lépései a legmegfelelőbbek nagyságának s e mellett versenyzésben meglátszik az öntudatosan végzett training; erejét és a megteendő utat és időt egyformán jól ismeri. — Járása most már, szemben a mult versenyen való szökdelésével, a legkifogástalanabb. Asbóth a félóra leteltével Tóth M.-et már egy egész körrel elhagyta és folyton szebb modorban gyalogolva az óra letelte előtt még háromszor éri utól. — A harmadiknak beérkezett Tóth Gerő egy Debreczenben rendezett gyaloglási versenyben mint első, már arany-érmet nyert. — Járása könnyed, de erejét kimélve, nem lehetett sem Asbóth, sem Tóth M. ellenfele. Apró, gyors léptei néha futásba mentek át. Tóth József lépései szemben a többiekével, óriási nagyok, teste nagyságához képest is erőltetettek, úgy, hogy igen lassan haladhatott vele. — A verseny eredményéhez kell hozzászólunk. Ugyanis, mint előbbi számunkban is jeleztük, a közölt eredmény nem felel meg a valóságnak, mert a mostani pálya egyszer körül, nem mint a propozíciók írják 320 m., hanem 308 m. Így az Asbóth eredménye 39 kör és 105 m. = 11,997 m. vagyis 3 m. hiány 12 klm. = 7 angol mértföld és 734 méter, tehát közel 7 és fél angol mértföld. Ez eredmény igen jó idő, de korántsem olyan, mint az angol legjobb eredmények, mert az angol amatőrök e távolságot 56–58 perc alatt járták be.

II. A *100 méteres sík-versenyt* Makk igen szép rohammal ellenfél nélkül s így megerőltetés nélkül 13 mp. alatt futotta be. Ez tekintve az eddigi küzdelmes versenyeken elért, ép ily eredményeket igen jó erőnek mutatja Makk urat. Kár, hogy a 100 yardos versenyre nem vezetett. A 13 mp. idő az angoloké mellett közép eredmény.

III. A *kezdők velocipéd-versenyén* Bartay (Sparbroock 56-os gép) kezd vezetni és szép egyenletes hajtásban könnyen elsőnek ér. Második Hromatkó. (Hilman H. 54-es gép) Harmadik Zölner. (Sparbroock 54-es gép) Bartay ideje egy másodpercczel jobb, mint a tavalyi verseny győztesé Philipovicsé; 3 p. 54 mp. Ez idő kezdőknek igen jónak vehető, szemben a legjobb 2 p. 44 mp. eredménnyel.

IV. Az *Esterházy díjt* Kinsky gróf 10 $\frac{1}{4}$ -nyi idővel nyerte meg. Ez eredmény az angol amatőröknél is igen szép idő, bár a legjobbtól 9 $\frac{1}{4}$ -től még messze van. Zalka csak egy mellszéleségnyi távolra maradt hátrább s ha korábban kezd szorítani, kétséges, nem e lessz holt verseny. Dáni az indulásnál félre lépve, inrandulást kapott s azért állt ki. — Kinsky rohama kezdettől végig egyforma erő, míg Zalka csak a közepén kezd szorítani.

V. Az *egy angol mértföldes távot* a győztes Sándor 5 p. 19 $\frac{3}{4}$ mp. alatt futotta be. Hanem a befutott távot pontosan mérve 69 méterrel kevesebb a kitűzött távot és így e különben szép eredmény csökkenteni fog. A verseny igen érdekes volt. Székely vezet a 2-ik és 3-ik közben, majd ismét Sándor jó előre s közel egymás mellett futnak, egész a cél előtti 200 méterig, itt Sándor szorítani kezd és gyors futásával elsőnek ér. Székelynek futása nehéz

kes, bár lépései erőteljesek s néha elevenek. Erejét a verseny elején kimélve, a verseny végén a gyorsabb lábú Sándorral nem mérkőzhetett. Rémy kényelmes futással futott be pár közt, nem tartva az utolsó napokban be a traininget, nem volt jó erőben.

VI. A bajnoki táv-ugrás idei eredményei a Kinsky 19 l. 4 h. és a Zalka 18 l. 5 h. ugrása nagyon szép eredmények. Kinskynek nincs biztos elugrása s ezért lett az első ugrás oly gyenge, az utolsónál meg egy széket tett a deszka elé. Zalka nagyon iskolázott jó ugró, eredményei is mutatják, hogy mily biztosak ugrásai. Négy ugrása (a próba-ugrás 17 l. 1 h.) mind nagyobb volt a 17 lábánál.

VII. A gátversenynek komikus lefolyása volt, mennyiben úgy látszik összebeszélés után Kinsky és Rémy lassan besétáltak a pályát, a gátakat átlépezetve, csak a végén futottak kissé gyorsan. Kinsky könnyen első lett.

VIII. A 4 angol mértföldes velocipéd-versenyben elejétől kezdve Vermes vezetett nyomban, követve Philipovichtól. A két, Magyarországon most legjobb híru versenyző velocipédista úgy látszik kimélte erejét az utolsó küzdelemre, mert meglehetősen lassú hajtásban haladtak. A valódi verseny a cél előtt 150 méterrel kezdődött, itt Vermes szorítani kezdett, de már 50 méternyire Philipovics előre jött és gyönyörű hajtással első lesz. Az idő 16 p. 18¹/₂ mp. igen gyenge eredmény szemben legjobb 11 p. 15 mp. és a közép jó 13 percczel. Az eredmény rosszását a versenyzőknek egymástól való tartása magyarázza meg.

IX. A vigasz-versenyben Vermes felett Zalka győzött a pálya közepén erős küzdelem után.

De Vermes már e verseny előtt tulságosan ki lehetett merülve, mert alig szállt be a verseny-velocipédre, egy kisebb gépen műgyakorlatokat mutatott le. Oldalt ülve a gépen egy lábbal hajtva, majd áttemelgeti lábait a kormányrud felett a másik oldalra. Ülésbe ugrik és ismét le. A futógépen térdre majd lábra áll, majd hanyat fekszik rá. Az elejtett kendőt felveszi és az ellökött gépre újra felugrik stb. stb.

A versenyekről elégedve haza távozván a közönség, a pályán maradt kevés néző előtt Kinsky gróf bemutatta ugrási ügyességét, ugródeszka nélkül 17 l. 8 h. és 17 l. 5" távot ugorva. A club elnöke Esterházy gróf is igen jó ugrónak bizonyult, deszka nélkül felöltözve 14 l. 5 h. és 14 l. 3 h. távot ugorva.

Mindent összevéve e mostani verseny eredménye büszkeséggel töltheti el a club minden tagját ép úgy, mint minden igaz magyar embert, mert az elért eredmények a testedzésben való előhaladásunkról tanuskodnak.

Különfélék.

Új csónak-egylet alakult a fővárosban „Neptun” cím alatt. Az új egyület a „Nemzeti hajós-egylet”-ből közelebb kilépett 18 tag alapította, kik már a télen be szándékoznak szerezni a verseny-csónakokat, hogy a tavaszi versenyeken részt vehessenek. Az egylet alapszabályai jóváhagyás végett már felterjesztettek a belügyminisztériumhoz. — Minden igyekezete az új egyletnek oda fog irányulni, hogy tagjait a versenyzésre képesítse és buzdítsa. A tagok valamennyien java férfikorban vannak s a fővárosi sport-körök igen sok jót remélnek az új egyletől. A csónakázás terén mindenesetre öröndetes tény az új egylet alakulása, habár visszavonás volt is szülője.

Velocipéd-eredmények Angliában. Hillier Londonban bicyclin 5 angol mértföldet (8 km. 045) 14 perc 18 m. alatt futott be. Webb, 3 keréken 2 angolt (3 km. 218) 6 p. 25 mp. alatt, ez a gentleman amatenrok recordja. De Civry ugyanezen távot az ő híres wolvehamtoni proffessionátusok recordján 6 p. 17 mp. alatt hajtotta meg. Smith és Brown „Két ülésen” (Tandem-en) 3 angolt (4 km. 827) 9 p. 23 mp. alatt, ez illető gép „Surrey” gyárosoktól való volt. S hogy a recordok sorozatát méltóan fejezzük be, megemlítjük, hogy 100 angol mfd. (160 km.) Smith által azon a kis gépen hajtattott be közelebeső legjobb idő alatt, mely „Kangarbról” név alatt ismeretes. (Lásd „Herk.” 25-ik számát.) Fentebbi távolság országúton 7 óra 11 p. 10 mp. alatt hajtattott be a 23 többi versenyző nagyon hátramaradt.

Az orosházi korcsolyázó-egylet választmánya a múlt héten elnöke Székács István úrnál gyűlést tartott, melyben a közeledő évad igényelte előkészületi intézkedések lettek megbeszélve. Előterjesztett az egylet vagyonáról szóló pénztárnoki jelentés, mely szerint az egyletnek múlt évi készpénzbevétele 628 frt 89 krt tett ki, melyből a kiadást 219 frt 67 krt levonva, fölöslegül 409 frt 22 kr. mutatkozik s ez 403 frt 30 krnyi összeggel takarékpénztárban van elhelyezve. A jelentés öröndetes tudomásul vétele után elhatározott, hogy az egyleti csarnok előtt levő tér cémentbe rakott téglafallal vétessek körül, mely a víz rongálásának ellent álljon. A munkálatok eszközöltetésével s a csarnok kitarozásával az igazgató úr megbízott. Kimondott továbbá, hogy jövőre a csarnok nem külföldi, hanem hazai és pedig az első magyar általános biztosító társaságnál biztosíttassék. Az egylet ingó javanya és felszereléseiről felveendő leltár elkészítésével szertárnok és igazgató urak megbízottak, mely tárgyak őrzéseért az egylet szolgálja 5 frt külön fizetéssel fog díjaztatni.

Griffin és Franks két „professional Walkist”, kik annak idején a versenyjárásban a legjobb óra-recordot érték el, e hó 13-án a Lilliebridge telken, Londonban 5 mértföldnyi távra machet rendeztek, melyen Franks 39 p. 2 mp. idővel győztes maradt.

Az ez évi bajnoki viadalok, melyeket az amerikai athléták szeptember 7-én New-York közelében a Williamsburg athletikai club pályáján egymás közt rendeztek, semmi új feltűnő eredményt sem mutattak fel. A súly-lökési versenyt Queckberner, a new-yorki athletikai club tagja egy 254 kilogrammnyi vasdarabot 801 méternyire lökött s így a legjobb amateur-recordot érte el.

Ökölvívók kivándorlása. Feltűnő jelenség, hogy Angliából mind több és több ökölvívó vándorol ki Amerikába. Oka e népvándorlásnak a törvényhatóságok napról napra szigorúbb fellépése. Maholnap meg fogjuk érni, hogy a „Professionals of the noble art” mind ki fognak vándorolni Amerikába, hol a hatóságok közbelépése nem fenyegeti folyton a keztyű nélküli boxolókat.

A londoni athletikai club e hó 11-én a Stamfordbridge telken rendkívül meertintet tartott abból a célból, hogy George Walternek alkalmat adjon a legjobb mértföld amateur-recordot elérni. George azonban e célzt nem érte el s a futásban oly actiót mutatott, hogy legkevésbé sem lehetne „first Class”-nak nevezni. George e elűlése után kérdéssé vált, vajon egyáltalában fog-e valaha sikerülnie régi tekintélyét elnyerni. Az idő, mely alatt George a mértföldet megtette: 4: 24³/₄, s teljes 6 másodpercczel áll birminghami eredménye mögött.

A francia velocipédista, Payet M. e hó 26-án Dumolard és Po-chunggal való versenye közben kétszer lebukott és egyik kezét és jobb vállát kifezmitotta.

Baby M. újra készül verseny-társával Rousset M.-el tricyclen egy hajtásban napi recordot vívni. Ugyanazt az utat szándékozik megtenni, melyen már egyszer 333 kilométernyi eredményt ért el, csak hogy ez utat még 7 klm.-rel fogja megtoldani.

TARTALOM.

A versenyek elnapolása. — Felsőbb iskolai tanulók túlterheltsége. — Korunk közegészségügye s a testgyakorlat. — A „Velocimane” (képpel, Igali Svetozár). — A római katonák teszedése (képpel) — A papir a csónakázók használatában. — Csónak-út az atlanti Óceánon keresztül. — A táncz. — Az athléták verseny-eredménye. — Különfélék. — Tárca: Egy hónapi turista élet (Toldy Gézáttól).

HIRDETÉSEK.

Schleinz Károly

Budapest, kerepesi-út 34. sz.

HILLMANN HERBERT és COOPER COENTRY vasparipa

(BICYCLE) és TRICYCKLE gyárosok magyarországi főügynöke
ajánlja dúsán felszerelt

vasparipa és tricycle raktárát.

Ezen gyár készítményei sálard szerkezetűk és csinos kiállításuk által a legnagyobb kelendőségnek öröndenek s az eddigi vasparipa találmányok közt legelső helyet foglalnak.

➔ Kiváratra árjegyzék bérmentve megküldetik. ➔

SPORT-KÖNYVEK.

Kaphatók:

Aigner L. könyvkereskedésében

Budapest (váci-utca 1. sz. a.)

Brandeiss Handbuch d. Schiess-sport geb.	3.—
Hergsell Die Fechtkunst brosch.	4.—
„ „ „ geb.	5.50
Heydebrand Handbuch d. Reitsport geb.	3.—
„ „ d. Fahrspport geb.	3.—
Meyer Handbuch d. Fischereisport geb.	3.—
Silberer Handbuch d. Rudersport geb.	3.—
Georgens Illustirtes Sport-Buch	4.80
Silberer u. Ernst Handbuch d. Bicycle-Sport geb.	3.—
Wilhelm Karl Quelle des Vergnügens	2.40